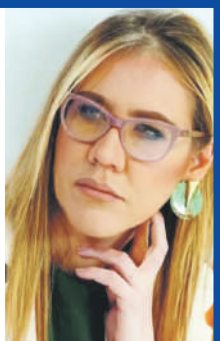

ВЕСНА БРАТИЋ ШЕСТ ГОДИНА
НАКОН ПРОМЈЕНА У ЦРНОЈ ГОРИ

Историјска
прилика је
пропуштена!

ЗОРАН ГАЈИЋ

МИНИСТАР СПОРТА У ВЛАДИ СРБИЈЕ

Спорт није трошак,
већ инвестиција
у здравље нације

ЧАСНИ ПОЈАС ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ ОКУПИО ВИШЕ ОД МИЛИОН ПОКЛОНИКА

Дани када су и људи и вријеме стали испред Храма Светог Саве

ФОТО: СПЦ

34 ГОДИНЕ ОД ПОБЈЕДЕ ЗА ОПСТАНАК РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

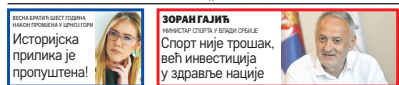

КОРИДОР ЖИВОТА – ЗАВЈЕТ СЛОБОДЕ

85 ГОДИНА ОД ОСНИВАЊА КОМПЛЕКСА ЛОГОРА ГОСПИЋ-ЈАДОВНО-ПАГ

ЗА 132 ДАНА
НА СВИРЕПЕ
НАЧИНЕ
УБИЈЕНО
38.000 СРБА

ЗОРАН ГАЏИЋ
МИНИСТАР СПОРТА И МЛАДЕ
Српско коло је пропуштено!

ЧАСНИ ПОЛАС ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ ОКУПИ ВИШЕ ОД МИЛИОН ПОКЛОНИКА
**Дани када су и људи и вријеме
стали испред Храма Светог Саве**

ЛИСТ САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА

ЗА ИЗДАВАЧА:
Миодраг Линта

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:
Трифко Ђоровић

ЛЕКТОР:
Драгана Бокун

ВЕБ АДМИНИСТРАТОР:
Милисав Шапић

РЕДАКЦИЈА:
Драгана Бокун
Драгана Шиповац
Весна Пешић
Татјана Рађеновић
Наташа Деветак
Миле Шапић
Милан Гомирац

ФЕЉТОН:
др Милан Мицић

ЕНИГМАТИКА:
Милорад Мишо Живанић

АДРЕСА:
Отана Жупанчича 14,
Нови Београд

МЕЈЛ: srpskokolo@ssr.org.rs
ТЕЛЕФОН: 011/2270701
САЈТ: www.ssr.org.rs

ТИРАЖ: 6. 000 примјерака

ПРИПРЕМА ЗА ШТАМПУ:
СТУДИО ХУМ, Барајево

ШТАМПА:
АПМ ПРИНТ, Београд

Први број *Српског кола* изашао је у Загребу 1903. године. Рад је обновљен у Београду 2015. године. *Српско коло* је лист уписан у регистар медија под бројем NV000809 Мјесечно. – ISSN 2466-3476 COBISS. SR-ID 219818764

ПРОИЗВОДЊУ МЕДИЈСКИХ САДРЖАЈА ПОМОГЛИ СУ:

- Министарство за бригу о породици и демографију
- Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- Општина Чајетина
- Општина Кладово

НАПОМЕНА: Ставови изнесени у подржаним медијским пројектима не изражавају нужно ставове органа који је додијелио средства.

ШЕСТ ГОДИНА ПОСЛИЈЕ ПРОМЈЕНА У ЦРНОЈ ГОРИ

Весна Братић: Историјска прилика је пропуштена!

Шест година послје пада режима Мила Ђукановића, биланс промјена у Црној Гори и даље дијели јавност. За професорку књижевности Весну Братић, некадашњу министарку просвјете, науке, културе и спорта, одговор је недвосмислен: историјска прилика је пропуштена, а систем који је деценијама грађен остао је, у својој суштини, нетакнут.

У разговору за *Српско коло* она то образлаже кроз призму сопственог министарског мандата, судског прогона који тренутно трпи и положаја српског народа у држави чији су, тврди, кључни центри моћи остали ван домаћаја бирача.

- **Били сте на челу министарства које је обухватало просвјету, културу, науку и спорт. Када подвучете црту, шта сматрате својим највећим успјехом?**

— Министарство је покривало четири управне области, по мом мишљењу најважније за (о)здравље(ње) друштва. Много тога што садашња Влада представља својим успјесима у областима које сам покривала у ствари је добило контуре у вријеме када сам ја била на челу министарства. Највећим успјехом сматрам то што, хвала Богу, нисам крала, нити се уграђивала у тендере или узимала проценте. Успјех је, рецимо, лиценцирање Православне гимназије *Свети Сава* која већ показује запажене резултате. Неостварена је правда којој се народ надао. Све оно за шта смо се на ријечима сви борили, а испоставило се да је већини једини циљ – министарска или нека друга фотеља.

- **Поменули сте да Министарство „није смјело“ да буде повјерено неком ко се не стиди што припада српском народу. Можете ли то конкретизовати?**

— Прећутни је консензус, што је сада врло лако примјетити, да се „не дира“ у „тековине“ Ранка Кривокапића (идеолошког „оца“ политике коју је преузео ДПС). Промјене о којима се говорило требало је да буду суштинске, да се тичу коријенских измјена једног дубоко и неповратно трулог система. Данас, скоро шест година након „побједе“, скоро ништа се није суштински промијенило. Наравно, „исправљена“ је „грешка“ и у идентитетским министарствима су сада људи који настављају по трагу старог режима. Да не би били под баражном ватром „тзв.“ мејнстрим медија (у ствари је ријеч о двијема странама исте медаље) и задржали лукративне позиције, министри углавном папагајски (и) неукусно понављају шта су све „чекирали“ на овом

подугом путу за Јевропу, путују, састају се, рукују и фотографишу и „мјере“ колика „доза“ и ког „патриотизма“ је потребна у првој години управљања, а која и каква у предизборној. Највеће лицемјерје, или, по њима, ваљда прагматизам показује се око тема које су болне, ратне. Погледајте, рецимо, састав(е) делегација које се у име Владе шаљу на мјеста страдања. Индикативан је примјер делегације Владе која се ове године појавила у Сребреници – овог пута су то искључиво припадници/е бошњачког народа. За што је тако у предизборној години, док је прве године делегација била „мијешана“, није тешко закључити.

- **Са ове временске дистанце, како објашњавате толики отпор Вашем раду?**

— Окамовом оштрицом се најлакше одговара на сва изглед компликована питања. Изложена сам беспризорним нападима свих врста јер не пристајем да „продам вјеру за вечеру“ у смислу у којем се то данас ради. Годинама се овдје политички „јаше“ на „идеологијама“ – у ствари, све је врло просто и за ових 6 година постало је видљиво свима који желе да виде. Ради се о прекомпозицији неких људи и неких интереса и о способности да се плива у мутној води. Политичка сцена у Црној Гори је блуз мутне воде. Све што је могло да испуза са дна и из муља, испузало је. Постоје различита гледишта о томе како сада водити политику. Највеће питање за српску страну политичког спектра данас јесте: „да ли тиха вода бријег рони“?

- **Како данас гледате на чињеницу да сте, као професорка књижевности и жена, ушли у сукоб са системом од којег су многи искусни политичари зазирали?**

— Мене је, као професора, као људско биће, као православно хришћанку срамота да варам и лажем, најприје себе, па друге. Посматрала сам и друге актере „промјена“ кроз себе, „against my better judgement“, што би рекли Енглези и Американци. Није први пут да кажем да кетманство какво постоји на црногорској политичкој сцени, нарочито у „тзв.“ грађанском спектру није нешто што не може да се ради, што нисам могла боље од свих осталих да сам хтјела. Сматрам да ово није једина арена и једино судилиште на којем показујемо од чега смо. Не желим то да мијењам ни за какве синекуре, привилегије, беспотребна шетања по континентима и фотографије за споменаре.

- **Са ове дистанце кајете ли се што сте прихватили министарску функцију?**

ФОТО: РАДИО ТИТОГРАД

— Није требало да прихватим министарску функцију, не зато што нисам способна за њу већ зато што они с којима сам била у Влади нису заиста дијелили вриједности о којима су говорили на сва звона (и даље говоре). Жао ми је што сам породицу изложила непријатностима и инжењерисаној мржњи.

- **Против Вас је покренут судски поступак због смјена директора у просвјети.**

— Безбједносни, тужилачки и судски апарат нису прошли „лустрацију“. Због тога смо и имали моје спектакуларно хапшење – требало је да послужим као примјер свима (а ја не вјерујем да више има икога, ако га је уопште и било) ко би се трудио да мијења лоше праксе. То ће бити прво очигледно политичко хапшење послје Голототока у Црној Гори. Само су за голооточане наложене бизарније кривице. Требало је и да ме унизе пред собом, пред студентима, пријатељима.

- **А сама фаза поступка?**

— Управо када сам правоснажно ослобођена у парничном поступку који је медијски потпириван као да се ради о Паблу Ескобару, покренут је кривични с крајње бизарним рјешењем да лишавање слободе од кога се, сада, ваљда, прави оптужница, једнако бизарна. Нова лица у безбједносно-тужилачком сектору су, на властиту срамоту, покушала да се „чекирају“ код ЕУ партнера преко мојих леђа, кукавички, подло и биједно подмећући наводно незаконите смјене 8 и несмјењивање 40 директора под злоупотребу службеног положаја. Случајеви очигледне корупције старих и нових, остају, међутим непроцесуирани.

- **Како данас оцјењујете рад 42. Владе Здравка Кривокапића?**

— Донедавно је, прилично субјективно, оцена била позитивна, али након нових сазнања, нарочито након оног беспризорног хапшења, много тога ми је јасније. Влада у којој сам била је нејака. Против себе је имала и скупштинску већину и опозицију. Сад се чини – с разлогом. Након свега до-

живљеног и виђеног, мислим да је управо формирање те Владе ослабило преговарачку позицију српског народа.

- **Видите ли на политичкој сцени Црне Горе досљедне заступнике права српског народа?**

— Српско политичко језгро је најјаче када смо опозиција, што је и нормално, али мислим да није вријеме за велика цијепања. Тужно је да Срби у држави коју су основали треба да размишљају о „преговарачкој позицији“. Надам се да ће разлике између НСД-а и ДНП-а у перцепцији актуелног политичког тренутка и избору начина политичког дјеловања у коначном бити на корист српском народу.

- **Како тумачите резултате последњег пописа становништва?**

— Одуговлачење и разноразни консензуси с опозицијом, софтвери овакви, онакви, не дају ми основ за повјерење ни у овом контексту. Но, иако је српски језик мање заступљен него што смо се надали и даље је најзаступљенији. То му и даље не помаже да уђе у Устав прије него се евентуално придружимо ЕУ. А тада тек, мислим, да неће.

- **Да ли је званични Београд пронашао прави модел подршке српском народу у Црној Гори?**

— Овдје се све што долази из Србије дочекује „на нож“ и назива великосрпском хегемонијом. Немам преглед како се улаже у просвјету и културу Срба у Црној Гори, али је свака помоћ добродошла. Вјерујем да постоји простора за бољу, стратешку сарадњу и вјерујем да има људи који би били вољни и кадри да то изнесу.

- **Колико су литије трајно промијениле политичку и духовну свијест народа?**

— Литије су показале шта можемо. Биле су епски догађаји који се неће поновити. Ипак, догађаји послје литија показали су, као приликом изласка Израиља из Мисира, да великом броју људи одговара да се клањају опипљивом златном телету, био он странка, неки добар управни одбор или управљачко мјесто. За то није крив народ, криви су појединци који су стали на кормило, незаљужено.

- **Хоће ли се Црна Гора више ослањати на Његошево наслеђе или ће преовладати неки други идентитетски концепти?**

— Његош је добио „своја два дана“. И даље ће се читати и тумачити, али његошевско наслеђе тренутно је у дубокој коми, да не кажем да спава мртвијем сном. У наредној деценији све зависи од геополитичких прилика, остало отприлике као сада.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

ЧАСНИ ПОЈАС ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ ОКУПИО ВИШЕ ОД МИЛИОН ПОКЛОНИКА

» За вјернице ово је била јединствена прилика

» На платоу Храма Светог Саве смјењивале су се ријеке вјерника чекајући некад и по више од десет сати

ДАНИ КАДА СУ И ЉУДИ И ВРИЈЕМЕ СТАЛИ ИСПРЕД ХРАМА СВЕТОГ САВЕ

Постоје догађаји код којих бројеви постану недовољни да објасне оно што се заиста догодило. Долазак Часног појаса Пресвете Богородице у Београд крајем маја 2026. године несумњиво је један од таквих тренутака. Више од милион поклоника, непрекидне колоне које су даноноћно опседале плато Храма Светог Саве, чекања од осам, десет, па и више сати — све су то чињенице које ће остати забиљежене у статистикама Српске православне цркве. Али суштина овог догађаја налази се изван било какве статистике.

Оно што је српска престоница тих дана доживјела није био масовни скуп у уобичајеном смислу те ријечи. Ни политички митинг, ни концерт, ни спортски спектакл. Био је то риједак приказ у којем је читав један град прихватио да успори сопствени ритам како би се поклонио светињи која се, према православном предању, вијековима чува у манастиру Ватопед на Светој Гори.

РИЈЕКЕ ЉУДИ НА ВРАЧАРСКОМ ПЛАТОУ

Већ првих дана постало је јасно да интересовање далеко превазилази очекивања организатора.

Од свечаног дочека 20. маја до вечери 2. јуна кроз Храм Светог Саве прошло је 576.793 вјерника. Потом је боравак светиње продужен до 6. јуна, а коначни број поклоника премашио је милион. Таква посјета представља један од највећих ходочасничких догађаја у савременој историји Српске православне цркве.

Међутим, највеће изненађење није била сама масовност, већ атмосфера међу окупљеним народом.

Испред Храма Светог Саве данас су се формирале колоне ко-

је су се простирале улицама Врачара. Чекало се сатима, понекад и читав дан. Ипак, извјештачи који су данима били на терену биљежили су готово истовјетан утисак: није било нервозе, расправа, негодовања, ни гурања. Болеснима и старијима уступало се мјесто, родитељи су мирно бринули о дјеци, а редари су ријетко имали потребу да интервенишу.

У времену у којем нестрпљење постаје правило, а чекање симбол пораза, испред Храма Светог Саве догодило се нешто што је више

личило на древно ходочашће него на савремену престоницу двадесет првог вијека.

СУСРЕТ СА СВЕТИЊОМ СТАРОМ ДВА МИЛЕНИЈУМА

Сама светиња носи историју дугу готово два миленијума. Према црквеном предању, Пресвета Богородица је појас исплела од камиље длаке и предала га Апостолу Томи послједи свог Успења. Данас се највећи дио реликвије чува у манастиру Ватопед на Светој Гори, одакле се износи само

у изузетним приликама. Управо зато његов долазак у Србију није представљао тек још једну црквену свечаност, већ догађај који је за многе вјернике имао карактер историјског сусрета.

У православном свијету овакве реликвије никада нису схватане као музејски експонати. Оне су дио живог богослужбеног живота Цркве, предмет молитвеног поштовања и духовног искуства које се не може објаснити искључиво историјским или археолошким категоријама. Зато су многи долазили из Републике Српске, Црне Горе, Сјеверне Македоније, Румуније, Бугарске и других земаља. За жене, којима приступ Светој Гори није дозвољен, ово је била јединствена прилика да се поклоне једној од највећих светиња православља. За друге је то био завјетни пут који се, како су сами говорили, дешава једном у животу.

ТИХИ ЧУВАРИ ВЈЕРЕ

Патријарх српски Порфирије више пута је нагласио да је народ својим доласком посвједочио живу везу са православним предањем и духовним наслеђем које је обликовало српски идентитет током вијекова. Та оцјена добија додатну тежину ако се посматра у ширем друштвеном контексту: приказ стотина хиљада људи који добровољно чекају сатима, без спектакла и материјалне користи, постао је својеврсни друштвени феномен.

Истовремено, овај догађај добио је и снажну добротворну димензију. Српска православна црква саопштила је да ће сва средства која су вјерници добровољно приложили приликом поклоњења бити усмјерена за помоћ српским породицама на Косову и Метохији, као и у друге хуманитарне сврхе. На тај начин молитва је добила и свој практични

израз — у бризи за оне којима је помоћ најпотребнија.

Посебну слику тих дана остале су мале освештане траке које су свештеници дијелили сваком поклонику након цјеливања светиње.

Због огромног интересовања, волонтери су у више београдских храмова данима паковали нове количине трачица како би сваки вјерник понио благослов са собом. Тај тихи, готово непримјетни посао постао је један од симбола читавог догађаја — свједочанство да велике духовне свечаности не почивају само на свечаним литургијама, већ и на стотинама људи који својим радом остају невидљиви.

Када је 6. јуна Часни појас свечано испраћен назад у Ватопед, Београд се постепено вратио свом уобичајеном ритму. Нестале су колоне, уклоњене ограде, а саобраћај је поново потекао уобичајеним током.

Остао је, међутим, утисак који ће бити тешко избрисати. Неколико дана српска престоница није била центар политичких расправа, економских тема или дневних полемика, већ мјесто ходочашћа читавог православног народа. У времену када се често говори о кризи повјерења и заједништва, милион људи је без позива и принуде пронашао исти пут.

И можда управо у томе лежи највећи значај овог догађаја — не у рекордима који ће једног дана бити надмашени, већ у чињеници да су тишина, стрпљење и вјера на неколико дана говорили убједљивије од сваке ријечи.

» ОВАЈ МЕДИЈСКИ САДРЖАЈ СУФИНАНСИРАН ЈЕ ОД СТРАНЕ ОПШТИНЕ ЧАЈЕТИНА

Ставови изнјети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је додијелио средства

ЗОРАН ГАЈИЋ, МИНИСТАР СПОРТА У ВЛАДИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ДРЖАВА ЈЕ ПРЕПОЗНАЛА ДА СПОРТ НИЈЕ ТРОШАК, ВЕЋ ИНВЕСТИЦИЈА У ЗДРАВЉЕ НАЦИЈЕ

Кад човек који је као тренер стајао на клупи репрезентација Југославије и Русије, освајао титуле од Пиреја до Санкт Петербурга и подизао одбојкашнице Србије на олимпијски трон, сједне на министарску столицу, логично је очекивати да ће спорт посматрати другачије него класичан чиновник. Зоран Гајић, рођен 1958. у Панчеву, магистар одбојке и данас министар спорта у Влади Србије, управо тако и говори – рачунајући у годинама и генерацијама, а не у мандатима и сезонама.

У разговору за *Српско коло* Гајић отвара готово сва горућа питања домаћег спорта: од тога колико су медаље српских репрезентација заиста плод система, а колико случаја и појединачног талента, преко судбине школског физичког васпитања и моторичких способности дјете која све мање трче, а све више сједе испред екрана, до односа државе према *Црвеној звезди* и *Партизану* наспрам улагања у омладинске школе и мале клубове широм Србије. Ту је и питање спортиста рођених у Републици Српској који носе дрес Србије, попут Тијане Бошковић, заштита најмлађих од претјерано амбициозних родитеља и раних трансфера, али и Гајићева лична визија – каква ће спортска Србија бити за десет година.

Кроз читав разговор провлачи се једна мисао коју је министар понављао и као тренер: резултат никада не долази преко ноћи, већ је производ стрпљивог, дугорочног и, прије свега, поштног рада.

● **Србија је у посљедњих неколико година постигла запажене резултате у бројним спортовима. Колико су ти успјеси плод дугорочне државне стратегије, а колико ентузијазма појединачна и спортских савеза?**

– Пре свега, успех српског спорта никада није резултат само једног фактора. Он је производ талента наших спортиста, знања и посвећености тренера, озбиљног рада спортских савеза,

ФОТО: МИНИСТАРСТВО СПОРТА

али и све снажније институционалне подршке државе. Данас имамо далеко уређенији систем него што је то био случај пре десет или петнаест година. Држава је препознала да спорт није трошак, већ инвестиција у здравље нације, у међународни углед Србије и у вредности које желимо да пренесемо младима.

● **Како у пракси функционише сарадња између Министарства и спортских савеза?**

– Министарство спорта је заједно са Олимпијским комитетом Србије, Параолимпијским комитетом, Спортским савезом Србије и националним гранским савезима изградило партнерски однос. Држава обезбеђује услове – од финансирања програма и припрема, преко изградње спортске инфраструктуре, до организације највећих међународних такмичења. Савези су ти који стручним

— **Мислим да је суштина државне политике у спорту – не градити решења за једну сезону, већ поставити темеље који ће трајати деценијама.**

радом развијају своје спортове, а спортисти својим трудом и одрицањем доносе медаље. Најважније је што данас не говоримо само о појединачним успесима, већ о систему који омогућава да нове генерације долазе.

● **Као један од најуспјешнијих одбојкашких тренера у историји, шта сте из спорта пренијели у рад државне управе?**

– Спорт вас научи једној вео-

ма важној ствари – резултат никада не долази преко ноћи. Иза сваког успеха стоје систем, дисциплина, одговорност и поверење међу људима. Као тренер сам научио да ниједан појединац није већи од тима. Исто важи и у државној управи. Министарство спорта није место на коме један човек доноси све резултате. То је институција у којој сваки сектор, сваки сарадник и сваки партнер има своју улогу, у складу са донесеним стратегијама развоја. Из спорта сам понео и навику да се одлуке доносе на основу знања и чињеница, а не на основу тренутних утисака. Мислим да је суштина државне политике у спорту – не градити решења за једну сезону, већ поставити темеље који ће трајати деценијама.

● **Масовни спорт и рекреација често остају у сјени врхунских резултата. На који начин држава може подстаћи што**

већи број дјете и младих да се редовно баве спортом?

– Врхунски спорт је лице једне државе, али је масовни спорт њен темељ. Без деце која свакодневно тренирају нема ни будућих шампиона. Зато Министарство подржава школски спорт, рекреативне програме и изградњу инфраструктуре широм Србије. Циљ није да сва деца постану професионални спортисти, већ да стекну навику редовног физичког вежбања, што је најбоља инвестиција у здравље и квалитет живота. Изградњом и реконструкцијом спортских објеката широм Србије стварамо услове да спорт буде доступан и у мањим градовима и општинама. Данас је много више деце у прилици да тренира у квалитетним условима него што је то био случај раније. Управо зато стално истичемо да је школски спорт један од приоритета Министарства спорта, јер се љубав према спорту стиче у најранијем узрасту.

● **Одлазак талената у иностранство постало је готово правило. Шта Србија може да понуди како би најбољи спортисти дуже остајали и развијали се у домаћем систему?**

– У савременом спорту природно је да најбољи спортисти током каријере одлазе у најјаче клубове и лиге. Није питање да

ЗА СТИПЕНДИСТЕ 730 МИЛИОНА ДИНАРА

● **На шта конкретно Министарство усмјерава највећи дио средстава намијењених развоју спорта?**

– Највећи део средстава усмерен је на програме за децу, националне савезе, школски спорт и развој инфраструктуре. Само за 425 стипендиста издваја се око 730 милиона динара годишње. Наш циљ је да клубови развијају властите играче, да локалне средине имају добре услове за рад и да таленат не зависи од места рођења. Потребан нам је снажан спортски систем у којем сваки његов део има своју улогу.

„ВЈЕЧИТИ” СУ МНОГО ВИШЕ ОД СПОРТА

● **Свједоци смо да држава издваја значајна средства за два највећа спортска клуба, *Црвену звезду* и *Партизан*. Да ли би дугорочно већи ефекат имало усмјеравање тих средстава у омладинске школе и локалне клубове?**

– Пре свега, важно је разјаснити да држава не финансира професионалне резултате, већ спорт као делатност од јавног интереса, у складу са законом. Велики клубови имају значајну улогу у представљању Србије на међународној сцени, али ако говоримо о будућности спорта, развој омладинских школа и локалних клубова остаје од пресудног значаја. *Црвена звезда* и *Партизан* су више од спорта, јер окупљају десетине хиљада људи и имају и друштвену, економску и патриотску димензију.

Наш циљ је да ниједан таленат не буде ограничен мјестом рођења

● **Свједоци смо наглог раста броја приватних школа спорта и спортских академија. Колико је у Србији уређено ко може да ради са најмлађима и могу ли родитељи бити сигурни да њихову дјецу воде стручни кадрови?**

– Образовни систем и спорт данас су много ближе повезани него раније, али има простора за даље унапређење. Физичко васпитање није само школски предмет, већ важан део правилног развоја детета, изградње дисциплине, одговорности и тимског духа. У времену када деца све више времена проводе испред екрана, спорт има још већу улогу – не само за физичко, већ и за ментално здравље, самопоуздање и развој социјалних вештина. Зато Министарство подржава програме који повезују школе, локалне самоуправе, спортске клубове и родитеље, јер само заједничким радом можемо стварати здравије и активније генерације.

● **Каква је данас улога школског спорта у Србији, да ли школе располажу адекватним условима за квалитетну наставу физичког васпитања и шта је потребно учинити да се код дјеце поново**

развију основне моторичке способности и љубав према спорту?

– Савремени начин живота и све мање кретања негативно утичу на физички развој деце, што није проблем само Србије, већ готово читаве Европе. Зато школски спорт има незамењиву улогу, јер је школа место где свако дете може стећи навику редовног вежбања. Држава је последњих година значајно улагала у изградњу и обнову физкултурних сала и спортских терена, па су услови данас знатно бољи, али наш циљ је да свака школа у Србији има квалитетне услове за наставу физичког васпитања.

● **Какву улогу у томе имају наставници физичког васпитања?**

– Професори физичког васпитања често су први који препознају таленат, али њихова још важнија улога је да код деце развију љубав према кретању и здравом животу. Највећа победа спорта није освојена медаља, већ када дете и након школе настави да се бави физичком активношћу.

● **Многи тренери истичу да су претерано амбициозни родитељи постали један од изазова у раду с децом. Да ли и Ви препознајете тај проблем и како пронаћи праву**

мјеру између родитељске подршке и претјераних очекивања?

– То је изазов са којим се данас суочавају готово све земље које имају развијен спортски систем. Разумем сваког родитеља који жели најбоље свом детету, али спорт не сме да буде средство за остваривање амбиција одраслих. Дете пре свега треба да ужива у спорту, да се игра, а не да ради на тренингу. Ако у најранијем узрасту изгуби радост игре, онда смо као систем направили грешку. Често кажем да је први задатак спорта да од деце направи добре и здраве људе, а тек потом успешне спортисте. Неће сва деца постати репрезентативци, али сва могу постати одговорни, дисциплиновани и физички активни људи. Зато је веома важно да тренери, школе и родитељи делују као партнери. Родитељ треба да буде највећа подршка свом детету, а не додатни извор притиска. Када свако остане у оквирима своје улоге, онда и резултати долазе природно.

● **По којим критеријумима држава треба да одређује приоритете приликом финансирања различитих спортова?**

– Министарство спорта не сме да се руководи тренутним утисцима или једном успешном сезоном. Критеријуми мора-

ју бити јасни и једнаки за све, у складу са Стратегијом развоја спорта. Вреднују се међународни резултати, број активних спортиста, развијеност система такмичења, рад са млађим категоријама и организација савеза. Истовремено, држава не сме одустати од спортова који се нађу у резултатској кризи. Напротив, управо тада је потребна додатна стручна и институционална подршка како би се створили услови за нови развојни циклус.

● **Да ли постоји довољно развијена спортска инфраструктура у мањим градовима и општинама и како обезбједити да квалитетни услови за тренинг не буду привилегија само великих центара?**

– Последњих година направљен је значајан искорак. Спортска инфраструктура више се не развија само у Београду, Новом Саду и Нишу, већ и у мањим градовима и општинама. Изградња и обнова спортских објеката омогућавају да све више деце тренира у квалитетним условима. Међутим, инфраструктура сама по себи није довољна. Потребни су стручни тренери, активни клубови и добар рад локалних спортских савеза. Наш циљ је да таленат никада не буде ограничен местом рођења.

ли ће отићи, већ када. Наш интерес је да најважније године развоја проведу у домаћем систему, уз добре тренере, квалитетне услове и стабилне клубове. Зато држава улаже у инфраструктуру, стручни кадар и млађе категорије. Желимо да Србија буде место где таленат настаје и сазрева, а да наши репрезентативци, ма где играли, остану снажно везани за своју земљу.

● **У савременом спорту све већу улогу имају наука, спортска медицина, аналитика и вјештачка интелигенција. Колико Србија прати све свјетске трендове и шта је потребно додатно унаприједити?**

– Савремени спорт више се не ослања само на таленат и напоран рад. На највишем нивоу разлику праве наука, спортска медицина, анализа података и савремене технологије. Наши савези и врхунски клубови све више користе те методе у планирању тренинга, праћењу оптерећења, превенцији повреда и анализи игре, што је добар правац.

● **Где видите највећи простор за напредак?**

– Пре свега у још снажнијем повезивању спорта са универзитетима, институтима и здравственим установама. Знање мора бити доступно свим спортовима, а не само онима са највећим ресурсима. Вештачка интелигенција може бити драгоцен алат за анализу и доношење бољих одлука, али никада не може заменити тренера, његово искуство и разумевање спортисте.

● **Савремени спорт све више оптерећују комерцијални интереси, рани трансфери младих играча, допинг и намјештање утакмица. Колико је Србија**

институционално спремна да заштити интегритет спорта и његову васпитну улогу?

– Интегритет спорта једна је од најважнијих вриједности које морамо чувати. Без фер-плеја и поверења јавности спорт губи свој смисао. Србија има јасан законски и институционални оквир за борбу против допинга, намештања резултата и других злоупотреба, а кључ успеха је сарадња Министарства, националних савеза и надлежних институција.

● **Да ли посебну пажњу посвећујете заштити младих спортиста, с обзиром на ране трансфере и велике финансијске интересе?**

– Заштита младих спортиста мора бити приоритет. Рани трансфери и велики финансијски интереси не смеју угрозити њихово образовање, здравље и правилан развој. Желимо да одрастају у систему у којем се успех гради радом, а не пречицама.

● **Србија је последњих година била домаћин бројних великих међународних такмичења. Колико такви догађаји доприносе развоју спорта, туризма и међународном угледу наше земље?**

– Организација великих међу-

Када бих морао да издвојим један приоритет, то би било још снажније улагање у најмлађе. Свака велика спортска прича почиње у школи, на локалном терену или у малом клубу.

РЕПУБЛИКА СРПСКА И СРБИЈА ПРИРОДНИ ПАРТНЕРИ

● **Значајан број врхунских српских репрезентативаца поникао је у Републици Српској. Колико Министарство спорта систематски ради на препознавању талената из Републике Српске и српске дијаспоре? Да ли постоји јединствена државна стратегија?**

– Србија се поноси сваким спортистом који жели да наступа за нашу земљу. Препознавање талената пре свега је задатак националних спортских савеза, док је улога Министарства да обезбеди услове и подршку њиховом развоју. Са Републиком Српском нас повезују дубоке историјске, културне и спортске везе, а сарадња је природна и интензивна. Србија ће и убудуће бити отворена за све спортисте који свој спортски пут желе да вежу за нашу земљу, у складу са правилима међународних федерација.

народних такмичења има више-струки значај. Она потврђује да Србија поседује знање, инфраструктуру и организационе капацитете да буде домаћин највећим спортским догађајима. Истовремено, таква такмичења доприносе туризму, привреди и међународном угледу земље, а нашим спортистима пружају прилику да се пред домаћом публиком такмиче са најбољима на свету. Најважније је, међутим, да иза сваког таквог догађаја остане трајно наслеђе – боља инфраструктура, стручни кадрови и већи број деце у спорту.

● **Може ли спорт и у наредним годинама бити један од најважнијих мостова сарадње у региону, без обзира на политичке разлике?**

– Уверен сам да може. Спорт је универзални језик који повезује људе без обзира на националност, веру или политичке ставове. Наш регион има богату спортску традицију и велики број врхунских спортиста, што је добар темељ за сарадњу, размену искустава и заједничку организацију великих такмичења. Србија ће и убудуће неговати добре односе са суседима у области спорта, јер је то у интересу спортиста и младих генерација.

● **Женски спорт и параспорт доноси Србији изузетне резултате. Да ли је дошло вријеме да добију већи институционални и финансијски значај него што га имају данас?**

– Женски спорт и параспорт годинама потврђују свој квалитет и значај за српски спорт. Наше спортисткиње и параспортисткиње остварују врхунске резултате и заслужују једнаке услове за рад и развој. Посебно сам поносан што је Србија изједначила новча-

не премије и национална признања за олимпијце и параолимпијце, што није случај ни у неким државама Европске уније. Наш циљ је да сваки спортиста има једнаку прилику да достигне свој пуни потенцијал.

● **Када бисте данас могли да редизајнирате српски спортски систем од почетка, шта бисте промијенили као први потез и како бисте жељели да српски спорт изгледа за десет година?**

– Када бих морао да издвојим један приоритет, то би било још снажније улагање у најмлађе. Свака велика спортска прича почиње у школи, на локалном терену или у малом клубу. Желео бих да за десет година спорт буде доступан сваком детету, без обзира на место становања или материјални статус породице, да свака школа има адекватне услове за наставу физичког васпитања и да сваки талентовани спортиста има прилику да се развија у квалитетном систему. Највећи успех неће бити само број медаља, већ здравља, активности и спортски образованија нација.

● **Ко у пракси финансира клубове у Србији и какву улогу ту имају локалне самоуправе?**

– По Закону о спорту, клубове финансирају локалне самоуправе, а не Министарство спорта. Управо зато је важно да локалне средине своје програме усклађују са Стратегијом развоја спорта и плановима националних спортских организација. Клуб је основна ћелија српског спорта – место где се откривају таленти, стварају играчи и постављају темељи будућих шампиона, док национални савези настављају њихов развој кроз репрезентативни систем.

ТРИФКО ЋОРОВИЋ

ПОМЕН НА ВОЈНИЧКОМ ГРОБЉУ *НОВИ ЗЕЈТИНЛИК* И ПАРАСТОС У МОНАСТИРУ СВЕТОГ ГЕОРГИЈА

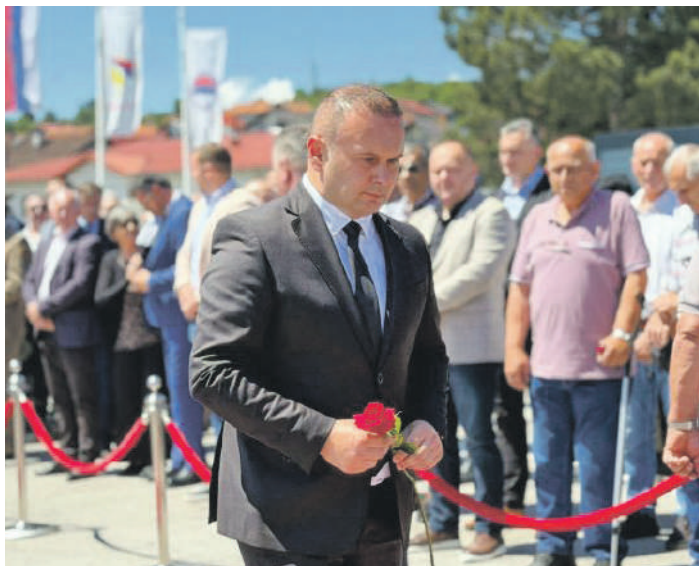
На Равној Романији обиљежен Дан одбране Сарајевско-романијске регије

На Сокоцу и Равној Романији свечано и достојанствено је обиљежен Дан одбране Срба у Сарајевско-романијској регији у Одбрамбено-отаџбинском рату од 1992. до 1995. године. Почаст онима који су положили животе за слободу и опстанак српског народа одата је служењем помена на Војничком гробљу *Нови Зејтинлик*, гдје су код централног Спомен-крста положени вијеници и цвијеће, као и парастосом у Манастиру Светог великомученика Георгија Побједоносца на Равној Романији.

Овај датум подсећа на 16. јун 1995. године, када су борци Сарајевско-романијског корпуса Војске Републике Српске извојевали једну од највећих побједа над вишеструко бројнијим непријатељем. Након двонедјељних тешких борби, снаге тзв. Армије БиХ слоњене су у својој намјери да заузму српске дијелове Сарајева, па су због огромних губитака биле приморане да обуставе офанзиву. Линија разграничења остала је непромијењена све до потписивања Дејтонског мировног споразума.

СВЈЕДОЧАНСТВО УКЛЕСАНО У ЗИДОВЕ МОНАСТИРА

Сарајевско-романијска регија поднијела је једну од највећих

» Градоначелник Источног Сарајева Љубиша Ћосић

БЕСПРИМЈЕРНО ЈУНАШТВО И ОДАНOST ЗАВИЧАЈУ

Поводом Дана одбране, председник Савеза Срба из региона Миодрог Линта упутио је из Београда поруку дубоког поштовања и захвалности свим учесницима епске борбе за Сарајевско-романијску регију.

– Изражавам посебну захвалност борцима Сарајевско-романијског корпуса због херојске одбране ове регије. Имена 4.210 погинулих јунака уклесана у манастирске зидове на Равној Романији трајно свједоче о њиховом беспримјерном јунаштву, огромном пожртвовању и непоколебљивој вољи да се одбрани Република Српска. Наша је дужност да то памћење чувамо, јер је њихова жртва постала трајни темељ наше слободе – поручио је Линта.

жртва у стварању Српске. Током рата живот су дала 3.852 борца Сарајевско-романијског корпуса и 200 припадника Министарства унутрашњих послова, а 949 погинулих витезова овог корпуса данас почива на Војничком спомен-гробљу *Нови Зејтинлик* на Сокоцу.

Градоначелник Источног Сарајева Љубиша Ћосић истакао је да 4.210 имена погинулих бораца, уклесаних у зидове манастира на Равној Романији, свједоче гдје су ковани темељи Републике Српске.

– Ако се погледа 4.210 имена урезаних на сводовима ове цркве и број дана рата, можемо рећи да су сваког дана страдала по четири припадника Војске Републике Српске са овог подручја. Истовремено, сваки пети погинули борац Војске Републике Српске био је управо из ове регије. Имајући у виду такву жртву и непрекидне непријатељске офанзиве, сваки дан на овом подручју могао би се обиљежавати као дан одбране – поручио је Ћосић.

СТРАДАЊА, ЕГЗОДУС И АМАНЕТ ЗА БУДУЋНОСТ

Вршилац дужности директора Републичког центра за истраживање рата, ратног злочина и тражење несталих лица Виктор Ну-

ждић подсетио је да су сарајевски Срби међу првима осјетили сву суровост ратног сукоба кроз убиство старог свата, злочине на Казанима и мучења у злогласним логорима попут *Виктор Бубња* и *Силоса*.

– Република Српска настала је као гарант опстанка српског народа западно од Дрине. Жртва бораца Сарајевско-романијског корпуса обавезује данашње и будуће генерације да чувају истину о Одбрамбено-отаџбинском рату и бране институције Српске – нагласио је Нуждић.

Изасланик министра рада и борацко-инвалидске заштите Републике Српске Зоран Бенак подсетио је на величину српске жртве током послеријатног егзодуса, када су Срби послје потписивања Дејтонског споразума напустили своја вијековна огњишта која су припала Федерацији БиХ.

– Напуштајући своје домове, наш народ је са собом понио и оно најсветије што је имао – посмртне остатке својих најмилијих, преносећи их управо овдје, на слободну српску земљу. Из порте овог храма шаљу се снажне поруке да морамо да чувамо успомену на сваког страдалог војника и полицајца који су уградили своје животе у наше сутра – рекао је Бенак.

ТУГА И БОЛ МОСТАРСКИХ СРБА, ИСТИНА И ДАЉЕ ОДОПЈЕВА ЗИДУ ЋУТАЊА

34 године од прогона српског народа из долине Неретве

Служењем помена у Саборном храму Свете Тројице у Мостару и симболичним бацањем цвијећа у ријеку Буну обиљежене су 34 године од егзодуса српског народа из Мостара и долине Неретве, као и Дан несталих Источне Херцеговине. У ратним дешавањима јуна 1992. године сав српски народ с ових простора протјеран је са својих вјековних огњишта, више стотина људи је изгубило живот, а преко 30.000 Срба напустило је своје домове.

Тог драматичног јуна горело је све што је било српско. Током велике војне акције Хрватске војске, ХВО-а и ХОС-а, којом је командовао генерал Јанко Бобетко, вјенчања и опроштаје од наших најмилијих. То је био дан када су Срби протјерани, а њихова срца у Мостару слоњена – рекао је протојереј Којић.

ФОТОГРАФИЈА ПРЕУЗЕТА СА MOSTAR.MFA.GOV.RS

то био покушај да се затре све оно што су генерације стварале и градиле. Порушене су успомене на бројна крштења, вјенчања и опроштаје од наших најмилијих. То је био дан када су Срби протјерани, а њихова срца у Мостару слоњена – рекао је протојереј Којић.

ТРАГАЊЕ ЗА ИСТИНОМ ПОТРЕСНА СВЈЕДОЧАНСТВА ПОРОДИЦА

Окупљенима су се са сузама у очима и великим болом обратиле чланице породица које деценијама чекају правосуђе и смирење за своје најмилије. Председница организације у Невесињу Аљонка Целетовић, која још увијек трага за братом заробљеним код касарне Конак, подсетила је на звјерства над цивилима на Буни и српским породицама попут Стевића и Антељевић.

– Шта то поједини људи славе у оквиру њихових манифестација? То што су нас истјерали из кућа, побили нам браћу и уништили домове? Мој брат је заробљен жив,

постоје снимци и докази предати Тужилаштву БиХ, али предмети деценијама стоје у фиокама. Упркос свему, ми нећемо одустати – истакла је Целетовићева.

Своју бол подијелиле су и Мара Вучић, која од 1992. године неуморно тражи двадесетдвогодишњег сина несталога на Равни-ма, Љубица Вукобродовић из Шимановаца, чији је отац Миленко Бошковић одведен са пута у Доњој Ходбини, као и Ђурђа Зубац, чији је супруг Милован отет из мостарске кафане *Јајне*, а потом рањен и одведен у непознатом правцу.

Комеморацији и обиљежавању 34 године од страдања присуствовали су конзул Републике Србије у Мостару Петар Спадијер, посланици у Народној скупштини Републике Српске Илија Таминџија и Огњен Кулић, начелник општине Невесиње Миленко Авдаловић, начелник Источног Мостара Божо Сјеран, као и представници Канцеларије Владе Републике Српске у Мостару.

ЗЛОЧИНИ БЕЗ КАЗНЕ И ЗИД ЋУТАЊА О НЕСТАЛИМА

Према подацима Републичког центра за истраживање рата, на подручју општине Мостар живот је изгубило 526 лица српске националности – 380 бораца и 146 цивила, међу којима је било 56 жена. Са онима који су страдали ван територије општине, бројка се пење на 584 страдала. Поред тога, Срби су затварани у најмање 28 логора и мучилишта у регији и шире, међу којима су најзлогласнији били мостарска *Ћеловина*, војна амбуланта, сједиште ХОС-а, као и логори *Дретељ* у Чапљини, *Љубушки* и *Лора* у Сплиту. Кроз размјене је касније евидентирано најмање 843 заточеника.

Породице у Херцеговини и данас трагају за 82 нестале особе, углавном старијим и немоћним лицима и женама. Председавајући Колегијума директора Института за нестала лица БиХ Никола Перишић истакао је да су у питању тешки ратни злочини, али да је све мање информација због присутног зида ћутања.

Председница Републичке организације породица заробљених и погинулих бораца и несталих цивила Исидора Граорац zaloжила се за враћање надлежности Републици Српској у процесу тражења и оснивање посебне канцеларије.

– У три спомен-костурнице у Републици Српској, од којих је једна у Невесињу, налази се велики број неидентификованих посмртних остатака. Имамо родитеље старије од 75 година који можда никада неће дочекати одговор о судбини својих најмилијих ако процеси остану блокирани. Не можемо више чекати – поручила је Граорчева.

ОБИЉЕЖЕНА 34. ГОДИШЊИЦА ОД ВОЈНЕ ПОБЈЕДЕ ЗА ОПСТАНАК НАРОДА И РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

КОРИДОР ЖИВОТА – ЗАВЈЕТ СЛОБОДЕ

Када се сваког јуна огласе звона Манастира Светог цара Лазара на Дугој Њиви, а испред споменика у Ристића Гају окупе ветерани и породице погинулих бораца, не обиљежава се само један историјски догађај. Обнавља се завјет да подвиг којим је у најтежим данима рата отворен пут ка животу неће бити препуштен забору.

Тако је било и у јуну 2026. године, када је Република Српска обиљежила 34 године од операције *Коридор 92*. Два скупа – у Ристића Гају код Добоја и на Дугој Њиви код Модриче – подсјетили су на жртву бораца Крњина и на операцију којом је прекинута вишенедјељна изолација западног дијела Републике Српске.

Централна свечаност одржана је 21. јуна у порти Манастира Светог цара Лазара на Дугој Њиви, мјесту које је временом прерасло у симбол пробоја Коридора. Света архијерејска литургија, парастос погинулим борцима и полагање вијенаца окупиле су велики број грађана, представника борачких организација и институција Републике Српске и Србије.

Премијер Српске Саво Минић, подсјетио је да је пробој Коридора био борба за голи опстанак народа.

– Циљ је био да преживимо, да наше бебе имају кисеоник и да ми као народ овог простора опстанемо – рекао је Минић, наглашавајући да је управо зато ова операција остала упамћена као најхуманији подвиг Војске Републике Српске.

ФОТО: АЛЕКСАНДАР СТУПАР - РРС

Том поруком подсјетио је на трагедију дванаест бањалучких беба, чија је смрт због недостатка медицинског кисеоника постала непосредан повод за покретање операције којом је прекинута четрдесетдводневна блокада западног дијела Републике Српске.

Обраћајући се окупљенима, Мило-рад Додик је подсјетио да без операције Коридор не би било ни територијалне повезаности Републике Српске, ни ти услова за њен каснији политички и институционални развој.

Он је поновио и иницијативу да будућа дионица ауто-пута Добој–Брчко понесе назив *9. јануар – Коридор живота*, сматрајући да би тиме трајно било сачувано сјећање на операцију која је промијенила ток рата.

РСК

ФАКТИ

● **Операција Коридор 92 трајала је од 14. до 28. јуна 1992. године. Њоме је прекинута 42-дневна копнено-ваздушна блокада западног дијела Републике Српске и Републике Српске Крајине, успостављена копнена веза са Србијом и омогућено снабдијевање храном, лијековима и медицинским кисеоником.**

● **Према подацима Републичког центра за истраживање рата, у операцији је погинуло 877 припадника Војске Републике Српске, 15 припадника МУП-а Републике Српске и 17 припадника полиције Републике Српске Крајине. Управо зато се сваког јуна на мјестима сјећања поново читају имена погинулих и одаје пошта онима који су животе уградили у пробој Коридора.**

КОРИДОР КАО СИМБОЛ ЗАЈЕДНИЧКЕ БОРБЕ

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцијенио је да је операција *Коридор 92* најславнија битка Војске Републике Српске, јер је њоме успостављена копнена веза између западног дијела Српске, Републике Српске Крајине, источног дијела Српске и Србије, чиме је, како истиче, обезбијеђен опстанак српског народа на овим просторима.

Линта је подсјетио и на значајан допринос припадника Војске и полиције Републике Српске Крајине, оцјењујући да је њихово заједничко дјеловање са Војском Републике Српске било један од кључних предуслова за успјешан пробој Коридора.

СЈЕЋАЊЕ НА МИЉЕВАЧКИ ПЛАТО: Злочин пред очима УНПРОФОР-а

У Цркви Светог Марка у Београду, 21. јуна 2026. године, служен је парастос за четири деценије дуг спомен на 40 припадника Територијалне одбране који су истог датума 1992. године убијени на Миљевачком платоу код Дрниша. Помен су организовали чланови породица окупљени у Удружењу несталих и погинулих лица Суза.

Након службе, окупљени су положили свијеће код споменика српским жртвама ратова од 1991. до 2000. године у Ташмајданском парку. Поред породица и пријатеља, пошту су одали представници Комесаријата за избјеглице и миграције Републике Србије, Међународног комитета Црвеног крста, Црвеног крста Србије, Савеза Срба из региона, Документационо-информативног центра *Веритас* и осталих избјегличких организација.

Предсједница Удружења Суза,

Драгана Ђукић, подсјетила је на позадину напада из јуна 1992. године. Хрватска страна је за припрему акције искористила одржавање Међународног фестивала дјетета у Шишенику, затраживши уздржавање од свих провокација. Српска страна је прихватила договор, но показало се да је он послужио као оперативна варка за изненадни удар на неспремне припаднике Територијалне одбране.

Током ове агресије на Републику Српску Крајину – тада зону под директном заштитом Уједињених нација – село Нос Калик спаљено је до темеља. Након борби, хрватске снаге су присиле српске заробљенике да тијела погинулих бацају у крашке јаме и затрпавају их смећем.

Посмртни остаци ексхумирани су тек два мјесеца касније, 18. августа 1992. године. Због тешких оштећења тијела, идентификација

је текла споро и отежано, а дванаест погинулих до данас није идентификовано те почивају у заједничкој гробници на книнском гробљу.

– За 12 породица три деценије трају без одговора. Они су и даље ускраћени да своје најближе сахране под именом и презименом. Вријеме пролази, умиру супруге, браћа и сестре, па постаје неизвјесно која ће генерација сродника дочекати да их достојно положи у породичну гробницу – нагласила је Драгана Ђукић.

Народни посланик Миодраг Линта указао је на поражавајући правосудни биланс: за овај мучки напад осуђена су свега два припадника Хрватске војске, и то на минималну казну од три године затвора за убиство једног борца.

Таква пресуда омаловажава жртве и њихове породице, потврђујући да хрватско правосудје поступа у служби државне политике, а не правде. Србији је потребна системска борба за истину о страдању нашег народа деведесетих го-

дина. Кључни корак ка томе јесте оснивање Меморијалног центра српских жртава на простору бивше Југославије са сједиштем у Београду, како би те жртве добиле међународно признање – истакао је Линта, поручивши да страдали на Миљевачком платоу не смију бити препуштени забору.

Породице страдалих су и ове године јасно поручиле да неће одустати од тражења одговора и правде, без обзира на одсуство политичке воље да се овај злочин правосудно заокружи.

ДРАГАНА БОКУН

» ОВАЈ МЕДИЈСКИ САДРЖАЈ СУФИНАНСИРАН ЈЕ ОД СТРАНЕ МИНИСТАРСТВА ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

Ставови изнјети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је додјелио средства

ИСТОГ ДАНА РОЂЕНИ, ИСТОГ ДАНА ПОГИНУЛИ - ПРИЧА О БРАЋИ ОРЕЉ КОЈА НЕ БЛИЈЕДИ

Два живота, једна судбина

Постоје приче које не припадају само једној породици, већ читавом народу. Таква је и прича о браћи близанцима Горану и Зорану Орељу (1974–1994), момцима који су све у животу дијелили – дјетињство, школу, војнички пут, ратиште и, на крају, судбину. Рођени су истог дана, а истог дана су и погинули 29. октобра 1994. године у борби „прса у прса“, као дио састава 11. корпуса СВК, један поред другог, бранећи своје саборце током операције *Штита '94*. на крупском ратишту код Бихаћа, од стране припадника Армије БиХ. Њихов командант генерал-мајор Рајко Балаћ, погинуо је неколико дана касније 4. новембра.

Прошле су више од три деценије од њихове погибје, али за њихову мајку Иванку вријеме је стало оног тренутка када је сазнала да је у једном дану изгубила оба сина. – Не могу да објасним шта ме још држи у животу. Ваљда Бог зна зашто сам остала – тихо каже Иванка.

ОД СЛАВОНСКОГ БРОДА ДО ИЗБЈЕГЛИШТА

Горан и Зоран рођени су 9. фебруара 1974. године у Славонском Броду. Тамо су завршили основну школу, а потом и Машинску школу. Њихов отац Предраг (Драго) радио је у *Бури Ђаковићу* на војном програму.

Почетком 1991. године, када су међунационалне тензије прерасле у отворено насиље, Драго је, како прича Иванка, био међу првим Србима који су претучени у Славонском Броду, заједно са својим рођеним братом, такође близанцем.

– Тукли су га тако да је био сав модар. Када је дошао у Инђију, људи га нису могли препознати. Изводили су га да гледа рођеног брата како копа раку и говорили му да призна ко наоружава четнике. Најтеже ми је било што га је тукао његов школски друг. До тада никада нисмо имали проблема, нисмо се ни по чему истицали – сјећа се Иванка.

Породица је била приморана да напусти свој дом. У Инђију су дошли јер је Драгин ујак живио тамо. Ни избјеглиштво није било лако – дјеца није призната завршена средња школа, па су морали још годину дана да похађају Машинску школу.

„НИСУ МОГЛИ ДА СЈЕДЕ СКРШТЕНИХ РУКУ“

Док је рат бјеснио, близанци су све теже подносили чињеницу да су далеко од фронта.

– Стално су говорили: „Како нико не иде да помогне браћи у Хрватској и Крајини? Сви сједе по кафићима.“ Нису могли мирно да гледају шта се дешава.

Када је њихов стриц отишао у Јанковце код Винковаца, одлучили су да пођу за њим.

– Ми смо још кратко остали у Инђији, а онда смо и ми отишли. Од тог тренутка они су били стално на првој линији. Кући су долазили само да нас обиђу.

Убрзо су и Иванка и њен супруг постали дио војске.

ВОЈНИЧКИ ПУТ

Пошто још нису били одслужили војни рок, пријавили су се у регуларну војску. Служили су у Сомбору, а потом били упућени на Косово.

» МАЈЧИН БОЛ НЕ ПРОЛАЗИ: Иванка Орељ са сликом својих синова Горана и Зорана

Захваљујући препоруци једног команданта, враћени су да као инструктори обучавају војнике за руковање минобацачима, након успјешно извршеног задатка, позвани су у Бањалуку, гдје су као питомци Центра војних школа похађали обуку за млађе офицере.

– Када је стигао позив за одлазак у Републику Српску, први су се јавили. Два пута сам успјела да их одговорим. Трећи пут нисам.

Када су трећи пут добили позив, гласали смо у породици.

– Њих тројица су били за то да иду у Бањалуку, само сам ја била против.

ПОСЉЕДЊА НОЋ

Послије скоро три мјесеца обуке, једне вечери питомци су изненада подигнути.

Речено им је да ће ићи само један од браће.

– Није било шансе. Рекли су: или обојица или нико.

Упућени су код Бихаћа 29. октобра 1994. године, гдје је ситуација била изузетно тешка. У жестоком сукобу, тај исти дан, су Горан и Зоран са још неколико сабораца погинули.

Пали су један поред другог.

– Никада се нису раздвајали. Гдје је био један, био је и други. Такви су били читавог живота.

Годинама касније, војници који су служили са браћом Орељ подигли су спомен-плочу у знак захвалности.

Сваке године организују помен и позивају Иванку да дође.

– Не знам да ли бих то могла да преживим.

ВИЈЕСТ КОЈУ НИЈЕДАН РОДИТЕЉ НЕ СМИЈЕ ДА ЧУЈЕ

Вијест о погибји стигла је тек два дана касније.

– Дошли смо у команду у Јанковцима. Видим неки метеж. Једна жена ми стално нуди таблету за смирење. Помислила сам: „Нешто није у реду.“ Синови се не јављају већ неколико дана. Онда је дошао мој Драго и рекао ми: „Погинули су.“

То су ријечи које ни послје више од тридесет година не може да изговори без суза.

Браћа су најприје сахрањена у Јанковцима, а касније су њихови посмртни остаци пренијети у Инђију.

Губитак синова сломио је читаву породицу. Иванка каже да од тада живи уз лијекове.

– Без терапије не бих могла. Не знам шта ме још држи.

СЈЕЋАЊЕ КОЈЕ ТРАЈЕ

Њен супруг Драго преминуо је прије осам година. Породица вјерује да је смрт била посљедица тешких повреда које је задобио током пребијања у Славонском Броду 1991. године.

– Никада се није опоравио.

Иако су дали највећу жртву, Иванка са горчином истиче да их је у Србији мало ко обилазио.

– У Републици Српској нас се сјете сваке године. Долазе њихове старјешине, саборци, Борачка организација. Овдје нико никада није дошао ни на гроб. То много боли.

Да херојство браће Орељ не падне у заборав, њихови саборци, некадашњи питомци и припадници Центра војних школа Војске Републике Српске, основали су *Клуб Браћа Орељ*. До данас је више од 170 људи постало њихов члан, а чланска карта са бројем 1 свечано је уручена Иванки.

Њихови саборци памте их као честите, храбре и скромне младиће.

И пријатељ породице Мане Пешут не крије емоције.

– Долазили су код мене на праксу. Паметни, добри, поштени момци. Такву сахрану никада у животу нисам видео. Уз помоћ пријатеља желим да покренем иницијативу да једна улица у Инђији понесе назив по браћи Орељ. То је најмање што можемо за њих да учинимо.

МЛАДОСТ КОЈА ЈЕ ОСТАЛА ВЈЕЧНА

Горан и Зоран Орељ имали су само двадесет година.

Вољели су фудбал, нису подносили неправду и вјеровали су да је дужност помоћи свом народу. Нису се раздвајали, ни у животу, ни у смрти.

Њихову судбину можда је најбоље описао pjesник Василије од Семберије:

Истог дана, рођена су браћа,
истог дана гину код Бихаћа.
Српска земља била им је света,
имали су по двадесет љета.

Три деценије касније, за Иванку и даље не постоји дан када не помисли на своје синове.

– Родитељ може да научи да живи са болом. Али да га преболи – никада.

ДРАГАНА БОКУН

» ОВАЈ МЕДИЈСКИ САДРЖАЈ СУФИНАНСИРАН ЈЕ ОД СТРАНЕ МИНИСТАРСТВА ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

Ставови изнијети у подржаном медијском пројекту нису не изражавају ставове органа који је додијелио средства

У КАМНИЧКОЈ БИСТРИЦИ ПРОЧИТАНА ИМЕНА 9.071 ЖРТВЕ СТРАДАЛЕ 1945. ГОДИНЕ

У Камничкој Бистрици у Словенији служен је помен жртвама страдалим на крају Другог свјетског рата, поводом 81. годишњице од страдања припадника Југословенске војске у отаџбини.

Током помена, који су служили владика Кирило и свештенство Епархије загребачко-љубљанске, прочитана су имена 9.071 до сада идентификоване жртве, док се потрага за осталима наставља. Помену је присуствовало више стотина потомака и поштовалаца, као и председник Скупштине Црне Горе Андрија Мандић, Милутин Ђукановић, Андрија Јовићевић и жупан Општине Камник Матеј Слапар.

Дан раније представљена је и књига др Срђе Трифковића *Страдални пут*, која детаљно обрађује ову трагедију.

Међу прочитаним именима посебно је истакнут Божидар Савов Раслапчевић из Добрске Жупе. Његовом смрћу угашена је мушка линија овог чувеног братства из *Горског вијенца*, што представља симбол потпуног затирања читавих породица у ратном вихору.

ЗЕЛЕНГОРА ДОБИЛА СПОМЕН-ХРАМ ЖРТВАМА СТРАДАЛИМ 1945. ГОДИНЕ

Послије више од осам деценија од трагичних догађаја на Зеленој, покренута је иницијатива да се овом мјесту страдања врати достојно обиљежје. На планини Зеленој у Републици Српској освештано је земљиште на којем ће бити изграђен Храм Светог пророка Илије, са криптом посвећеном сјећању на страдале припаднике Југословенске војске у отаџбини и цивиле који су изгубили животе у завршници Другог свјетског рата.

Подручје од Неретве до Дрине једно је од највећих необиљежених стратишта на овим просторима. У мају 1945. године, након завршетка рата у Европи, на Зеленој је у борбама уништена главнина Југословенске војске у отаџбини, а бројни заробљеници и цивили страдали су без суђења. Због политичких околности послједњег периода, истраживање ових догађаја деценијама је било потиснуто.

Иницијативу за изградњу храма покренуо је Душан Магазин из Удружења *Херцеговац* у Чикагу. Он је, како каже, о страдању на Зеленој први пут слушао од своје мајке, а касније је у Сједињеним Америчким Државама дошао до додатних података о овим догађајима. – Схватио сам да ово мјесто мора имати обиљежје сјећања, јер се ради о простору на којем су страдали људи, а који није имао достојно спомен-обиљежје – рекао је Магазин. Главни сукоб на Зеленој одиграо се 12. и 13. маја 1945. године у подручју Сутјеске, Љубиног гроба и Врбничких колиба. Историчари и истраживачи и данас раде на утврђивању тачног броја жртава, јер су многа стратишта остала необиљежена.

Средства за уређење земљишта и изradу пројекта прикупљена су кроз донаторске акције, а подршку је пружила и општина Калиновик. Земљиште је укњижено на Српску православну цркву, а почетак изградње храма планиран је за јесен.

Покретачи изградње наглашавају да циљ није отварање нових подјела, већ стварање мјеста молитве и памћења.

– Било је различитих тумачења тих догађаја, али чињеница је да су страдали и војници и недужни људи. Важно је да жртве добију мир и достојанство које заслужују – поручио је Магазин.

СПУТЊИК

ОБИЉЕЖЕНО 85 ГОДИНА ОД ОСНИВАЊА КОМПЛЕКСА ЛОГОРА ГОСПИЋ-ЈАДОВНО-ПАГ

ЗА 132 ДАНА НА НАЈСВИРЕПИЈЕ НАЧИНЕ УБИЈЕНО 38.000 СРБА

Над Шарановом јамом на Велебиту, уз благослов митрополита горњокарловачког Герасима, служен је молитвени помен поводом 85 година од почетка масовног покоља у комплексу логора смрти Госпић-Јадовно-Паг. Представници удружења, историчари, потомци жртава и бројни поштоваоци културе сјећања окупили су се на овом стратишту како би одали почаст страдалима и указали на пресудан значај његовања истине о једном од највећих злочина над српским народом у Другом свјетском рату.

» Помен код Шаранове јаме

СИСТЕМАТСКО УБИЈАЊЕ

Овај логорски систем основан је одмах по проглашењу геноцидне Независне Државе Хрватске, већ у априлу 1941. године, да би до 24. јуна достигао свој пуни, трагични капацитет. Управо се 24. јун обиљежава као Дан сјећања на логор Јадовно, јер су тада велебитски логори радили пуним интензитетом, док су на острву Пагу примљени први заточеници.

Подсјећајући да ово стратиште хронолошки и методолошки

представља претечу јасеновачког система логора, историчар Немања Девић истакао је у својој бесједи да су на Велебит и Паг систематски довођени интелектуалци, професори, адвокати и свештеници из Срема, Лике, Баније, Кордуна, сјеверне Далмације, Босне и Херцеговине.

Он је нагласио да је Јадовно по свом обиму и саставу жртава велика српска гробница, те да је уз средњовјековне традиције попут Видовдана подједнако ва-

жно у националном памћењу чувати и сјећање на ово велебитско стратиште.

ИСТИНУ ЧУВАТИ У УЋБЕНИЦИМА

Председник Удружења грађана *Јадовно 1941* Душан Басташић поручио је да се памћење мора заснивати искључиво на научно утврђеним чињеницама и одговорном односу према прошлости, без језика мржње, али и без страха од истине. Он је апеловао да истина о Јадовну постане са-

ТРИ КОРАКА ЗА ЗАШТИТУ ИСТИНЕ О ГЕНОЦИДУ У НДХ

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта истакао је да је оснивањем НДХ 10. априла 1941. године започела реализација дуго припреманог плана систематичног уништења српског народа. Он је нагласио да Република Србија мора преузети активну и системску улогу на међународном плану ради признања геноцида почињеног над Србима у НДХ. Као кључне институционалне кораке, Линта је навео усвајање Резолуције о геноциду над Србима, Јеврејима и Ромима у НДХ у Народној скупштини Србије, оснивање Меморијалног центра геноцида над Србима у Београду, те званично проглашење 10. априла за Дан сјећања на геноцид.

ставни дио образовног система кроз наставне програме, изложбе, трибине и специјализоване приручнике за младе генерације.

За само 132 дана постојања — од 11. априла до 20. августа 1941. године — у овом комплексу је на најсвиरेпији начин убијено 38.000 Срба, 2.000 Јевреја и значајан број антифашиста. Поред централног логора Јадовно и 32 крашке бездане јаме на Велебиту, систем су чинили и логори Слана и Метајна на острву Паг — гдје је Метајна била први логор за жене и дјецу у Другом свјетском рату — као и логори Овчара, Ступачиново, Максимовића штале

и сабирни логор на жељезничкој станици у Госпићу. Жртве су без икаквог суђења везиване жицом, усмрћиване хладним оружјем или често живе бацане у бездане јаме. Након расформирања комплекса у августу 1941. године, свега око 2.000 преживјелих заточеника пребачено је преко Јастребарског у новоформираног логора Јасеновац.

Обиљежавање на Велебиту изнова је потврдило да Јадовно представља један од темељних стубова националне културе сјећања и трајну опомену на размјере страдања српског народа у 20. вијеку.

ИЗЛОЖБА ПОВОДОМ ОБИЉЕЖАВАЊА СВЈЕТСКОГ ДАНА ИЗБЈЕГЛИЦА

ИЗА СВАКЕ ИЗБЈЕГЛИЧКЕ ПРИЧЕ СТОЈИ ЧОВЈЕК

Поводом обиљежавања Свјетског дана избјеглица, у Дому Народне скупштине Републике Србије 19. јуна свечано је отворена изложба *Иза сваке избјегличке приче стоји човек*, посвећена страдању, прогону и интеграцији Срба из Хрватске који су спас пронашли у Србији. Изложбу су заједнички отвориле потпредседница Народне скупштине Невена Ђурић и комесарка за избјеглице и миграције Наташа Станисављевић, а присутнима се обратио и председник Документационо-информационог центра *Веритас* Саво Штрбац. Након званичних обраћања, гости су обишли поставку кроз коју их је водио председник Удружења Срба из Хрватске Милошко Будимир.

Ова поставка, која се послје три деценије први пут организује у Скупштини Србије, кроз фотографије, лична свједочанства и документарне записе приказује драматично искуство избјеглиштва. Тематски је подијељена у три цјелине које прате трагичан пут српског народа током и након војно-полицијске операције *Олуја* — од прогона и страдања, преко бесконачних избјегличких колона, до доласка у Србију и започињања новог живота.

ПОДСЈЕЋАЊЕ НА НАЈТЕЖУ ЕПОХУ САВРЕМЕНЕ ИСТОРИЈЕ

Обраћајући се присутнима, потпредседница Народне скупштине Републике Србије Невена Ђурић истакла је да ова поставка свједочи о једној од најтежих епоха српске националне историје, када су хиљаде људи преко ноћи остале без својих

» Јован Вученовић, Душица Поповић, Илија Бурсаћ, Жељко Бурсаћ, Невена Ђурић, Наташа Станисављевић, Бошко Стојсављевић, Душанка Мандић и Ђорђе Чуде

домова и биле принуђене да крену у неизвјесност, носећи са собом само своје најмилије, успомене и наду.

Председник ДИЦ *Веритас* Саво Штрбац нагласио је да су избјегли Срби сачували достојанство, образ, традицију и наду, показујући неvjероватну снагу да из пепела и најлонских врећа саграде нове домове, школују дјецу и постану стубови друштва.

— Специфичност избјеглиштва јесте то што то није само статистика, него човек са именом и презименом. Стотине хиљада људи морало је једног дана да заклу-

ча своју капију, стави кључ у џеп и крене у непознато, а тај кључ и данас чувају као трајну породичну амајлију. Ова изложба је споменик нашој прошлости, али и свједочанство о нашој побједи над злом судбином — истакао је Штрбац.

БИЛАНС ИНТЕГРАЦИЈЕ: ОД СЕОСКИХ КУЋА ДО ПАКЕТА ГРАЂЕВИНСКОГ МАТЕРИЈАЛА

Комесарка за избјеглице и миграције Наташа Станисављевић подсјетила је да је Република Србија током ратних сукоба на простору бивше Југославије примила ви-

ше од 600.000 избјеглица, показујући висок степен одговорности, солидарности и хуманости. Према њеним ријечима, више од 400.000 људи стекло је држављанство Србије, што представља један од највећих и најуспјешнијих процеса интеграције у Европи.

— Иза сваке колоне, сваког кофера, трактора и погледа стоји један прекинути сан. До данас је кроз програме Комесаријата обезбијеђено више од 30.400 трајних стамбених рјешења за избјегличке породице — односно око 100.000 људи је добило свој дом — док је кроз различите програме економског оснаживања подржано више од 23.000 породица избјеглица и интерно расељених лица. Само од 2022. године обезбиједили смо 2.480 стамбених рјешења кроз додјелу станова, сеоских кућа и пакета грађевинског материјала. Од почетка 2026. године обезбиједили смо још 126 стамбених рјешења, јер сваки предати кључ представља нови почетак за једну породицу — нагласила је Станисављевићева.

Комесарка је изразила посебну захвалност свим институцијама Републике Србије, међународним партнерима, локалним самоуправама, организацијама цивилног друштва, донаторима и појединцима који годинама заједно са Комесаријатом стварају боље услове за живот расељених лица.

Она је истакла да на стамбено збрињавање у овом тренутку чека још око 7.000 избјеглица, те најавила је да је у плану да ова изложба, након Народне скупштине, буде приказана у градовима и општинама широм Србије.

ФОТО: КОМЕСАРИЈАТ ЗА ИЗБЈЕГЛИЦЕ / СТРАНИНА АЛБИНИЋ

ЗАШТО СЕ СВЕ ВИШЕ ПЛАШИМО РОДИТЕЉСТВА? РАЗГОВОР СА ПЕДАГОГОМ НАТАШОМ ПАВЛОВИЋ

Између каријере и породице не мора да стоји знак избора

Наташа Павловић је педагог у Техничкој школи *Иван Сарић* у Суботици, гештalt психотерапеут и мајка три ћерке. Рођена је у Осијеку, а почетком деведесетих година, услијед ратних дешавања, са породицом је избјегла у Суботицу, гдје је изградила и професионални и породични живот. Управо зато њено искуство није само стручно, већ и дубоко лично. Свакодневно ради са младима, слуша њихове дилеме, страхове и очекивања, док истовремено као родитељ добро познаје изазове савременог породичног живота. У разговору за *Српско коло* говори о томе зашто млади све чешће одлажу родитељство, како помирити каријеру и породицу, шта данашњим родитељима највише недостаје и зашто су блискост, повјерење и разговор темељ сваке здраве породице.

● **Као педагог већ годинама радите са младима. Да ли примјећујете да се њихов однос према браку и родитељству промијенио у односу на генерације од прије двадесетак година?**

– Оно што примјећујем кроз свој дугогодишњи рад јесте да се однос младих према браку и родитељству значајно промијенио, прије свега као последица времена у којем живимо. Савремено друштво доноси бројне промјене, неизвјесност, огроман прилив информација и различите животне моделе. Не бих рекла да млади данас мање желе љубав или породицу. Напротив, чини ми се да више него раније траже истинску блискост и повезаност, али пажљивије бирају тренутак када ће направити тако важан животни корак.

● **Шта данас најчешће виде као предуслов за оснивање породице и зашто све више њих одлаже родитељство?**

– Из разговора са њима видим да као предуслов за оснивање породице најчешће наводе завршеност школовања, запослење и финансијску сигурност. Љубав им је и даље веома важна, али су свјесни да заједнички живот носи и велику одговорност. Не мислим да су изгубили вјеру у породицу, већ јој приступају зрелије и реалније него неке претходне генерације. Истовремено, све више младих жели да одлуку о родитељству донесе свјесно, а не зато што сматрају да се то једноставно „мора“. Економска неизвјесност свакако има велики утицај, али није једини разлог. Иза сваке такве одлуке стоје лична искуства, потребе и животне вриједности. Зато је важно да младе људе саслушамо и разумијемо, умјесто да их осуђујемо или упоређујемо са генерацијама које су живјеле у другачијим околностима. Одговорност нас одраслих јесте да им пренесемо поруку да је материјална стабилност важна, али да се квалитет породице прије свега гради на по-

вјерењу, отвореној комуникацији и спремности да будемо ослонац једни другима.

● **Данас се много говори о менталном здрављу младих. Колико је то промијенило њихов поглед на партнерске односе и породицу?**

– Мислим да је то једна од позитивних промјена коју доносе млађе генерације. Данас су много спремнији да говоре о својим емоцијама, страховима и дилемама него што су то биле генерације прије њих. Више размишљају о томе какав однос желе да изграде и какви желе да буду као партнери и родитељи. То не значи да су неодлучни или да избјегавају одговорност, већ да желе да важне животне одлуке донесу промишљено. Управо због тога мислим да је неопходно да их чујемо, разумијемо и подржимо, јер ће само тако имати довољно повјерења да граде здраве и стабилне односе.

● **Као мајка три ћерке, и сами сте прошли пут усклађивања породице и професионалних обавеза. Колико је било тешко пронаћи равнотежу и ко Вам је на том путу био највећа подршка?**

– Са том дилемом се, искрено, суочавам и данас. Бити мајка, а истовремено градити професионални пут, једно је од најљепших, али и најзахтјевнијих животних искустава. Често сам се питала да ли успијевам да будем довољно присутна у свим својим улогама. Временом сам схватила да не морам бити савршена. Прихватање сопствених ограничења донијело ми је велико олакшање. Данас знам да је најважније да дајем свој максимум, али и да себи дозволим грешку, умор и несавршеност. Наравно, било је периода када сам се питала да ли могу све да постигнем. Посао педагога и психотерапеута носи велику одговорност, а истовремено сам жељела да моја дјеца увијек осјећају да сам ту за њих. То је захтијевало добру организацију, одрицања и много међусобног разумијевања у породици. На том путу највећа подршка био ми је супруг. Одгајање дјеце није задатак само једног родитеља, већ заједничка одговорност. Нажалост, немају све породице помоћ шире породице, па из личног искуства знам колико то може бити тешко. Ипак, научила сам да се стабилна породица прије свега гради кроз партнерство, међусобно повјерење и спремност да се одговорност дијели.

● **Данас се често ствара утисак да жена мора да бира између каријере и породице. Да ли је то стварност или наметнут друштвени образац?**

– Тај притисак заиста постоји. Од жене се очекује да буде успјешна на послу, посвећена мајка, добра партнерка и да све то обавља без грешке. Таква очекива-

ња су нереални стандарди који код многих жена стварају осјећај кривице. Важно је да свака жена препозна шта су њене истинске потребе и вриједности, а шта очекивања која је преузела од околине. Не постоји један исправан животни модел који одговара свима.

Зато вјерујем да друштво мора више да подржи породицу – кроз флексибилније услове рада, боље разумијевање потреба родитеља и равноправније учешће оба родитеља у одрастању дјеце. Тада каријера и породица неће бити супротстављене, већ ће моћи да се надопуњују.

● **Да ли је савремено друштво створило нереална очекивања од родитеља?**

– Апсолутно јесте. Данас се често намеће слика да родитељ мора истовремено бити успјешан професионалац, потпуно посвећен дјети, имати складан партнерски однос и све то радити са осмијехом. Такви стандарди су недостижни и многи због њих стално преиспитују да ли су довољно добри.

● **Шта родитељима данас највише недостаје?**

– По мом мишљењу, данас им највише недостаје сигурност у сопствено родитељство. Изложени су огромном броју савјета, различитих метода васпитања и очекивања околине, па често изгубе повјерење у себе. Дјеци, међутим, нису потребни савршени родитељи. Потребни су им родитељи који су емоционално присутни, који знају да саслушају, признају грешку и покажу љубав. Сасвим је људски бити уморан, забринут или погријешити. Управо тиме дјеци показујемо да је грешка дио живота и прилика да нешто научимо.

● **Да ли дјеца данас имају мање истинског разговора са родитељима него раније?**

– Родитељи су данас оптерећенији него икада – послом, обавезама и технологијом. Зато није пресудно колико времена проводимо са дјецом, већ како га проводимо. Важно је да свакога дана

постоји макар кратак период који је посвећен искључиво дјетету, без телефона, журбе и других обавеза. Управо у таквим тренуцима дјеца се осјећају прихваћено, развијају повјерење, емоционалну сигурност и самопоуздање, што касније постаје темељ њихових односа са другим људима.

● **Као гештalt психотерапеут, како објашњавате све већи осјећај усамљености код младих, иако никада нису били више повезани путем друштвених мрежа?**

– То је један од највећих парадокса савременог доба. Млади су стално повезани путем друштвених мрежа, али им често недостаје оно најважније – истинска блискост која настаје кроз непосредан контакт, разговор и осјећај да их неко заиста види и чује. Неко може имати хиљаде пратилаца, а да нема ниједну особу којој ће искрено рећи како се осјећа. Зато је важно да у породици, школи и међу пријатељима негујемо културу разговора и међусобног повјерења. Када млад човјек има некога ко ће га саслушати без осуде и прихватити онаквим какав јесте, осјећај усамљености се значајно смањује, без обзира на то колико је „популаран“ на друштвеним мрежама.

● **Да ли је каријера постала нова вриједност којој се све остало подређује?**

– Посао и каријера су важан дио живота, али не смију постати важнији од породице и односа које градимо са најближима. Пословни успјех може нам донијети сигурност и задовољство, али не може замијенити блискост, припадност и љубав. Као педагог често кажем да дјеца не памте колико су њихови родитељи били успјешни на послу, већ да ли су били присутни онда када им је то било најпотребније. Управо ти свакодневни тренуци граде осјећај сигурности који остаје за цијели живот.

● **Шта бисте поручили младим људима који због професионалних амбиција одлажу родитељство?**

– Младим женама бих поручила да не доносе одлуке под притиском друштва, већ у складу са сопственим вриједностима и жељама. Не постоји идеалан тренутак који важи за све. Исто важи и за мушкарце. Њихова улога у породици данас је много шира него раније. Од очеве се више не очекује само да буду материјална подршка, већ и да активно учествују у одрастању дјеце, разговарају са њима, постављају границе, проводе вријеме и личним примјером показују шта су поштовање, одговорност и љубав. То није само обавеза, већ прилика да изграде дубоку и трајну повезаност са својом дјецом.

● **Често се каже да је породица темељ друштва. Шта она за Вас лично представља и колико школа може помоћи у њеном очувању?**

– За мене је породица мјесто гдје учимо шта значе љубав, припадност и прихватање. У њој стичемо прва искуства о повјерењу, поштовању, рјешавању сукоба и пружању подршке. Управо из тог осјећаја сигурности човјек касније црпи снагу да се суочи са животним изазовима.

Школа ту има веома важну васпитну улогу, али не може и не треба да замијени породицу. Њен задатак је да, поред знања, развија емпатију, одговорност, сарадњу и културу дијалога. Дјеца много уче из односа које свакодневно граде са наставницима и вршњацима, али је једнако важна и сарадња школе и породице. Када обје стране шаљу исте поруке о поштовању, одговорности и бризи за друге, дијете много лакше израста у зrelu и стабилну личност.

● **Ако бисмо за десет година поново разговарали о истој теми, шта бисте вољели да се промијени у Србији када је ријеч о односу према породици, родитељству и дјети?**

– Вољела бих да можемо рећи да смо као друштво поново ставили човјека и породицу у средиште својих вриједности. Да млади имају више сигурности да оснују породицу, а родитељи више подршке да своју дјецу одгајају без сталног осјећаја притиска и исцрпљености. Вољела бих и да се много више говори о значају менталног здравља, као и о важности сарадње породице и школе. Када дијете одраста у окружењу испуњеном љубављу, повјерењу и разумијевању, оно добија најбољи темељ за цијели живот.

ДРАГАНА БОКУН

» ОВАЈ МЕДИЈСКИ САДРЖАЈ СУФИНАНСИРАН ЈЕ ОД СТРАНЕ МИНИСТАРСТВА ЗА БРИГУ О ПОРОДИЦИ И ДЕМОГРАФИЈУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Ставови изнијети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је додијелио средства

СИМБОЛ СТРАДАЊА СРПСКОГ НАРОДА У ПРВОМ СВЈЕТСКОМ РАТУ

Прослављени Сурдулички мученици

Обиљежавање Светих сурдуличких мученика започело је Светом архијерејском литургијом у Храму Светог великомученика Георгија у Сурдулици, којој је присуствовао велики број вјерника, грађана, као и представници државних институција, локалних самоуправа, Војске Србије, полиције и Српске православне цркве. Литургију су служили архиепископ и митрополит врањски Пахомије, архиепископ и митрополит рашко-призренски Теодосије, епископ делчевско-каменички Марко и епископ дремвички Давид.

Свети сурдулички мученици представљају симбол страдања српског народа у вријеме бугарске окупације током Првог свјетског рата, када су хиљаде невиних цивила, свештеника, учитеља и угледних домаћина мученички пострадали због своје вјере, националне припадности и оданости отаџбини. Највећи број ухапшених довођен је у Сурдулицу под изговором саслушања или интернације, а затим су тајно убијани на стратиштима у околини града, међу којима су најпознатија Дубока долина, Калифер и Влашки До. Процјене броја жртава се разликују, али се најчешће наводи да је у сурдуличком крају убијено више хиљада људи.

СЈЕЋАЊЕ НА НЕВИНЕ ЖРТВЕ

Међу бројним званицама били су министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Милица Ђурђевић Стаменковски, министар без портфеља задужен за развој недовољно развијених подручја Новица Тончев, народни посланик Миодраг Линта, начелник Пчињског управног округа Срећко Пејковић, начелник Јабланичког управног округа Милош Ђирић, градоначелник Врања Слободан Миленковић, овогодишњи домаћин славе и градоначелник Лесковца др Горан Цветановић, предсједница Општине Сурдулица Александра Поповић, предсједник Општине Прокупље Мирослав Антовић, као и бројни предсједници општина и представници јавног и друштвеног живота. Сви они су, заједно са многобројним делегацијама, положили вијенце код Спомен-костурнице.

Присутнима се обратио митрополит рашко-призренски Теодосије, који је подсјетио на страдање српског народа под бугарском окупацијом током Првог свјетског рата 1915. године. Он је истакао да су сурдулички мученици пострадали јер нису жељели да се одрекну свог национал-

● **Свети сурдулички мученици уврштени су у диптих светих Српске православне цркве 2017. године, када је Свети архијерејски сабор СПЦ званично канонизовао невино пострадале жртве бугарског терора у Првом свјетском рату.**

● **Празник Светих сурдуличких мученика званично се обиљежава 29. маја (по грегоријанском календару), у спомен на дан када су 2010. године њихове мошти свечано пренијете у обновљену Спомен-костурницу у Сурдулици. Овај празник је у календар СПЦ уписан као трајно свједочанство о њиховој жртви за вјеру, народ и отаџбину.**

ног идентитета и своје вјере, желећи да буду достојни сљедбеници својих предака.

Свечана литија, предвођена архијерејима и свештенством Српске православне цркве, прошла је улицама Сурдулице уз учешће великог броја грађана који су се молитвено придружили обиљежавању славе. Поворка је завршена код Спомен-костурнице у Дубокој долини, на мјесту које свједочи о страдању невиних цивила. Код спомен-обиљежја обављен је чин резања славског колача, а досадашњи домаћин славе, градоначелник Лесковца др Горан Цветановић, симболично је предао кумство и домаћинство наредног обиљежавања градоначелнику Прокупља Мирославу Антовићу.

ИЗГРАДЊА КУЛТУРЕ СЈЕЋАЊА ЗА ГЕНЕРАЦИЈЕ КОЈЕ ДОЛАЗЕ

Министарка Милица Ђурђевић Стаменковски истакла је да су Свети сурдулички мученици страдали због свог народа, својих породица, вјере, имена и презимена, али да данас представљају духовне заштитнике Сурдулице и читавог овог краја.

– Стојимо на овом светом мјесту јер нема љубави веће него када живот положиш за ближње своје. Управо су сурдулички мученици страдали због својих најмилијих, свог народа и својих ближњих – поручила је министарка, наглашавајући колико је важно да се гради култура сјећања, чувају споменици и спомен-костурнице, подижу храмови и меморијални центри, те да Сурдулички мученици буду лекција и у школским уџбеницима.

– Ако поштујемо наше претке, поштујемо и наша огњишта, наше родитеље, на-

ша покољења, цркву и отаџбину. Учинимо све да ово мјесто буде свјетлионик за генерације које долазе и да се око цркве, али и овдје, истакну садржаји који ће опомињати генерације које долазе да увијек и изнад свега љубе мир и грле слободу. Нека је слава Сурдуличким мученицима и нека нам Господ опрости гријех заборављања, јер смо сазрели као друштво да памтимо, чувамо и његујемо завјет који су нам оставили – истакла је Ђурђевић Стаменковски.

Присутнима се пригодном бесједом обратио и епископ врањски Пахомије, нагласивши да су сурдулички мученици били велики родољуби, страдали зато што су припадали свом народу и вјери. Подсјетивши на злочине бугарског окупатора, истакао је да је циљ био да се српски народ потисне и уклони са ових простора, оцијенивши њихово страдање као истинско мучеништво.

– Очување сјећања на сурдуличке мученике од пресудног је значаја, јер народ који његује своју историјску свијест и памти своје жртве има снагу да гради будућност и опстане на својим вијековним огњиштима – рекао је владика Пахомије.

У име локалне самоуправе присутне је поздравила др Александра Поповић, која се захвалила овогодишњем куму Горану Цветановићу на великом доприносу у обиљежавању, док је Цветановић навео да му је изузетно драго што су продубили односе са Општином Сурдулица и Епархијом врањском.

Народни посланик Миодраг Линта истакао је за Српско коло да су у Сурдулици страдали Срби из свих крајева тадашње Краљевине Србије – првенствено из врањског, пиротског, топличког и нишког округа, са Косова и из Вардарске Србије.

– Више од 100.000 људи било је интернирано у Бугарску, а Војни суд у Сурдулици одлучивао је ко ће бити погубљен, а ко послат у логоре. Због масовних убишта жртве су најприје бацане у дубодолине, а касније сахрањиване у рововима, што је након рата довело до откривања бројних масовних гробница у околини Сурдулице – навео је Линта. **ДРАГАНА БОКУН**

» ОВАЈ МЕДИЈСКИ САДРЖАЈ СУФИНАНСИРАН ЈЕ ОД СТРАНЕ МИНИСТАРСТВА ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

Ставови изнјети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је додијелио средства

ПОЧАСТ КРАЈИШНИЦИМА СТРАДАЛИМ У НАТО БОМБАРДОВАЊУ 1999. ГОДИНЕ

Током боравка у Сурдулици, народни посланик и предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта, заједно са представницима Општинског одбора СУБНОР-а Сурдулица, посјетио је заједничку гробницу на гробљу у селу Масурица.

На овом мјесту сахрањени су посмртни остаци прогнаних људи који су протјерани у злочиначкој акцији Олуји, а затим страдали у злочиначком НАТО бомбардовању, гдје је Линта положио цвијеће у част страдалих жртава.

Према подацима *Верийаса* У ноћи између 30. и 31. маја 1999. године, НАТО авиони су бомбардовали подручје општине Сурдулица, погодивши Специјалну болницу за плућне болести (Санаторијум). У тим објектима погинуло је 19 особа – 15 прогнаних лица са Кордуна и из Лике, те четири старице из околине Сурдулице, док их је више десетина повријеђено.

У павиљону су тада живот изгубили прогнани Кордунаши и Личани: Босиљка Малобабић (53 године) и њено троје дјеце Милена (20), Ра-

де (19) и Миленко (16) из села Сјеничак на Кордуну, Мила Слијепчевић (90), Душан Манојловић (72) и Милица Манојловић (77) такође из Сјеничака, Драгић Напијало (70) из Куљенског, Богданка Јањанин (74) из Маличке, Славко Поповић (60) из Доњег Скрада, Ђорђе Павковић (45) из Павковић Села, Даница Малешевић (61) из Тушиловића, Миланка Вучковић (65) из Косијерског Села, Петар Будисављевић (60) из Врховина и Раде Жигић (52 године) из села Тук у Лици. **ДРАГАНА БОКУН**

ПРОТОЈЕРЕЈ МАРКО ГОЈАЧИЋ ПРЕДСТАВИО ПИСАНО НАСЉЕЂЕ ЧУВЕНОГ МОСТАРСКОГ СВЕШТЕНИКА БЕОГРАДУ И НОВОМ САДУ

» Детал са промоције у Матици српској

» ПРЕД БЕОГРАДСКОМ ПУБЛИКОМ: Марко Гојачић, Марија Телебак, др Милан Гулић и Мирела Пудар

Животни пут проте Марка С. Поповића – од аустроугарских казамата до сабраних дјела

● Први том Сабраних дјела знаменитог мостарског свештеника, учитеља, књижевника и родољуба Марка С. Поповића (1869–1936), који је приредио протојереј Марко Гојачић, свечано је представљен током јуна 2026. године пред публиком у Београду и Новом Саду. Овај издавачки подухват објављен је поводом деведесет година од протине смрти, уз благослов патријарха српског Порфирија.

У култној београдској Галерији 73, у уторак 30. јуна 2026. године, одржана је београдска промоција првог тома Сабраних дјела проте Марка С. Поповића. Програм је водила Марија Телебак, а госте је у име домаћина поздравила директорка Галерије 73 Мирела Пудар, која се осврнула и на своје завичајне коријене.

— Као неко ко је рођен у Стоцу и ко носи Херцеговину у срцу, изузетно сам поносна што Галерија 73 отвара врата за свједочанство о проти Марку, чији су живот и просвјетитељски рад кренули управо из тог краја, остављајући неизбрисив траг у нашој заједничкој баштини.

Поред бројне публике, београдској промоцији су присуствовали и представници чукаричких удружења која се баве културом сјећања, док су у музичком дијелу програма наступиле Вера Радовановић на флаути и Сташа Бочков на гитари.

ИСТОРИЈСКИ КОНТЕКСТ

Стручни осврт на историјске околности дао је др Милан Гулић, научни савјетник у Институту за савремену историју у Београду, који је детаљно анализирао контекст аустроугарске управе у Босни и Херцеговини.

— Почевши од 1878. године управу над Босном и Херцеговином спроводила је Аустроугарска монархија. Политика ове велике централноевропске државе, између осталог, обухватала је настојање да се успостави потпуна контрола над свим сегментима живота тамошњег становништва. У том смислу, покушај да се црквено-школска аутономија Срба стави под надзор централне државне власти представљао је удар на саму срж њиховог националног бића. Због тога је борба за њено очување била заправо покушај да се српски идентитет на овим просторима спаси у тешким годинама владавине државе која на српство није гледала благонаклоно.

Гулић је нагласио да је затварање српске интелигенције пред Први свјетски рат било дио шире стратегије.

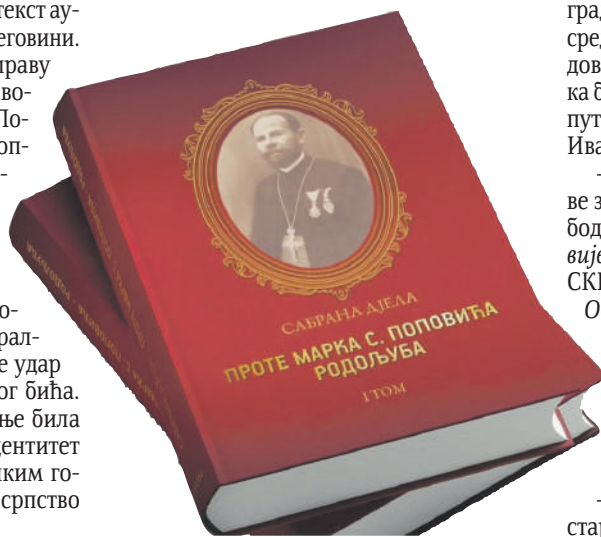
— Аустроугарске власти су уочи и на почетку Великог рата спровеле акцију симултаних хапшења интелектуалаца, трговаца, свештеника и угледних домаћина. Оваква политика обезглављивања уклањањем вођа нарочито је дошла до изражаја у Босни и Херцеговини, а драстичан примјер је Бањалучки велеиздајнички процес. Свештенику Марку С. Поповићу, иако је изашао на слободу, било је забрањено да чинодејствује, тј. да врши свештеничку службу.

Говорећи о његовом стваралаштву, Гулић је истакао да је прота био свестрана личност, учитељ и свештеник који је дао значајан допринос различитим видовима умјетничког изражавања пишући pjesме, приповијетке и драмске комаде, укључујући и онај посвећен Невесињској пушци.

— Марко С. Поповић, као рођени Пљењак школован у Сарајеву, долази у Херцеговину у годинама након устанка. То је вријеме када на овим просторима дјелују Алекса Шантић, Светозар Ђоровић, Ристо Радуловић, Владимир Ђоровић, Јован Дукић, Атанасије Шола, као и епископи Серафим Перовић и Петар Зимоњић, потоњи Свети Петар Дабробосански. Њихово дјело мора да буде сагледано и проучено како би се нове генерације упознале са великим нараштајем српских прегалаца — закључио је Гулић.

СВЕЧАНОСТ У МАТИЦИ СРПСКОЈ

Београдском сусрету претходила је промоција одржана 4. јуна 2026. године

у Новом Саду, у велелепном здању Матице српске, која ове године обиљежава два вијека постојања. Програм је водила Јелена Тепавчевић, а вече је отворено традиционалним херцеговачким напјевима женске пјевачке групе Удружења и звуцима гусала.

Потпредседник Матице српске проф. др Срђан Шљукић истакао је традиционалну отвореност ове установе.

— Ко год уђе у ову кућу, код нас је домаћин. Не у смислу чланства, већ у смислу припадности једној широј заједници. Ово није Матица новосадска, нити војвођанска, већ Матица српска — кућа у културном, националном и стваралачком смислу свих Срба, гдје год они живјели, претходних генерација, ове данашње, а надајмо се и будућих. Код проте Марка сабирају се двије вјере, које је један други велики Херцеговац сажео у наслову своје књиге *Верујем у Бога и у српство*.

Председник Удружења Херцеговаца у Новом Саду Божидар Миловић изразио је велику захвалност домаћинима, подсјетивши да живи у Улици Саве Текелије, оснивача и првог доживотног председника Матице српске. Нагласио је да Срби из Херцеговине традицију добијају рођењем и васпитањем, те истакао и хуманитарни рад удружења кроз акцију прикупљања помоћи за ђаке прваке у Љубињу и општинама у Федерацији БиХ.

МОСТАР КАО КУЛТУРНО СРЦЕ ЗАПАДНОГ СРПСТВА

Историчар, мастер Петар Милошевић, пружио је детаљан увид у развој Мостара са краја 19. и почетка 20. вијека, када се град трансформисао у модерно европско средиште уз изградњу инфраструктуре, водовода и електране. Носиоци тог напретка биле су угледне трговачке породице попут Шантића, Шола, Ђоровића, Пешка и Иванишевића.

— Из Мостара су потекле иницијативе за црквено-школску аутономију и слободу штампе кроз часописе *Зора*, *Српски вијесник* и *Народ*, као и кроз СПД *Гусле*, СКПД *Просвјета* и Гимнастичко друштво *Обилић* — рекао је Милошевић, подсјећајући на великане попут Владимира Ђоровића, Димитрија Митриновића и Богдана Жерајића.

Цитирајући чувеног професора Милана Ђуковића, Милошевић је додао:

— Крајем 19. и почетком 20. вијека Мостар је у културно-националном погледу

заузимао прво мјесто у западном српству. Изван Србије испред њега је стајао једино Нови Сад. Али, с обзиром на квалитет књижевног рада, Мостар је стајао и испред Новог Сада. Управо у такав град 1911. године долази прота Марко Поповић.

БОГАТА ЗАОСТАВШТИНА И ХУМАНИТАРНИ ЗАВЈЕТ

Приређивач издања, протојереј Марко Гојачић (који је у Новом Саду признао да је упркос петнаест година свештеничке службе имао највећу трему пред портретима великана у Матици српској), истакао је да списак радова проте Марка Поповића обухвата осам књига и преко 400 текстова објављених у више од 20 часописа, међу којима су *Голуб* и *Босанско-херцеговачки источник*.

— Прота Марко је од 1886. до 1936. године сијао на њиви Господњој. Као учитељ у Стоцу, још 1888. године, држао је Светосавску бесједу, а сав приход дао за куповину књига за дјецу, учећи их да све што стекну не чувају за личну корист, него за заједницу — испричао је отац Марко.

У овом првом тому Сабраних дјела обухваћени су радови објављени као засебна издања: *Српске севдалинке* (Панчево, 1892) — најстарија штампана збирка ове врсте, *Књижевни радови* (1893), приповијетка *Све за народ* (Нови Сад, 1894), драма *Народни пријатељ* (Дубровник, 1898), историјски драмски комад *Невесињска ђушка* (чије је објављивање деценијама одлагано због цензуре) и *Попис крских слава православних породица у Мостару* (1923).

На крају, приређивач је истакао посебан, хуманитарни карактер овог издавачког пројекта.

— Сав приход од продаје овог првог тома намијењен је подизању и обнови споменика протиници Софији Поповић (рођеној Тошевић из Фоче), која почива на знаменитом мостарском гробљу Бјелушине, у близини гроба Алексе Шантића. Ова књига је тако постала наставак једног животног завјета који су супружници Поповић оставили своме народу. Наша дужност је да до стогодишњице његове смрти и јубилеја рођења 2029. године приредимо други, а ако Бог да, и трећи том његове заоставштине.

Музички дио програма у Новом Саду употпунио је наступ студенткиња Михаице, Бојане и Јоване Радимиловић, Наташе Брњо, Јане Радовановић и Андреје Јањић, које су у традиционалним ношњама извеле народне pjesме.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

ВЕЛИЧАНСТВЕНО САБРАЊЕ У СТАРОМ СЈЕДИШТУ ЕПАРХИЈЕ ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКЕ

У ТУЗЛИ СВЕЧАНО ОБИЉЕЖЕНО 850 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА СВЕТОГ САВЕ

У Саборном храму Успења Пресвете Богородице свечано је обиљежен велики историјски и духовни јубилеј. Свету литургију служили су митрополити и епископи СПЦ, а додијељена су и висока црквена признања за подршку и обнову тузланског храма.

У Недјељу свих светих, 7. јуна 2026. године, Саборни храм у Тузли био је мјесто великог и благословеног литургијског сабрања поводом 850 година од рођења Светог Саве. Ова свечаност у старом сједишту Епархије зворничко-тузланске организована је у оквиру централне прославе коју Српска православна црква током ове године молитвено обиљежава широм свих својих епархија.

Са благословом домаћина, митрополита зворничко-тузланског Фотија, светом литургијом је начелствовао митрополит аустралијско-новозеландски Силуан. Саслуживали су му епископи осечкопољски и барањски Херувим и јенопољски Никон, уз саслужење бројног свештенства и ђаконства из више епархија СПЦ.

— Свети Сава је наш први учитељ и просвјетитељ. Од њега нам потиче све — црква, држава, просвјета и све оно што је добро у нашем народу. Он је постављао темеље, био велики учитељ и чудотворац, а наша је дужност да

» Митрополит Фотије уручио признања заслужнима

то наслеђе чувамо и преносимо — поручио је митрополит Фотије, поздрављајући окупљене архијереје и вјерни народ.

УЖИВАЈУ ВЕЛИКИ УГЛЕД У НАРОДУ

Посебну љепоту и свечаност литургије у храму саграђеном прије више од 120 година дали су Хиландарски појци, а сабрању су присуствовали и вјерници из Осмака, Лопара, Петроа и других крајева. Домаћин скупа, старјешина храма и архијерејски намјесник тузлански, протојереј-ставрофор Милош Тришић, дочекао је архијереје и високе госте испред Катедралног храма.

Обраћајући се присутнима, митрополит Фотије је посебно

истакао важност мисије присутних владика у специфичним и заштјевним околностима.

— Владика Силуан у Аустралији носи велику одговорност за мисију у далеком свијету гдје наши људи, иако далеко од завичаја, нису престали да буду православни Срби. Владика Херувим у Осечкопољској и барањској епархији бори се у сличним условима као наши Срби у Федерацији БиХ и носи свој крст са много снаге. Наш брат, епископ Никон, увијек је имао светоотачко, али и јуначко схватање Цркве, кроз борбу за Косово и Метохију и очување отаџбине. Такве људе наш народ препознаје и поштује — навео је митрополит Фотије.

Свечаном богослужењу моли-

» Међу званицама је био и министар Ненад Поповић, добротвор тузланског храма

твено је присуствовао и Ненад Поповић, министар у Влади Републике Србије задужен за међународну економску сарадњу и питања Цркве у друштву и дијаспори, иначе велики добротвор тузланског храма. Покровитељ овог јубилеја у име грађана Републике Српске био је предсједник Владе РС Саво Минић.

ОДЛИКОВАЊА ЗА ЗАСЛУГЕ И ОБНОВУ

У знак захвалности за подршку у обнови Саборног храма у Тузли, митрополит Фотије је додијелио највише одликовање Епархије зворничко-тузланске — Орден Светог краља Драгутина (Преподобног Теоктиста) — премијеру Републике Српске Саву

Минићу. У његово име, орден је преузео званични изасланик Лука Андрић.

Такође, за вишегодишњи труд и несебично залагање током обновитељских радова на Катедралном храму, као и за досадашњи плодан свештенички рад, митрополит Фотије даровао је напсни крст протојереју Милошу Тришићу.

Након литургије уприличен је духовно-културни програм за све присутне. Ова прослава у Тузли остаће уписана у летописима Епархије зворничко-тузланске као дан истинске саборности, молитвеног сјећања и очувања вјерског и националног идентитета српског народа на овим просторима.

Ревизија прошлости као средство прогона Срба са Косова и Метохије

Случај са најављиваним, па у сјени безбједносних ризика напречац отказаним манифестацијама приштинских власти на Газиместану, оголио је још један у низу покушаја ревизије прошлости, присвајања српске историје и директне провокације српског народа на Косову и Метохији, пише РТ Балкан. Намјера општине Обилић, коју воде кадрови Самоопредјељења Албина Куртија, да усред јуна организује такозвану „комеморацију на Газиместану“ — везујући је за датум Косовске битке по Јулијанском календару — разоткрила је дубину историјског фалсификата који се деценијама систематски форсира.

Професор историје на Филозофском факултету у Београду др Милош Ковић истиче да су Косово поље и Газиместан света мјеста српског предања, културе и историје, а да Приштина оваквим потезима континуирано покушава да угрози физичку и духовну егзистенцију Срба.

— Ту се одиграла велика битка између српских и османских армија. Историјски извори не поми-

њу било какво учешће Албанаца у тој бици, иако се у дијелу лаке литературе и публицистике албанског поријекла на томе инсистира. Штавише, историјски извори уопште не свједоче о Албанцима на простору Косова и Метохије у средњем вијеку. Помињу се, рецимо, у Тузима, али их на Космету нема све до турских освајања — наглашава Ковић.

Он сматра да је излишно тражити разумне мотиве у понашању Приштине, јер је у питању свјесна намјера да се конфликти наставе.

— У Приштини се воде логиком — што горе Србима, то боље за њих. Имамо врло слично ирационално понашање оном које долази из политичког Сарајева према Републици Српској — закључује Ковић.

КАДА НЕ СРУШЕ — ПРИБЈЕГАВАЈУ СВОЈАТАЊУ

Својатање Косовског боја само је наставак агресивног отимања српског идентитета. Након што су деценијама палили, рушили и скрнављивали српске цркве и гробља, у Приштини су схватили да им не-

достају историјски докази о сопственом континуитету на овим просторима. Након што су Пећка патријаршија, Високи Дечани и Црква Богородице Љевишке у албанском наративу проглашени за „албанско културно наслеђе“, прешло се и на преотимање темељних митова српског народа.

Историчар Лука Јовановић објашњава да је питање Косовске битке централна тачка како срп-

ске средњовјековне, тако и нововјековне прошлости, а да су тврдње о албанским витезовима попут лажног конструкта о „Милошу Николи Кобилију из Дренице“ научна фантастика базирана на произвољном тумачењу каснијих турских извора.

— Историја је наука која сваку причу мора да поткријепи и физичким доказима. За нас је то печат кнеза Стројимира или Мирослављево јеванђеље. Они су доказ државе, писмености и умјетности. На простору КиМ немају ниједан споменик или доказ писмености и религиозности албанског народа из тог периода. Зато бих цијелу ову операцију назвао „брисање сјећања“ — оно што није могло да буде уништено у мартовском погрому 2004. године, сада покушавају да присвоје — упозорава Јовановић.

Он додаје да османски дефтер, односно први попис области Бранковића из 1455. године, јасно показује миноран број албанског становништва на том простору, углавном у околини Призрена и на падинима Проклетија, гдје су

били интегрални дио средњовјековне српске државе, нарочито у доба цара Душана.

ЦИЈ ЈЕ ДОБИЈАЊЕ ЛАЖНОГ ЛЕГИТИМИТЕТА ПРЕД СВИЈЕТОМ

Војни и геополитички аналитичар Информационог центра БРИКС Драгољуб Боснић истиче да Албанци на територији Косова и Метохије немају ниједан споменик старији од стотину година, те да је пропаганда о Илирима и „првобитном насељавању“ само политички алат.

— Својатање српских манастира је само први корак у покушају да их сутра и УНЕСКО призна као албанску културну баштину. То је атак не само на Србе на Космету, него на српски народ свуда — упозорава Боснић.

Зато је, како закључују српски историчари, кључна одбрана српског идентитета управо темељно познавање сопствене прошлости. Српско културно наслеђе на Косову и Метохији није само материјално благо, већ култни и духовни стожер без којег нема ни будућности српског народа.

КОЛОНИСТИ СОЛУНСКИ ДОБРОВОЉЦИ - ЉУДИ, ЦРТИЦЕ, СУДБИНЕ 25.

» ПИШЕ: ДР МИЛАН МИЦИЋ, ИСТОРИЧАР

Постојећа литература и архивска грађа дјелимично реконструишу животне судбине српских добровољаца на-

сељених у Банату, Бачкој, Срему, Славонији и Барањи у времену Великог рата (1914–1918) и њихове колонизације (1921–1941); илуструју токове рата и колонизације, дочаравају исто-

ријске процесе, околности и промјене изазване ратом и сеобом у њиховим животима и истражује људску судбину човјека – ратника, сточара, ратара, колонисте, а често и печалбара.

Личности добровољаца – колониста у овом раду случајни су узорак на којем се види преламање крупних историјских а и промјена у животу обичног човјека.

Када је у лето 1914. године кренуо рат између Аустроугарске и Црне Горе, Срби из Боке которске, Грбља, Паштровића, Брајића, Побора и Маина нашли су се на самој линији фронта. Од пребјеглица у Црну Гору са ових простора, људи који су дошли на почетку рата из Америке и оних који су се затекли у Црној Гори 1914. године, основан је Бокешки добровољачки батаљон, снаге 760 људи. Већ на почетку рата аустроугарска војска повукла се, из стратегијских разлога, са простора од Спича до половине Грбља и на ту територију ушла је црногорска војска која је ту остала до јануара 1916. године. Бокешки добровољачки батаљон састојао се од два батаљона, а 2. бокешки батаљон дјеловао је у Грбљу. Ђуро Мазарак и његов син Иво из грбљанског села Горовића, са мноштвом Грбљана, ступили су као добровољци у Бокешки добровољачки батаљон. Ђуро, који је рођен 1866. године у то вријеме већ је био човјек у годинама и није спадао у војску првог и другог позива.

Када је аустроугарска војска јануара 1916. године напала Црну Гору борбе су се водиле у Грбљу. Послије капитулације Црне Горе добровољци у црногорској војсци кренули су у повлачење преко Албаније, њих близу 2.000 из Боке которске и Херцеговине, јер их је у случају заробљавања чекао аустроугарски преки суд као аустроугарске држављане. Иво Мазарак кренуо је у повлачење, а Ђуро је остао код куће да чека повратак аустроугарске власти. Повратак Аустроугарске у Грбљ значио је стријељања, суђења и тамницења Грбљана и Ђуро Мазарак осуђен је на десет година робије. Његово тамновање почело је у Грацу, а завршено је 1918. године на острву Мамули гдје се налазио аустроугарски војни затвор.

Године 1924. Ђуро Мазарак из Горовића, у Грбљу, имао је педесет и осам година, а његова жена Јоке четрдесет и девет. Иза њега био је велики европски рат, борбе у Грбљу 1914–1915. године и тамновање у аустроугарском затвору у Грацу и на Мамули. 25. фебруара 1924. године Ђуро је у својој Молби Министарству аграрне реформе Краљевине СХС тражио добровољачку земљу у Банату или Срему. У општини Радановићи, која је окупљала српска села у Грбљу, 22. априла 1924. године, пред своје пресељење у Војводину, добио је увјерење о имовном стању: посједовао је три рала оранице и „нешто мало покућства и сељачку кућицу” и све је то остављао својој мајци Мари која је тада имала седамдесет и девет година „на рад и уживање” што значи да је сеоба породицу дијелила и да Ђурова мајка због старости није била спремна за одлазак у Бачку.

У домаћинству са Ђуrom и Јоке живио је њихов син Нико (1893) и снаја Јоке (1901) који су по рату родили синове Милоша (1920) и Ђура (1923). Са њима живио је и нежењени син Марко рођен 1902. године и неудата ћерка Ивана рођена 1905. године. Иво Мазарак, његов син није се налазио на списку домаћинства у Горовићима; он је био формално одвојен јер је био добровољац и чекао да буде надјелеан добровољачком земљом у Бачкој. Према увјерењу издатом у општини Радановић 2. априла 1924. године двадесето-

Преплетена једра и камени путеви Мазарака и Вучуревића

смогодишњи Иво живио је у домаћинству са двије године млађом супругом Марином. По пресељењу у колонију Бајмочка рата код Бајмока, на велепосједу града Суботице, Иво и Марина остали су формално у засебном домаћинству, али су живјели у истој кући са великом породицом Ђура и Јоке Мазарак. Међутим, Иво свој добровољачки посјед није добио у мјесту становања. По подацима од 29. децембра 1927. године он је био надјелеан земљиштем на велепосједу Ирене Шулиц у општини Ада, значи 30 км. је био удаљен од мјеста становања и како је изјавио 4. септембра 1934. године „та земља ми није била за живот уопште”. Такође, Иво је имао статус, у тренутку добијања земљишта, добровољаца – неборца и као такав добио је 5 к. ј. и 1200 кв. хв. земљишта.

У процесу колонизације испрелитале су се судбине људи из различитих крајева које су токови колонизације довели једне поред других. Буњевац Иван Хорват из Бачајмаша, дијела Бачке који је разграничењем Краљевине СХС и Мађарске остао у Мађарској, 1922. године оптирао је у Краљевину СХС. У години пресељења имао је двадесет и двије године, његова жена Марија двадесет година и сваке године су им се рађала дјеца: Катица 1920. године, Вита – 1921. године, Лиза – 1922. године – у години пресељења. Године 1924. године породица Хорват доспјела је у колонију Бајмочка рата гдје је у аграрној реформи добила 4. к. ј. и 162 кв. хв. земље. Иван Хорват добио је земљиште у близини парцеле Ђура Мазарака и у близини њихове нове куће у бачкој колонији. Иван Хорват 20. августа 1928. године у својој молби аграрним властима жалио се да је „избјегао из Мађарске са женом и дјецом без игде ичега, „а немам овдје нико од пријатеља и рођака који би ми били од помоћи. Уз то плаћам кирију за стан и тако ја, жена и петоро дјеце животаримо готово без ичије помоћи. Немогуће нам је у животу остати.”

На тај начин Иван Хорват Буњевац и Бачајмаша и Иво Мазарак из Горовића у Грбљу покренули су процес размјене земље. Иван Хорват тврдио је да „моја жена има рођаке и сестру у Ади, а такође и ја тамо имам родбине и пружио ми се прилика да замијеним моју земљу са Ивом Мазараком који у Ади има аграрну земљу, а који станује у Бајмоку код његовог оца.”

Тако се отворио процес размјене. Иво је још 17. маја 1926. године у својој молби Министарству аграрне реформе тврдио да има расположиве земље у Бајмоку, али је одговор био да њу обрађује постојећа Друга аграрна заједница. Крајем 1928. године реализована је размјена између Мазарака и Хорвата. 24. децембра 1928. године Иво је примио 4. к. ј. и 162 кв. хв. Хорватове земље у Бајмочној рати, а у близини своје куће, а Хорват 5 к. ј. и 1200 кв. хв. у Ади гдје је имао рођаке и родбину. Постепено Иво је желио да дође до разлике у земљишту и ту разлику је добио 2. августа 1936. године, а то је била последица промјене стауса у колонизацији: Иво је добио статус добровољаца борца и нових 3 к. ј. и 1187 кв. хв. земљишта. Тако је породица Мазарак постепено повећавала површину земљишта у Бачкој и почињала свој нови живот у равничарском завичају.

Била је то 1906. година. Јаков Вучуревић, из Запријесеке из Зубаца, код Требиња, по други пут полазио је у Америку. Прије него што је кренуо преко мора извадио је Јаков пасош за свог дванаестогодишњег сина Божидача. Аустроугарски чиновник рекао је тада: „Ајде, сад иди мали, срећно ти било, ако чујеш да треба државу и цара бранити, ти назад!” Тако је Божидар са оцем Јаковом отишао у Америку.

Прво вријеме Јаков и његов мали Божо били су у Канзасу, па су се запутили у чувени Рудник Бизби, у Аризони, гдје се радило тешко, а зарађивало добро. Јаков је ушао од-

мах у рудник бакра, а Божидар се упустио код стрица који је око рудника имао пекару и посластичарну. Ту је научио енглески, а послјије када је дошао до снаге сишао је у рудник. Био је то тежак рад, велике температуре, лио је зној са рудара, а Божидар се тешко знојио. Једном приликом пришао му је формен и рекао: „Тебе гледам данима, а ниси се ни ознојио!” За свој посао стрепили су наши печалбари. Тако је један Божидаров земљак, Херцеговац, сјео да се одмори кад је наишао формен: „Нијесам, очинег ми вида, тек сам сιο”, рекао је Херцеговац. Десет година провео је Божидар у Америци и увијек се радо сјећао Америке. „Тамо је демократија!”, говорио је.

Када су прикупљали добровољце за српску војску и Божидар Вучуревић се пријавио са својим другом Голубом Самарцићем. Пут их је водио за за Њујорк, а застали су у Бафалу и заједнички се фотографисали. У Њујорку су се добровољци укрцали на лађу и дали су им тада нека плава одијела и наредили да тимаре мазге. Добровољци су на то рекли да су кренули у рат и да их неће тимарити.

У енглеској луци Саутемптон, искрцали су се добровољци и спремили за параду. Силан свијет изашао је да их гледа. Онда су Француску прошли, па обуку у Бизерти, у Тунису. У српској војсци постао је Божидар добровољац у седмом пуку Дунавске дивизије и дан када је ступио у добровољце био је 30. август 1917. године. Када је командант пука Душан Симовић вршио смотру Божидача је потапшао по рамену. „Е, мој дични Херцеговче!”, рекао му је.

Дуго је српска војска била у рововима. Престолонаследник Александар обилазио је положаје и говорио војсци да се стрпи још мало. Петнаестог септембра 1918. године кренула је војска у пробој. Једном приликом у клисури, у планини, застали су, а сусједни батаљон био је у опасности. Два војника потрчала су преко брисаног простора да сусједном батаљону јаве опа-

сност. Оба су пала. Божидар се тада пријавио и почела је трка са смрћу. Око њега плуштали су куршуми, а један је пробио шљем и окрзнуо му главу. Рањени Божидар дошао је до сусједног батаљона. За тај подвиг добио је Обилића медаљу за храброст.

Ништа српску војску није могло зауставити. „Каква комора!”, говорио је Божидар касније. „Народ нас је р нио!” У том напредовању био је стално у извидници и међу првима ушао је у Београд. Послије је међу првим српским војницима био који су се појавили у Херцеговини.

Настало је послеријатно вријеме. Добровољце је чекала колонизација. Божидар је отишао у име групе добровољаца да погледа земљу на Косову. Дочекао га је срески начелник у Вучитрну и рекао му: „Добро сте дошли, али сачекајте док се жандармеријске патроле не појаве! Знате тамо су Шиптари наоружани и убијају!” Божидар је рекао: „Ја сам ратовао за слободу! Ја више нећу! Идем кући!” Тако се Божидар населио у Банатском Душановцу, у колонији код Великог Бечкереча, са својим земљацима.

Али, ту није био крај његове сеобе. Године 1929. дијелили су се коначно парцеле. Симо Кесић из Пречаје, код Дрвара, није добио земљу у Душановцу, гдје су били његови земљаци и пријатељи. Симо је на то подигао галаму; само је хтио са својим земљацима у Душановац и нигдје више. Тако су Симо Кесић и Божидар мијењали земљу. Божидар је добио земљу код Новог Сада и населио се на новосадској Детелинари.

Бождару и његовој породици живот није био лак. Прво се Божидар запослио на железници, па је онда постао чувар и магационер. Надијељено земљу радио је, њиве су му биле удаљене два-три километра. Једном је донио преко канала цак тежак осамдесет килограма. „Нисам хтио да га спуштам”, рекао је укућанима. „А ко ће ми подићи!”

А онда је 1941. године стигло ново зло. Почео је рат. Божидар је опет као добровољац са војском стигао до Сарајева. И његови синови кренули су у добровољце, па су се вратили у Нови Сад. Два пута током једног дана мађарски војници стављали су Бождарове синове прије пушчане цијеви и оба пута су их комшије Мађари и Нијемци спасавали. Потом је наређење дошло да напусте град за шест сати. Цијела седмочлана Бождарова породица саставила се некако у Инђији. Била је ту недјељу дана, па је отишла у Земун до Бождаровог пријатеља, Стојана Гола. Потом су Вучуревићи кренули у Херцеговину. Дошли су у Сарајево код Бождаровог пријатеља Рајка Инића. Млађа дјеца су тих дана ишла по храну, а онда је постало несигурно. По радњама осванули су натписи: „Забрањено Србима, Јеврејима, Циганима и псима!” Ништа добро није се слутило и пошли су Вучуревићи за Требиње. У Требињу сазнао је Божидар да у Крушевцу има посла за железничаре и онда се упутио у Србију. Пет писама слао је преко путника породици у Требиње, али су она нестала у том метежу. У последњем тренутку захваљујући комшији из беговске куће, Омеру Хаџихасановићу, Бождарова породица извукла се из Требиња.

Октобра 1941. године окупио је Божидар породицу. „Идемо у Душановац!” рекао је. „Тамо је швапска власт, никог не дирају, а има и хране!”

» ОВАЈ МЕДИЈСКИ САДРЖАЈ СУФИНАНСИРАН ЈЕ ОД СТРАНЕ ОПШТИНЕ ЧАЈЕТИНА

Ставови изнијети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је додијелио средства

НЕЗАПАМЋЕНА БИТКА – ПРЕДСТАВЉЕНА КЊИГА ДР МИЛАНА МИЦИЋА ПОД НАЗИВОМ

ЗАБОРАВЉЕНИ ЈУНАЦИ С ДУНАВА: Како су српски добровољци задивили румунску армију

ГОЛГОТА СРПСКИХ ДОБРОВОЉАЦА У ДОБРУЦИ

Битка на Добруци вођена је у јесен 1916. године на румунско-бугарској граници. Након што је Румунија ушла у рат на страни Савезника, нашла се под жестоком ударом Њемачке, Бугарске и Аустроугарске. У помоћ јој је упућена Прва српска добровољачка дивизија, састављена од Срба из Босне, Херцеговине, Крајине, Хрватске и Војводине који су пребјегли из аустроугарске војске у Русију. Умјесто на Солунски фронт, пребачени су на сурови фронт у Добруци. За неколико недјеља тешких борби, дивизија је изгубила више од половине свог састава, зауставивши непријатељско напредовање. Споменик у облику пирамиде у Мецидији стоји као вјечно свједочанство њихове жртве.

Далмације и Војводине — који је ризиковао све што је имао, а није имао превише. Одлучио је да дезертира и бори се за слободу и рјешавање српског националног питања. Милан Мицић их је отргао од заборавља, поставио на њихова права мје-

ста и исправио неправду која је трајала деценијама — истакао је Орбовић.

ЛЕГЕНДА КОЈА ЖИВИ У РУМУНСКОЈ ВОЈСЦИ

Обраћајући се присутнима, аутор др Милан Мицић објаснио

је сам наслов књиге и зашто је Битка на Добруци остала ван колективне свијести нашег народа.

— Да би се нешто заборавило, оно мора прво да се запамти. А ова битка се није ни запамтила, нити постоји у српском историјском сјећању. Наши људи данас одају почаст Солунцима на Зејтинлику и Крфу, али у Румунији, у малом граду Мецидији, постоји споменик Бела пирамида подигнут 1926. године добровољцима Прве српске добровољачке дивизије. Они су се 34 ратна дана у јесен 1916. године борили против бугарско-њемачких трупа, имали преко 53% губитака и били одликовани са 3.300 српских, руских и румунских одликовања. Данас у румунској војсци постоји легенда о Србима која каже: „Да се Срби никада живи не предају”. Управо та легенда настала је захваљујући њима — нагласио је Мицић.

У умјетничком дијелу програма наступио је руски камерни хор Наслеђе под диригентском палицом Тимура Мусаева.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

» ОВАЈ МЕДИЈСКИ САДРЖАЈ СУФИНАНСИРАН ЈЕ ОД СТРАНЕ ОПШТИНЕ КЛАДОВО

Ставови изнијети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је додијелио средства

У ИСТОРИЈСКОМ АРХИВУ ГРАДА НОВОГ САДА ПРЕДСТАВЉЕН РОМАН ГОРДАНЕ ЗДЈЕЛАР

СВАЧИЈИ И НИЧИЈИ СТАНОВНИК СВЕТА СВОГ

У организацији Удружења ратних добровољаца 1912–1918. њихових потомака и поштовалаца Обилић 1912–1918 – Нови Сад, 22. јуна 2026. године у просторијама Историјског архива Града Новог Сада свечано је представљен роман *Сивановник свјетла свој* ауторке Гордане Здјелар. Ово прозно остварење доноси дубоко емотивну и историјски утемељену причу о српским исељеницима у Америци, добровољцима српске војске у Великом рату, као и о комплексним преломима кроз које је пролазио крајишки човјек у првој половини 20. вијека.

О књизи су подробно говорили директор Историјског архива Срђан Граовац и Јана Тодоровић у име Удружења Обилић 1912–1918. Саборци и организатори истакли су да роман на јединствен начин освјетљава судбину појединца са тремеће и са обала ријеке Уне.

Кроз живот једних те истих људи ауторка прати драматичне историјске промјене: од Босне под аустроугарском окупацијом, преко тешког емигрантског живота у Америци и сурових ратних година, па све до идеолошких подјела и послеријатног суочавања са неправдама у новој држави.

ОД СЕЛА РУДИЦЕ ДО ЧЕЛИЧАНА У ГЕРИ

Главни јунак романа Богдан одраста у селу Рудике, у поткозарском крају. Одрастање у суровој, али величанственој природи, сиромаштву и патријархалном окруже-

» Гордана Здјелар и Јана Тодоровић

О АУТОРКИ

Гордана Здјелар рођена је 1970. године у Београду. Дипломирала је 1994. године на Катедри за англистику Филолошког факултета у Београду. Након дугогодишњег преводилачког рада, последњих двадесет година пише есеје, путописе, романе, сценарије за кратке филмове, књиге за дјецу, графичке новеле и научнопопулярне текстове. Роман *Дистрофија предубеђења* објавила је 2021. године, а *Становник света свој* је њен други роман.

њу обликују у њему снажан осјећај личног достојанства и дубоко неповјерење према сваким силама које покушавају да пониже човјека.

Жељан живота достојног човјека, Богдан као веома млад – попут многих крајишких младића тога доба – креће „трбухом за крухом” преко Океана.

СРПСКИ ДОБРОВОЉЦИ ИЗ АМЕРИКЕ И ИСКУШЕЊА САВЈЕСТИ

Посебно снажан документарни и емотивни стуб књиге чине судбине Срба из Америке који су, на први позив отаџбине, оставили своје послове, породице и тек изграђен живот преко океана. Прешли су хиљаде километара да би се као добровољци прикључили српској војсци у Великом рату.

Кроз епску ширину приповиједања, лирске описе завичаја и дубоку социјалну компоненту, роман *Сивановник свјетла свој* поставља малог човјека наспрот великим и неумољивим механизмима историје — показујући да човјек у турбулентним временима може изгубити скоро све, осим права и дужности да остане вјеран сопственој савјести.

У умјетничком дијелу програма наступио је гуслар Милан Ђурчић, док је модератор вечери био Дарко Милојковић из Удружења ратних добровољаца 1912–1918. њихових потомака и поштовалаца Обилић 1912–1918.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

ИСПОВИЈЕСТ МИЛОРАДА БОШКОВИЋА

Отац ме никад није видио – завршио је у јами Јагодњача на Ржаном долу код Љубиња

Датум 23. јун је онај кога памте сви старији становници Попова поља. Тог дана, то питома и плодно поље – како написа млади историчар Симо Радић – постало је „долина суза”. Тај дан остаје црним словима записан у аналима највећег крашког поља Херцеговине и цјелокупне новије српске историје на овим просторима.

У једној ноћи и два дана, у јаму Јагодњачу на локацији Ржани до, бачено је и уморено 185 невиних људи. Био је тек мали број преживјелих, а данас, због биолошког закона, више нема директних свједока.

У ЈЕДНОМ ДАНУ УБИЈЕНИ ОТАЦ, СТРИЦ И ДЈЕД

Један од људи које је ова трагедија страшно погодила јесте Милорад (Трифков) Бошковић из Мркоњића, коме је усташка руља у једном дану, бацањем у јаму, усмртила оца Трифка (1917), стрица Милорада (1925) и дједа Јована (1880). То су ране које боле човјека који већ 85 година живи са завјетом „да памтим и не заборавим”. Овај крепки 85-годишњак, који је остао мајци Љубици (1920) „под пасом”, рођен је тек послјије очеве смрти.

Своју причу о злочину који се догодио прије осам и по деценија, Милорад Бошковић почиње констатацијом:

— Ја сам личност за коју би могла да се каже она чувена реченица Оријане Фалачи: „Писмо нерођеном дјетету”. Мени моји нијесу могли написати писмо, али стриц Ристо (Ристан) и баба Мара су ме подигли и казивали ми, а моји Бошковићи и остали Поповци причали шта се десило 23. јуна 1941. године.

— Тог дана — прича овај старац који данас живи на релацији Херцег Нови — Требиње — групе усташа су упале и из мојих Мркоњића похватале 21 човјека, из Величана 34, из Завале 33, из Драчева 23, Дубљана 18, Дријењана 14, из Пољница 13, из Струјића, Котеза, Чваљине и Равног по 10, из Бобанских села 8, Туља 5, те из Галичића, Жакова, Грмљана и Седлара по троје. Дан раније, 22. јуна, из Стоца су камиони-ма довезена 24 лица, из Поплата код Стоца 4, из Берковића 3, а у јами Јагодњачи је завршило и 5 лица која су се затекла на мјесту злочина и у јаму бачена заједно са људима из Попова.

ПОСМРЧЕ СА ДВА КРСТА: ТРАГЕДИЈА МАЈКЕ ЉУБИЦЕ

Бошковић износи ове приче о трагичним догађајима који су се урезали у његово дјетињство.

— То су истине и заблуде које су имали моји Бошковићи, моји Поповци и сви они који су осјетили патње и страдања кроз једну дивљу тиранију, оличену у најсрамнијој и најсвирепијој политици у новој историји човјечанства коју су предводили Хрвати на челу са Антом Павелићем. Савјест ме нагони да свједочим у жељи да надопуним макар мали дио сазнања о овом злочину о којем су писали други.

Ја сам једно од четворо посмрчани рођених након што су им те 1941. године очеве убијени. Уз моју маленкост, то су

» Љубица и Трифко Бошковић

Весна Црногорац из Туља (кћерка Риста Црногорца, рођеног 1921, која се касније удала за Ковачевића), Божидар Јакшић из Дубљана и Слобода Цимирот из Величана. Од те посмрчади, ја сам још једино жив. Знате ли шта значи родити се, а да вас отац никада није видио?

Али, није ме по рођењу задесила трагедија само са очеве стране. Био сам беба од свега пар мјесеци када сам остао и без мајке Љубице. Тек што су се вјенчали у јесен 1940. године. Отац је, када је убијен, имао 24, а мајка, која је била од Ковачевића из Пољница, свега 21 годину када је остала удовица. Када ме мајка родила 12. септембра 1941. године, донијевши на свијет наследника свом Трифку који је са осталих 184 невиних страдао, добио сам име по стрицу Милораду. Он је имао само 16 година када је са оцем и братом завршио живот у јами на Ржаном долу.

Ни ту није био крај трагедије моје породице. Идуће, 1942. године, остао сам и без мајке. На Задушнице, 14. фебруара 1942. године, моја мајка Љубица пошла је на стратиште, на јаму Ржани до, да упали свијеће за своје убијене и да молитвом олакша свој бол и тугу. Али и њу је задеси-

ла зла судбина. Док су два свештеника из манастира Завала држала парастос убијенима, мајка је од туге и бола пала у несвијест. Донесена је кући у Мркоњиће и послјије 24 дана боловања испустила је своју племениту душу.

ОД ХЕРЦЕГОВАЧКОГ СИРОЧЕТА ДО УСПЈЕШНОГ ИНЖЕЊЕРА

Од тада сам растао уз скуте бабе Маре и стрица Ристана. Тражећи одговор зашто су нестали моји родитељи и зашто немам ни оца, ни мајке, растао сам као сироче. Послије основне школе, у времену свеколиког сиромаштва, живот је ишао даље. У Требињу сам завршио зидарски занат. Од 1955. године сам у Сарајеву, гдје завршавам Школу за грађевинске послове, а затим постајем пословодња у грађевинском предузећу Враница. На градилишту у Осијеку, уз рад сам завршио Грађевински факултет у Београду. Радио сам за сарајевско предузеће у Либији и Ираку као инжењер за план, да бих по повратку у Осијек постао директор сарајевске Вранице у том граду. Затим сам отишао у Русију, а одатле сам стигао 1993. године, јер због рата више није било повратка у Осијек.

ИСТИНА ЈАЧА ОД БЕТОНА

Од школских дана до данас, Милорад је себи дао зајвет и обећање којег се држи већ деценијама: да дође до што више података који би освијетлили овај крвави догађај на јами Ржани до, из тог црног јуна и августа 1941. године, када је у Попову пољу и Херцеговини трајала хајка на људе српске националности.

— Снагу, која ми је несумњиво била потребна за ову моју мисију, пронашао сам у Светом писму: „Јер нема ништа тајно што неће изићи на видјело, нити сакривено што се неће дознати и на чистац изићи” (Лука 8:17). Ријеч је о болним успоменама рата који је носио национално-вјерски префикс, што је суштински упозоравало на балкански синдром и сву његову трагику. Изучавао сам бројне зборнике, посјећивао скупове, тражио одговоре од виђенијих земљака мога краја — како је и зашто до овога дошло. Сваког 23. јуна трудио сам се да будем на стратишту Ржани до. Прво је то било тајно, а послјије и јавно.

Усмени приповједачи су преносили

истину о томе како је комшија кренуо на комшију. Почели су и комунистички моћници у својим зборницима да пишу о овим злочинима, а по наређењу Комитета те јаме су забетониране, па и наша Јагодњача. Многи су умрли, а да нису успјели да сачувају кости својих најмилијих. Трагајући за истином, желио сам да будем добро упућен у све што је везано за људе и догађаје мог Попова поља и моје Херцеговине.

Посједујем огромну литературу, али чини ми се да су новинар и публициста Манојло Ђук (чији је стриц, по коме носи име, био вршњак мог стрица Милорада) најбоље описали ове догађаје. Њих двојица су били најмлађе жртве у ноћи 23/24. јуна 1941. на јами на Ржаном долу. Ђук је имао 15, а Бошковић 16 година. Сматрам да је до сада Ђук најбоље описао генезу злочина од прије 85 година. Он пише: „Проектом истребљења Срба у дијелу БиХ који је био заокружен границама НДХ планиран је од самог проглашења НДХ у априлу 1941. Жетва смрти над српском нејачи и војно способним становништвом није имала никакав правилник: Не остави ни српско уво и затри све пушком, камом и јамом!” Дobar је и овогодишњи рад младог Сима Радића *Појово поље – Долина суза*, што је најбољи помен за ову неславну, ево већ 85. годишњицу од злочина.

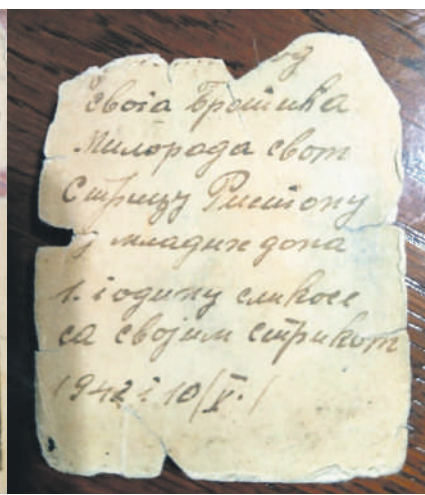
ЗАВЈЕТ ЗА БУДУЋЕ НАРАШТАЈЕ

У овој причи о јуну 1941. године, Милорад истиче да му је у младости о трагедији највише казивао нешто старији рођак, Његослав Бошковић (1926–2013), који је као петнаестогодишњак препливао набујалу Требишњицу и спасао се. Био је учесник НОБ-а, официр ЈНА и пјесник трагедије на јами Ржани до, покоља у Чваљини, а иза себе је оставио и поеме о Пребиловцима и Корићкој јами. Његово лирско пјевање испуњено је историјским ликовима и молитвеним стиховима, обојено епском повјешћу да се злочини усташа не забораве.

— Зато сам слободан да и овом приликом предложим члановима Удружења потомака страдалих на јами Ржани до и председнику Максиму Мракићу да у овој, 2026. години, када се навршава 100 година од рођења Његослава Бошковића, у Требињу организујемо вече посвећено њему и његовом публицистичком раду. Тако би се на најбољи начин испунила моја жеља да се Његослав Бошковић, тај јединствени пјесник трагедије у Попову пољу, отргне од заборавља. Он у својим стиховима поручује: „Ја нећ умрем, пјесма остати мора, српском писцу на њу посветити, који ће је боље свршити, па ће добро овог прегнућа напајати времена будућа.”

— Обиљежавање 23. јуна и Видовдана требало би да допринесе бољем схватању будућих српских нараштаја, како не би поновили грешке својих дједова. „Можемо опростити, али не смијемо заборавити”, поручио је у Пребиловцима патријарх Павле, а ја бих са том поруком завршио своју причу за овај 23. јун — за мене заувјек најтужнији дан — закључује Милорад Бошковић.

ЗДРАВКО ШАКОТИЋ

У КУЛТУРНОМ ЦЕНТРУ НОВОГ САДА ПРИКАЗАН ДОКУМЕНТАРНИ ФИЛМ

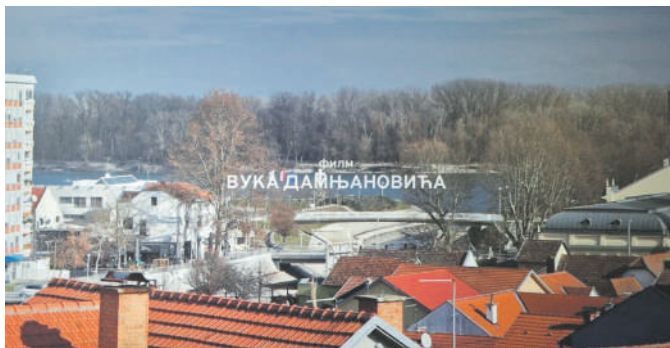
ВУКОВАР – ТИШИНА ИЗМЕЂУ СПОМЕНИКА

Премијера документарног филма *Вуковар – тишина између споменика* редитеља Вука Дамњановића одржана је 22. јуна 2026. године у Културном центру Новог Сада. Овај документарни филм бави се једном од најтежих и најосјетљивијих тема модерне историје Балкана – трагедијом Вуковара. Остварење приказује савремени идентитет Вуковара кроз приказ простора, сјећања и симболике која је, деценијама након ратних сукоба, и даље присутна, отварајући питање односа према прошлости и начина на који колективно памћење обликује садашњост. Филм дубоко анализира савремени Вуковар кроз амбијент и споменике, указујући на шири процес хрватског државотворног мита.

Кроз објектив камере, филм истражује шта се крије у „тишини“ између споменика и како се град и његови људи носе са колективном траумом три деценије касније. Водитељка програма Невена Бранковић увела је присутне у тему филма, који отвара многа питања о којима се мало зна, а још мање говори.

– Ми који живимо уз Дунав знамо да та ријека не носи само сјећања, она носи судбине и читаве историје. Међутим, шта се дешава када неко покуша да избрише сјећања, обиљежја и успомене на страдале? Шта се дешава када покушава да избрише идентитет и читаво постојање једног народа? – истакла је Бранковићева.

Дебитантски филм Вука Дамњановића *Вуковар – тишина између споменика* уједно је и први документарни филм који се на овакав начин бави брисањем

» Документарца који се бави брисањем српског културног трага у Хрватској

српског културног трага у Републици Хрватској. Повод за снимање био је Закон о гробљима, који је усвојен у мају 2025. године у Хрватском сабору. За све који су упознати са историјским, али и са садашњим положајем Срба у тој држави, усвајање оваквог закона представља наставак њиховог прогона и додатно нарушавање њиховог положаја. Директор Музеја жртава геноцида Бојан Арбутина истакао је важност овог остварења.

– Битно је да погледамо овај филм, не само да бисмо схватили шта се дешава у Вуковару посљедњих 30 година, па и данас, већ шта се дешава широм Републике Хрватске. А дешава се то да су наша гробља, споменици, културна баштина, цркве и манастири под жестоком ударом хрватских власти, које настоје да у потпуности униште идентитет једног народа. И ако не можете сваки дан да чујете да се то дешава, то се ипак континуирано дешава од 1995. године, па све до данас. У прилог томе иду сва друштвено-политичка дешавања у Републици Хрватској, од конзервативних фашистичких пјевача, па до раз-

бијања ћириличних натписа. Зато је овај филм битан, јер реконструише темеље на којима је настала Република Хрватска, која је изградила свој национални идентитет немајући друге коријене у својој историји. Настаје на догађајима из протеклог рата, на Олуји и Бљеску као пједмама хрватског народа и на Вуковару као наротиву жртве народа који је пострадао – истакао је Арбутина.

Арбутина је нагласио да у фондовима Музеја има преко 200 фотографија жртава српске националности које су пострадали до 18. новембра 1991. године на разним мјестима широм Вуковара. Овај филм је дијелом посвећен и тим жртвама које нико никада није споменуо. Не очекује се да то учини Република Хрватска, али српски народ не смије да заборави те жртве.

Саговорници у документарном филму били су предсједник Документационо-информативног центра *Веритас* Саво Штрбац, политиколози др Душан Достанић и др Рајко Петровић, као и ратни ветеран ЈАТД одреда *Поскоп* Милорад Муникравић Мунђа.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

РИЈЕЧ АУТОРА – ВУК ДАМЊАНОВИЋ

БРИСАЊЕ СРПског ТРАГА ПОД ПЛАШТОМ ЗАКОНА

Говорећи о мотивима за снимање овог документарца, аутор Вук Дамњановић истиче да је усвајање Закона о гробљима у Хрватском сабору било непосредни окидач.

– Закон о гробљима био је окидач јер је на драматичан начин показао како се кроз наводно техничке и административне прописе заправо систематски брише српско присуство са вуковарских гробља и меморијалних мјеста. То није само правно питање – ријеч је о покушају да се и физички и симболички избрише сјећање на страдале, а ми смо желели да прикажемо механизам који се одвија готово непримјетно – објашњава Дамњановић.

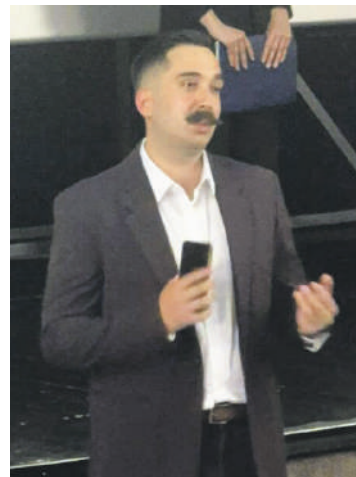
Према његовим ријечима, ова законска регулатива представља директну мјеру прекрајања историје на подручју Источне Славоније, чиме се наставља консолидација једностраног погледа на сложене догађаје из деведесетих година. Посебно забрињавају процеси који се паралелно одвијају кроз споменичку политику, попут фашизације дијела хрватског друштва.

– Примјер за то је споменик француском добровољцу Николијеу, као и обиљежја попут шаховнице из периода НДХ и усташког поздрава „За дом спремно“ – упозорава аутор.

Објашњавајући зашто филм носи назив *Тишина између споменика* и шта за њега представља та тишина, Дамњановић указује на дубљу појелу простора Вуковара између званичне политике сјећања и свакодневног живота.

– Тишина је простор између два свијета, оивичен меморијалима и друштвеним праксама које се воде око њих, чиме започиње процес сакрализације профаног. Тиме се историја изизима из свјетовног и уздиже у сакрално – она постаје догма о којој се не расправља.

Када је ријеч о улози институција и саме заједнице у очувању историјског памћења и достојанства

» Вук Дамњановић

страдалих, Дамњановић је изричит да права снага лежи у појединцу.

– Пројекат филма настао је на моју иницијативу и реализован је самостално, без подршке институција, а средства су прикупљена захваљујући добронамјерним појединцима. Настанак овог филма представља модел који показује како појединци могу да преузму одговорност и активно учествују у друштвеним процесима.

Главна порука коју овај филм шаље широј јавности и ван Вуковара јесте да памћење није привилегија, већ право једне заједнице на своје сјећање. Ово остварење настоји да освјетли процесе у Републици Хрватској чије су посљедице несагледиве по тамошњу српску заједницу.

Зато Дамњановићев Вуковар није само историјска лекција, већ дубоко емотивна прича о празнини која остаје након великих борби и страдања. Овај документарца је важан корак ка разумијевању регионалне прошлости и показује да се историја не смије заборавити, већ да дубоко разумијевање и прихватање прошлости морају бити оријентир за будућност. ДРАГАНА ШИПОВАЦ

Срушени споменици код Травника и крстови на Јањићком врху код Зенице

Из Одбора за заштиту права Срба у Федерацији БиХ драматичним упозорењима указују на континуирано скрнављење православних гробља и вјерских објеката у Травнику и Зеници. Из Одбора захтијевају хитно реаговање надлежних органа и постављају питање одговорности за деценијско уништавање српске баштине.

НИ МРТВИ СРБИ НЕМАЈУ МИРА

Уништавање православних споменика, пуцање из ватреног оружја на крстове и рушење надгробних споменика постали су сурова свакодневица за српски народ и њихову баштину у Федерацији БиХ. Најновији подаци и снимци са терена из Травника и Зенице свједоче о размјерама вандализма и мржње са којима се суочава православна баштина на овом подручју.

На православном гробљу у насељу Засеље крај Травника забиљежен је један од најтежих инцидената ове врсте. Према подацима Одбора за заштиту права Срба у

ФБиХ, на овом гробљу уништено је између 60 и 80 надгробних споменика.

– Споменици су уништени потпуно, без икакве могућности да се поправе, „закрпе“ или да се залијепе. Шта се дешава у људима који до земље руше крст? У име чије идеје

су затровани мржњом према православном хришћанству? – питају из Одбора.

Инцидент у Засељу додатно драматизује чињеница да су у други план пале чак и рупе од метака на тамошњем крсту. Наиме, према сазнањима са терена, у правцу овог гробља и самог крста недавно је испалено више десетина пројектила из ватреног оружја. Из ове организације упозоравају да рушење крстова на овом подручју и даље траје, те да се преостали Срби о молитвама и свецима сваке године суочавају са истим сликама, због чега су принуђени да крстове бетонирају положено у земљу водоравно – да не сметају већинском народу.

КРСТОВИ ПРЕТВОРЕНИ У СТУБОВЕ

Слична, потресна ситуација забиљежена је и на подручју Зенице. Увидом у јавно доступне видео и тонске записе, утврђено је да се на православном гробљу Јањићки врх налази најмање седам поломљених крстова.

Начин на који су крстови оштећени јасно указује на намјеру – код пет од

седам крстова разбијени су десни и лијеви дијелови, тако да крст изгледа као обичан стуб.

Поред тога, из Одбора подсјећају и на историјат страдања вјерских објеката у овом крају. На истом гробљу је још 1992. године запаљена и потпуно уништена православна Капела Светих Ћирила и Методија, саграђена 1968. године. Обнова овог храма захтијевала је да Српска православна црква и вјерни народ све граде наново, из темеља.

Из Одбора за заштиту права Срба у ФБиХ упутили су оштар апел надлежним органима власти у Зеници, Травнику и Сарајеву да утврде када су срушени крстови и ко их је срушио, те да коначно пронађу одговорне за ове вандалске чинове.

Из ове организације питају власти да ли су икада некога привели, саслушали или спровели истражне радње да утврде ко је запалио капелу на Јањићком врху, као и још 24 православне капеле које су уништене на ширем подручју Зенице.

О КЊИЗИ МИЛОША КОРДИЋА

Сатрепет свега што постоји

Слике које песник „записује” својим мноштвом и разноврсношћу обликују особену поетску монографију Баније и родне Комоговине, дочараних како дјечјим оком, тако и потоњим, нужно меланхоличним виђењима бесповратног изгнанника.

Неко је већ запазио како Сартров наслов *Биће и ништа* било не оставља баш ништа изван свог тематског и проблемског оквира. Само би још Живот могао имати упоредну мјеру мотивског безграничја. Одлучујући се за овакав наслов своје књиге, Милош Кордић као да има на уму крилатицу Марине Цветајеве „Живот је моја специјалност” или како би рекао наш Александар Поповић: „Осим живота, ја немам другог заната”.

Као замишљена слика свијета, живот са пјесницима и филозофима указује се у најразличитијем свјетлу и значењу – по Шекспиру само као једна сјенка која се креће, по Шелију као разнобојна купола, а у Бергсоновом виђењу као тачне које се распрскава у дјелиће од којих опет настају танад. Не поминајући ова Раселова подсјећања, сам, пак, Кордић у биљшци на крају књиге наводи дефиницију живота из пера Ајнштајна, Горког и Роберта Фроста, од којих овај посљедњи на закључном, привилегованом мјесту биљешке каже: „Све што сам научио о животу може се свести на три ријечи: живот иде даље”.

Свјестан ризичне општо-сти насловне лексеме, Кордић и у поменутој биљешци и на више мјеста у својим регуларно римованим катренима показује како насловна ријеч у његовом животном и стваралачком случају има смисао и тежину неповољно индивидуалног умјетничког става и говора, а не, рецимо, сентециозну и уопштавалачко-рефлексивну побуду мудро-словних претензија. „Дијели живот”, каже пјесник, „борио сам се да удахнем дубоко. Да удахнем скривени мирис пролећа или јесени, да удахнем глас шуме и њене птице, глас дјетета, срне и рз мени одувјек драгог коња. Да удахнем и издахнем из удахнутог гласа и мириса оно што припада слици која ће моћи да се запише ријечју коју је то удахивање открило, па ми је и даровало.”

Слике које пјесник „записује”, уз оне поменуте, својим мноштвом и разноврсношћу обликују особену поетску монографију Баније и родне Комоговине, дочараних како дјечјим оком, тако и потоњим, нужно меланхоличним виђењима бесповратног изгнанника, монографију која је, рекли бисмо, лирски пандан замашној аутобиографско-документарној књизи у два тома истог писца (*Било једном на Банији*, 2018, 2022). Тада и тамо бјеху спасене од заборавља стотине имена, а сад и овдје, у Животу, и безмало толико призора, сцена, ствари, свих лица дана и године, дјечјих снова, снахватаца и страховајки („поноћ-вила” и „вјештац-ђаво”), а свагда уз онеобичавање чак и оних мотивских појединости за које смо вјеровали да у говору поезије више немају шансу новине („табла-мјесеца”, „лимени мјесец” и „избочено мјесечево ребро”).

Макар у пјесничко-поетској биљешци Кордић је устврдио како су пјесме

ове збирке „историја ауторовог сна”, оне су пренасељене стварним, оностраним бићима и збивањима чак и у строфама с видиком у онострано и сакрално, као у пјесми „Руке Ђурђево”: рој пчела за даљину се спрема / у оку коња цакли ми лице, / у оку квочке пјетлић дријема, / с неба крушне сипе мрвице. // ласте маја до штале слијећу, / француске липе и њима дишу, / отац на столу пали свијећу, / а руке Ђурђево копљем пишу. Тако ћемо у мотивском свеобухвату пјесама које досљедно користе искључиво мала слова – једначећи велико и мало, завичајно и универзално, наслове безбројних локалних ствари и збитија са именима и насловима пјесника домаћих и страних, те фантазмагорично вријеме Авара, Гота и Хазара с нашим новинским одјецима корејског рата и тршћанске кризе „педесетих, 20. вијека” – наћи у овој збирци на двадесетак мјеста оправдање њеног наслова, рачунајући уз именицу живот и глагол живјети у његовом непрелазно и смјело коришћеном прелазном глаголском роду. У том недогледу свијета и времена, с његовим преломима дјечје оптике у потоњим (изгнаничким) искуствима, нашли су своје мјесто уз ране јаде и радости, кад ни глад, ни сиромаштво не лишвају дјетињство разигране чаровитости, како знане нам сјенке „из историје српске” и „љутог фолклора”, тако и актуелно „трње живота” у пјесничком вилајету, гдје сад „све је пусто”.

Живот се, дакле, прелива преко рубова свих дефиниција, укључујући и оне три пјеснику најближе. Ево, најпослије, и ваљда јединог афористичног исказа из Кордићеве збирке: „није наш живот потекао од нас”. То је стих из прет-посљедње пјесме („Јабука сунца са истог стабла”, можда најведрије у овој књизи, гдје свака од шест строфа као да поткрепује први стих пјесме („постоји нешто што људе спаја”) и онај с краја првог катрена („нису сви људи човјеку вуци”). Између и послје ових тврђи наизглед је петнаестак „доказа” од којих наводимо само неколико: „цвијет липе”, „голуб мира”, „галеб на лађи у тихој луци”, „јагоде шумске на травке низу”, „бијели свијет као завичај драг”, па све тако до „звјезда неба” што „трепте у бескрају” потврђујући, како би рекао други један пјесник, побратимство бића у свемиру, које „спаја” све добро и лијепо у нашем животу и свијету.

У преобиљу оновремених пјесничких оглашавања с великих нараштајних и поетичких раздаљина, тихи глас Милоша Кордића, у чијем замашном опусу с поезијом другују нефункционална свједочанства, те и неколико збирки пјесама за дјецу, остаје у слуху и трајном сјећању свих „који су живјели слике и ријечи” његових пјесама с мотивским и афективним распоном од лични мит узнесеног драгог и страдалног родног краја до звјезда што над њим „трепте у бескрају”. Тај сатрепет свега што постоји – минулог и садашњег, тренутног и вјечног, личног и општег – могао би, најпослије, бити и темељ и слеме необичном и необично смелом наслову Кордићеве књиге. **СЛАВОГОРДИЋ/ПОЛИТИКА**

ЧЕДО ВУКМИРОВИЋ ДАРУЈЕ МАЛИШАНИМА ЗВЕЗДАНЕ МУДРИЦЕ

» Радислав Јовић, Драгана Бокун, Чедо Вукмировић и Милош Бајић

МАЛЕ ЧАРОЛИЈЕ СВАКОДНЕВИЦЕ

• **Нова збирка дјечије поезије крајишког пјесника представљена у Новоме Београду: Ритмични стихови који славе породицу, природу и одрастање**

Нова, пета по реду књига поезије за дјецу Чедомира Чедо Вукмировића, под насловом *Звездане мудрице*, доноси ведре, ритмичне и класично уобличене стихове који славе породицу, природу и наизглед неважне тренутке претварају у чисту књижевну магију. Књига је свечано промовисана 9. јуна 2026. године у великој сали Градске општине Нови Београд.

На промоцији су поред аутора говорили пјесници Милош Бајић и Радислав Јовић, а саму промоцију је отворио Чедин унук Алексеј рецитирајући једну пјесму из књиге која је управо њему и посвећена.

ЧВРСТА МЕТРИКА И ЧЕТИРИ ПОЕТСКА ЦИКЛУСА

Збирка доноси укупно 81 естетски и ритмично усклађену пјесму, подијељену у четири тематске цјелине: *Дворишни рај*, *Породично љетовање*, *Брод у боци* и *Шарена стјаница*. Иако се у књизи срећу стихови различитих дужина – од шестерца до десетерца – збирком доминира класични осмерац, који пјесник издваја као најљепшу поетску форму.

Како је у свом поговору истакао рецензент књиге Радислав Јовић, посебна вриједност овог

БИЉЕШКА О АУТОРУ

Чедо Вукмировић, крајишки пјесник за дјецу, рођен је 1946. године у Бунућу у Лици. Дјетињство и младост провео је на Банији, у Глини, а Педагошку академију завршио је у Сиску. До 1991. године живио је у Сиску, а од 1992. године живи и ствара у Београду. Аутор је више збирки поезије за дјецу (*Позоришни зец*, *Кад већ журиш да порастеш*, *Баштом шале и смијеха*) и романа *Камен магнетит*. Његове пјесме одликују топлина, духовитост и дубоко разумијевање дјечјег свијета.

рукописа лежи у мајсторству пјесника да се изрази кроз метрички уједначене катрене и свјежу, углавном укрштену риму. Тематски шаролика, књига обухвата мотиве у распону од прославе рођендана у априлу и београдских птица, па све до прича о фудбалском беку, Теслином патенту и мајчином срцу.

– Вјешто спајајући лирику и нарацију, те балансирајући између озбиљности и дјечјег хумора, Чедо Вукмировић је створио језички чисту и сликовиту поезију. Она се снажно ослања на природу и традиционалне породичне вриједности. Новом збирком пјесник потврђује да је сачувао дијете у себи, али и да посједује раскошан дар да свој унутрашњи свијет подијели са онима на којима свијет остаје – са малишанима – нагласио је Јовић.

СЛОБОДА МАШТЕ И ОДГОВОРНОСТ СТВАРАЊА

Аутор је дао поетско објашњење наслова, указујући на нераскидиву везу између дјечје природе и умјетности.

– Ко су мудрице? Мудрице су дјеца. Али, мудрице су и пјесмице, јер у њима су дјеца са својом љепотом, умиљатошћу и запањујућом – можда некад наивном мудрошћу. А када се удруже дјеца, ријечи и пјесмице, тада нас обасја свјетло радости – поручио је Вукмировић, признајући да стварање за најмлађе носи специфичну одговорност у времену када бијелу хартију све чешће замјењују екрани.

Вукмировић је нагласио да је срећно и игром богато дјетињство темељ да се дијете изгради у добру личности на понос породице и заједнице, а стварање пјесме упоредио је са слагањем слагалице у којој машта нема граница.

ВИТЕШТВО И ЉУБАВ ПРЕМА ПОЕЗИЈИ

Посебно емотиван дио промоције било је обраћање пјесника Милоша Бајића, који се осврнуо на животну снагу и племенитост свог завичајца са Баније.

– Са истинитом љубављу и поштовањем народних вриједности и правде, посебно значење има његов одлазак у добровољце приликом пробијања Коридора за Србију 1992. године, који је за наш народ живот значао. Чедо се ни данас не жали на своју жртву, своје рањавање и на 34 године боравка у инвалидским колицима. Говори да је тако морало да буде. Он је примјер како се у позним годинама може вољети поезија. Када бисмо сви били попут Чедо, савршено би се живјело на свим странама свијета – истакао је Бајић.

На крају поетске вечери, аутор је изразио захвалност рецензенту Радиславу Јовићу, уреднику Милошу Бајићу, књижевнику Милошу Кордићу, те издавачу – Крајишком културно-историјском центру на челу са Мирком Радаковићем, као и Општини Нови Београд на уступању простора.

Стихове је читао и Алексеј Бокун, ученик четвртог разреда Основне школе *Светиозар Милешки* из Земуна. **ДРАГАНА БОКУН**

КАД СТИХОВИ ПРЕЖИВЕ РАТНИ ПАКАО - ЖИВОТНА ПРИЧА ДАНЕ ИВАНЕЖЕ

КАКО ЈЕ ЗАВИЧАЈ ИЗ РАВНИХ КОТАРА ПРОГОВОРИО У АУСТРАЛИЈИ

Судбина pjesника често прати драматичне преврате историје, али прича о Дани Иванежи превазилази уобичајене биографске оквире. Рођен у срцу Равних Котара, овај дипломирани инжењер грађевинарства прошао је пут од безбрижних младалачких стихова, преко ратног пакла и потпуног губитка сопственог књижевног стваралаштва, до поновног рађања на књижевној сцени у далекој Аустралији.

Његова збирка поезије, *Сузе на камену I* и *Сузе на камену II*, заједно са рецензијама Биљане Видовић, доноси дирљиву хронику једног изгубљеног завичаја, дубоке емотивне повезаности са коријенима, али и искреног, народског хумора који тријумфује над животним недаћама. Књиге су до сада успјешно промовисане у Земуну, Панчеву и Темерину.

ОД ЗАГРАДА ДО ЗАДРА - ПРВИ КОРАЦИ ПЈЕСНИКА

Дане Иванежа је рођен 11. марта 1961. године у селу Заград, у општини Бенковац, у тадашњој социјалистичкој Хрватској. Одрастао у великој и скромној селској породици, прве четири године основне школе похађао је у родном мјесту, да би школовање до шестог разреда наставио у сусједном селу Раштевић. Већ тада, у раној младости, судбина почиње да га обликује. У јесен 1973. године, породица се сели у Задар, гдје Дане завршава основну школу, а потом у октобру 1979. године успјешно приводи крају и Средњу техничку школу.

Иако га је животни пут одвео ка егзактним наукама — студијама на Грађевинском факултету у Риједи и стицању дипломе инжењера грађевинарства — Иванежа никада није напустио своју прву љубав: књижевност. Његови први пјеснички кораци забиљежени су још током средњошколских дана, када је на наговор наставни-

це српскохрватског језика почео да пише и учествује на школским такмичењима. Међутим, оно што је изгледало као обећавајући почетак књижевне каријере, брутално је прекинуто почетком деведесетих година.

ТРАГЕДИЈА ИЗ 1992: ДАН КАДА СУ УНИШТЕНИ СТИХОВИ

Ратни вихор који је захватио просторе бивше Југославије оставио је неизбрисиве ране у животу Дане Иванеже. У фебруару 1992. године, у јеку ратних дејстава, породична кућа Иванежа у Задру је потпуно нестала. Са кућом су у неповрат отишли сви до тада написани трагови његовог студентског стваралаштва, рукописи и пјесме у које је уткао своју младост.

— Моја покојна мајка је била у кревету када су кућу рушили. То је био четврти покушај рушења са динамитом и овог пута су успјели. Она је са Божјом помоћи остала жива. Приликом рушења испријечила се једна греда баш преко њеног кревета. У тим тренуцима сам био на селу Заград, а након петнаест дана од минирања куће она је била замијењена за 12 хрватских војника.

НОВИ ЖИВОТ НА ДРУГОМ КРАЈУ СВИЈЕТА

Нови дом и спас за своју породицу Иванежа је пронашао у далекој Аустралији, у граду Волонгонг, гдје и данас живи и ради. Управо тамо, хиљадама километара далеко од родних Равних Котара, у тишини туђине, започиње његов озбиљнији књижевни рад. Ослоњен на сјећања и вођен дубоком љубављу према књижевности коју је развио још у раном дјетињству читајући дјела Алексе Шантића, Тина Ујевића и Бранка Радичевића, Иванежа је поново узео перо у руке.

— Најтежи период у мом животу су управо биле те прве дви-

» РАВНИ КОТАРИ У СРЦУ: Пјесник и инжењер Дане Иванежа

је године мог живота у Аустралији. Иако сам тамо имао фамилију која ми је помогла да дођем у Аустралију, када сам стигао, осјећао сам се потпуно одбачен од свих.

Међутим, све га то није спутало да брзо научи језик и добије посао у струци и то на територији општине на којој и данас живи.

СУЗЕ НА КАМЕНУ - ПОВРАТАК ЗАВИЧАЈУ КРОЗ ПОЕЗИЈУ

Његов први књижевни искорак, збирка *Сузе на камену I*, представља лирску и рефлексивну сепцираност носталгије. Према оцјени рецензента Биљане Видовић, ова збирка је подијељена у три циклуса и показује дубоку емотивну везаност за родно мјесто и природу. Стилизови које аутор користи богати су сликама и симболиком, дубоко укоријењени у традиционалне елементе српске поезије. Кроз употребу метафоре, персонификације и ритмичке структуре, Иванежа евоцира снажне емоције губитка, туге и сјећања, али и осјећај изгубљености у савременом, отуђеном свијету.

— Његов рад се може сматрати

важним доприносом савременој српској књижевности јер рефлектује аутентичне осјећаје и искуства која су универзална, али и дубоко укоријењена у локалној култури и традицији — истиче Видовић у својој рецензији.

ХУМОР КАО ПОБЈЕДА НАД ЖИВОТНИМ НЕДАЋАМА

Друга књига истоимене збирке *Сузе на камену II* доноси тематско проширење и зрелост. Док се прва два циклуса ове збирке и даље баве сложеним љубавним односима, емоционалним болом и завичајном носталгијом, трећи циклус доноси потпуни заокрет. Пјесме попут *Свађалица* и *Усијај жено* уводе преко потребан хумор и иронију, освјетљавајући комичне аспекте свакодневног живота и брачних односа.

Интересантно је да се Дане оженио 1999. године, за вријеме бомбардовања супругом Јасном која је такође из Далмације.

— Нисмо могли да нађемо матичара који би нас тада вјенчао у Београду и Земуну. Па, смо уз помоћ Јаснине сестре успјели да се

вјенчамо у Бачком Јарку. Тражили су нам специјалан папир да у Аустралији нисам вјенчан, али у току бомбардовања ми нисмо могли да набавимо тај папир. Тако да нам је тај матичар из Бачког Јарка изашао у сусрет, под условом да му накнадно пошаљемо папир, што смо и учинили.

Књижевна критика посебно наглашава специфичност језичког израза Дане Иванеже. Он користи прост, једноставан и доступан језик, често инкорпорирајући завичајни дијалект и народне изразе, што његову поезију чини блиском обичном човјеку. Ритам и рима доприносе мелодичности, омогућавајући лакоћу читања, док истовремено успијевају да пренесу дубоке филозофске мисли о људској судбини.

Досадашњи рад Дане Иванеже углавном је био везан за дигиталне платформе, попут *Бенковачког јуна*, гдје је објавио неколико својих пјесама. Међутим, признање његовом раду стиже и у званичној књижевној форми — најављено је да ће три његове пјесме бити уврштене у престижну Антологију пјесништва Сјеверне Далмације, коју издаје Књижевна заједница Крајине.

ПОРОДИЦА КАО НАЈВЕЋА ПОДРШКА

Дане и Јасна имају троје дјеце, два сина и кћер. Васпитавали су их у традиционалном духу, да са поносом истичу своје поријекло и управо су га дјеца охрабрила да своје стихове укоричи.

Судбина Дане Иванеже и његове збирке свједоче о томе да се завичај не може спалити нити избрисати. Из пепела породичне куће и прашине аустралијског емигрантског живота, изронила је поезија која лијечи ране, чува традицију и на једноставан, а дубок начин, тјера сваког читаоца да се замисли над сопственим животним искуствима.

ДРАГАНА БОКУН

Духовно окрепљење Банијаца на светим мјестима Херцеговине и Црне Горе

Завичајно удружење *Банија* из Суботице организовало је од 25. до 28. јуна поклоничко путовање кроз епархије Будимљанско-никшићку и Захумско-херцеговачку, као и Црногорско-приморску митрополију. Ово путовање окупило је 57 вјерника из Суботице и Бачке Тополе.

Током четвородневног ходочашћа, Банијци су имали прилику да присуствују литургији у манастиру Завала, након чега су обишли светиње Мркоњиће, Тврдош, Дужи и Петропавловски манастир. Вечерње сате првог дана обиљежило је присуство смотри фолклора у Требињу, гдје је ме-

ђу учесницима наступио и КУД *Младоси* из Суботице.

Другог дана пута посјетиоци су обишли манастир Бању код Ризна и Михолску превлаку крај Тивта, док је централни догађај путовања било ноћење у манастиру Острог и присуствовање литургији под острошким гредама.

У повратку за Бачку, ходочасници су обишли и манастире Ђурђеве ступове код Берана, Куманицу и Милешеву. Из удружења поручују да се традиција наставља — сљедеће поклоничко путовање планирано је за 15. и 16. август, када ће посјетити манастир Студеницу.

IN MEMORIAM: МИЛАН РОКНИЋ РОКО (1951–2026)

Одлазак чувара крајишке ојкаче и завичајне традиције

Тужна вијест stigла је из Земунске болнице, гдје је 15. јуна 2026. године, након изненадног и тешког боловања, у 75. години живота преминуо Милан Рокнић Роко – препознатљиво лице Кордуна, друштвени прегалац, спортски радник и један од најистакнутијих чувара крајишке изворне пјесме и традиције у Србији.

Његов животни пут започео је 2. јануара 1951. године у селу Пољани код Топуског, као новогодишњи поклон и велика радост у кући оца Драгана и мајке Маце. Одрастао међу шумама и зеленим ливадама Кордуна, након школовања у Топуском, Опатији и Загребу, изградио је успјешну каријеру у угоститељству, радећи у Љечилишту Тојуско, Вили Мирна и Хотелу Соко, а након Олује и у познатим београдским ресторанима Ког Шарића, Шест штилола и у Скадарлији. Ипак, оно што је Року деценијама чинило истинским стубом заједнице био је његов непресушни друштвени ангажман.

ЗАЉУБЉЕНИК У СПОРТ

Роко је био човјек од ријечи, дјела и огромне енергије, кога су суграђани и сарадници брзо препознавали као природног вођу. У доба мира обављао је бројне одговорне функције: био је професионални председник ОК ССО Вргиност, председник Социјалистичког савеза Мјесне заједнице Топуско, члан Општинског комитета Савеза комуниста, члан Општинске конференције Савеза комуниста и члан Републичке конференције Савеза социјалистичке омладине Хрватске. За свој предан рад примио је бројна одликовања и признања широм тадашње Југославије.

Његова велика љубав био је и спорт. Дао је огроман допринос развоју и оснивању НК Младосћ Топуско, а посебно мјесто у његовом срцу заузимала је организација фудбалских турнира у родним Пољанима, као и у Топуском и Вргинмосту. Положио је судијске испите у Карловцу и Загребу и постао први савезни фудбалски судија на општини Вргиност, препознатљив по правичности. Доказ свестраности је чињеница да је биран за председника Ловачког друштва Топуско. Увијек је са поносом и радошћу истицао све радне акције у којима је учествовао, а посебно ону током које се градио споменик на Петровој гори.

ГЛАС КОЈИ ЧУВА КОРИЈЕНЕ

Највећи и најтрајнији печат Милан Рокнић Роко оставио је у области културе и очувања баштине. На Кордуну се истакао као визионар и један од кључних покретача културног живота — био је међу оснивачима АКУД-а Тојуско и члан Омладинског културно-умјетничког друштва Двојнице из Вргинмоста. Тада је откритив његов раскошан, мелодичан мушки глас, те Роко почиње да пјева из саме душе, претачући љубав према родном Кордуну у завичајне пјесме. Постао је чувар традиционалне кра-

јишке ојкаче, пјевајући „у првом гласу“ или пратећи „на бас“, желећи да од заборава отме ту специфичну изворну мелодичност. Поред пјесме, истакао се и његов глумачки таленат кроз наступ у бројним представама драмске секције АКУД-а Тојуско.

Када су несрећне деведесете године и Олуја 1995. године угасиле породично гнијездо у Топуском и повеле крајишки народ у изгнанство, Роко је у свом срцу понио највјернији трезор — културну баштину завичаја. Долазком у Београд, упркос тешком бремену избјеглиштва и боли због прераног губитка родитеља и брата Пере (Перина), нову снагу проналази управо у очувању идентитета свог народа.

Његова мисија наставља се у Србији, гдје постаје један од оснивача чувеног КУД-а Крајина и један од утемељивача завичајне музичке групе *Коријени*, као и дугогодишњи активни члан Завичајног клуба Кордунаша, а касније и Завичајног удружења Кордунаша, потомака и пријатеља Кордуна. Заједно са својим пријатељима Рајком Вуканцем, Нешом Вукасом, Стевом Бекићем и покојним Браном Шушњаром, кроз групу *Коријени*, Роко је неуморно радио на очувању крајишке пјесме, обичаја и културе, остављајући за собом стихове који се памте и преносе без оловке и папира.

Није заборавио ни вољени Кордун, те је наставио да буде дио традиционалне манифестације *Његова косида*, а малогаметни турнир у Пољанима је обновио 2019. године, оживљавајући своје родно мјесто. Чак и када му је здравље било озбиљно нарушено, Роко није одустајао од путовања на Кордун, користећи сваку прилику да обиђе Топуско и Пољане.

Иза Роке је остало богато животно дјело. Највећу радост и мотив за изградњу дома у Батајници, коју је подигао уз несебичну помоћ кума Јове Лалића, црпио је из своје породице — супруге Милке (са којом је био у браку од 1974. године), сина Бошка, ћерке Снежане (његове „јединке“) и петоро унучади: Вељка, Јане, Вање, Јана и Ане.

Отишао је човјек из чијих уста нико никада није чуо ружну ријеч, амбасадор кордунашке културе. Наша је дужност да чувамо успомену на његов лик кроз пјесму која не смије да утихне.

Милан Рокнић сахрањен је 18. јуна 2026. године на Новом гробљу у Новој Пазови. Обраћајући се породици, родбини и пријатељима, парох батајнички Радоје Вукотић рекао је да је Роко био пун наде, вјере и живота.

— Увијек ме је дочекивао са радошћу, насмијан, пун топлине и љубави. А какав је био човјек најбоље говори велики број вас који сте се окупили да га испратите на вјечни починак.

Емотивним говором од Роке се на сахрани опростио и Бранко Ивошевић.

Нека му је вјечна слава и хвала за све!
ДРАГАНА БОКУН

ДОДЈЕЛА ПРИЗНАЊА ЗЛАТНО ПЕРО, ВИТЕЗ ПОЕЗИЈЕ И НАУЧНИК ГОДИНЕ

Признања за чуваре идентитета

Умјетност, култура, језик и традиција темељи су очувања идентитета сваког народа. Како би се сачувала свијест о припадности и подстакао рад наших интелектуалаца и умјетника у матици и дијаспори, 30. маја је у Прес сали Хотела *Славија* у Београду одржана свечана додјела признања у оквиру традиционалних међународних манифестација и конкурса. Догађај су заједнички организовали Европска академија српских наука и умјетности (ЕАСНУ), Савез српске дијаспоре Европе (ССДЕ) и Удружење српских књижевника у Словенији (УСКС).

Присутне је на почетку поздравила водитељка програма Милица Ракас, изразивши захвалност организаторима, сарадницима и главном спонзору, Институту Превени из Љубљане на челу са директором Сашом Гајићем. Свечани програм отворили су млада гусларка Јелена Ђапић, фрулаш Никола Опалић и мушка пјевачка група КЗС Шамарица.

Председник УСКС и ЕАСНУ, професор Саша Гајић, говорио је о раду српске заједнице у Словенији, истакавши да се њихове научне, културне и политичке активности финансирају искључиво од чланарина и донација привредника. Професор др Жељко Еремић, технички потпредседник ССДЕ, представио је циљеве новоформираног савеза усмјерене ка побољшању позиције српске нације, најавивши и скоро отварање њихове интернет странице.

У оквиру Међународног научног конкурса *Научник године Балкана и ЕУ 2026*, на који је пристигло 57 пријава, признање *Иноватор – научник године* са златном медаљом и значком уручено је Далибору Гмитровићу, студенту ВТШ из Зрењанина. Преостала признања биће накнадно достављена лауреатима: протојереју Александру Романчуку, архимандриту Атанасију Соколову и доценту Алексеју В. Корољу из Белорусије, др Сањи Шуљагић из Србије и протојереју Виктору Васиљевичу из Русије.

На Међународном пјесничком конкурс *Златно перо Балкана и ЕУ 2026*, међу 102 пријаве, прво мјесто освојила је Јелена Дардић из

Новог Сада за пјесму *Пробуди се Србијо*, друго Братислав Тодоровић из Земун са пјесмом *Србија*, а треће Иван Миленковић – Јесењин из Ковачевца за пјесму *Где сам рођен ту припадам*. Додатне награде и дипломе припале су Дамјани Савчић из Вишеграда (*Манастир Добрун*), Миловану Петровићу из Смедеревске Паланке (*Мала Свети Јора*) и Данијели Арсовић из Ужица (*Божуров цвет*).

На конкурс *Вишез поезије Љубљана 2026*, у конкуренцији 53 пријава, тријумфовала је Јована Живадиновић из Рашевице код Параћина са пјесмом *Сваке ноћи*. Друго мјесто припало је Миличи Симоновић из Шилова код Њишана (*Љубав је смисао времена*), а треће Љубици Ракас из Земун (*Пулчолак мали*). Признања су добили и Радмила Стојадиновић из Пожаревца (*Фали љубав*), протојереј ставрофор Момир Васиљевић из Миљена код Чајнича (*Љубави моја*) и Братислав Тодоровић из Земун (*Далека*). Своје стихове потом су представили и Даринка Марковић, Нада Јовић, Даница Кнежевић, Мирјана Матић, Марија Божовић и Раде Пантелић.

У оквиру посебних признања, проф. др Милораду Ранчићу додијељено је признање Савеза српске дијаспоре Словеније са сребрном медаљом, док је проф. др Жељку Еремићу уручена златна медаља и значка са звањем почасног академика ЕАСНУ. Диплома са златном значком припала је младој гусларки Јелени Ђапић. Посебна признања уручена су новинарки Вањи Васић из Београда за дугогодишње извјештавање о дијаспори, ауторкама Јовани Живадиновић и Љубици Поповић Ракас, КЗС Шамарица, гуслару Николи Ђапићу, фрулашу Николи Опалићу, те председници КЗС Шамарица Даници Богдановић. Захвалнице су примили и Маша Станојловић и Димитрије Ракас.

Скуп је завршен заједничким фотографисањем и извођењем пјесме *Суза крајишка* у извођењу Данице и Љубице из КЗС Шамарица, уз поруку организатора да овакви сусрети трајно доприносе очувању српске науке, културе и умјетности.

НАТАША ДЕВЕТАК

ТРАДИЦИЈА КОЈА ТРАЈЕ ОД 1776. ГОДИНЕ

250 година Основне школе у Трпињи

Основна школа у Трпињи свечаном завршном приредбом у Дому културе прославила је велики јубилеј – 250 година непрекидног рада и постојања, преноси портал [Srbi.hr](#).

Основана 1776. године на иницијативу свештеника Илије, који је желио да описмени дјецу ради литургијског појања, школа је током два и по вијека прошла кроз бројне изазове, ратове и промјене државних система, али рад никада није прекидала. Кроз њу је до данас прошло преко 6.000 ђака, а међу њима је био и Јосиф Миловук, један од оснивача Матице српске.

— Оно што смо одувјек његовали у нашој школи јесу традиција, идентитет и вјера у наше младе и у будућност — поручила је директорка школе Весна Вујић, подсјетивши и на богату хуманитарну традицију Трпиње током ратних година.

Иако данас броји 82 ученика, школа ове године бљежи изузетне успјехе: кадети су освојили друго мјесто на државном првенству у школском шаху у Поречу, школа има државног првака из српског језика, а за свој допринос заједници награђена је повељом Заједничког вијећа општина Вуковар.

На свечаности се обратила и пензионисана наставница Милица Живановић, која је током 43 године рада водила и школску Споменицу. Међу талентованим генерацијама које одлазе у средњу школу посебно су се истакле – ђак генерације и литерарка Милица Јелић, те Ангелина Цветковић, одлична ученица, гимнастичарка и шахисткиња која је водила програм свечаности.

Судећи према богатој историји, основна школа у Трпињи остаје чврст темељ знања, културе и завичајног идентитета.

SRBI.HR

КЊИГА ГЕНЕРАЛА РОДОЉУБА АНЋИЋА: СВЈЕДОЧАНСТВО ЈЕДНОГ КОМАНДАНТА

У Прес центру Удружења новинара Србије у Београду представљена је књига *Командант у вихору рата* генерала-мајора Родољуба Анђића. Ово дјело, у издању Православне фондације из Београда, доноси лични запис о борбеним дејствима Гатачке бригаде Војске Републике Српске и других јединица које су дјеловале на простору источније Херцеговине и ширег подручја.

Књига је настала из жеље да се од заборавачувају сви они са којима је генерал Анђић дијелио најтеже ратне дане — погинули и рањени саборци, али и сви борци који су изнијели терет оружаних сукоба.

— На писање ме је највише покренула судбина мојих бораца. У јединицама којима сам командовао погинуло је 29 младих људи, а 31 је рањен. Неки од њих носе тешке посљедице до данас. Желио сам да њихова имена и њихова жртва остану забиљежени — рекао је генерал Анђић. Он је навео да је о овом кораку размишљао још непосредно по завршетку рата, али да је тек са временске дистанце преломио да остави сопствени траг у писаној форми.

— Видио сам шта људи говоре и пишу о догађајима у којима сам учествовао, а у многим случајевима није било истине. Радни наслов био је *Истина*, али су ме рецензенти саветовали да га промијеним — објаснио је Анђић, подсећајући на значајну улогу бригаде у борбама за Калиновић, Трново, Трескавицу, Прењ и подручје Требиња.

О књизи је говорио и адмирал Бошко Антић, начелник 29. класе Школе националне одбране, који је Анђићу био предавач током школовања. Он је нагласио да дјело представља аутентичан поглед старјешине на сложене ратне околности.

— Гатачку бригаду, која је у једном тренутку била у веома сложеном стању, Анђић је успио да организује и створи јединицу која је стекла велики углед у ВРС. Војска не памти само наређења и операције, већ и однос старјешине према људима. То је оно што ствара повјерење и поштовање, због чега је ова књига драгоцјена и за будуће офицере — истакао је Антић.

Рецензент књиге, публициста Ранко Гојковић, указао је да се кроз читаво дјело провлаче мотиви војничке части и одговорности.

— У књизи се јасно види настојање да се сачува свијест о томе да и у рату постоје правила и границе које човек не смије да пређе. Однос према заробљеном непријатељу један је од главних показатеља војничког морала — рекао је Гојковић, додајући да посебну тежину даје то што је аутор носилац командне одговорности у једном од најтежих периода новије српске историје.

За генерала Анђића, како је поручено на промоцији, најважнији дио тог времена нису биле оперативне карте ни војни извјештаји, већ саборци. Зато је *Командант у вихору рата* више од чистог описа војних дејстава — то је дуг према људима са именом, презименом и породицама, сачуваним од заборавачувања и свођења на обичне бројеве у списковима.

ЧУВАРИ ТРАДИЦИЈЕ ОКУПИЛИ КОСЦЕ ИЗ СРБИЈЕ, РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ И ЦРНЕ ГОРЕ

13. СУРДУЧКА КОСИДБА

● Уз подршку Општине Стара Пазова и у организацији Удружења косаца *Сурдук Крајина* одржано је традиционално надметање у Сурдуку. Побједнички пехар у екипној конкуренцији подигла је екипа *Динара*, док је за најбољег сениора проглашен Небојша Спасојевић.

У Сурдуку је 7. јуна 2026. године одржана 13. Сурдучка косидба, традиционална манифестација која из године у годину окупља љубитеље старих заната, завичајних обичаја и народне традиције. Ово сабрање одржано је у организацији Удружења косаца *Сурдук Крајина*, уз подршку Општине Стара Пазова.

Уз звуке завичајне пјесме, дружење и надметање најбољих косаца, организатор манифестације Мићо Мрђа још једном је показао како се чувају вриједности које су генерације наших предака преносиле с кољена на кољено.

Манифестацију је свечано отворио председник општине Стара Пазова Ђорђе Радиновић, истакавши да се општина поноси овим окупљањем јер таквих догађаја у Србији нема много.

— Док сам ја на челу општине, могу обећати да ћемо вас сваке године подржати — рекао је Радиновић и званично прогласио 13. Косидбу у Сурдуку отвореном.

ПОЗДРАВ БРАЋИ ИЗ ЦРНЕ ГОРЕ

Присутне је поздравила и председница Савеза крајишких удружења из Новог Сада Ранка Срдњи Милић. Она је гостима из Црне Горе, браћи из Мојковца, пожељела да се у Сурдуку осјећају пријатно и угодно, баш онако како се и домаћини осјећају када оду у братску Црну Гору.

— Желим да budete здрави, да се слажемо и поштујемо и да држимо до наше традиције. Уопште није битно ко ће бити први. Косидбе се организују да бисмо са-

» Председник општине Стара Пазова Ђорђе Радиновић отворио је манифестацију

чували оно што смо донијели из завичаја, тамо гдје нас је најтоплије и најмилије сунце гријало — поручила је Милићева, позвавши све присутне на Завичајни збор на Буковцу, који ће бити одржан 20. јуна.

Председник Удружења грађана *Ђуро Личка Калдрма — Дрвар* Жељко Бурсаћ нагласио је да се поноси својим коријенима са тромеђе Босне, Лике и Далмације.

— Желим Мићи Мрђи и Организационом одбору још много оваквих сусрета и да се идуће године окупимо у још већем броју — рекао је Бурсаћ и том приликом у име свог удружења поклатио књигу *Ђурини сиоменари*.

ТАКМИЧЕЊЕ У ПЕТ КАТЕГОРИЈА

За екипно такмичење пријавило се пет екипа: *Мојковачки ошкос* у саставу Марко Медојевић, Предраг Миловић и Миленко Влаовић; *Јањска коса* коју су чинили Зоран Ракита, Марко Мирић и Драгомир Милић; екипа *Грмеч* у саставу Рајко Мрђа, Зоран Маринковић и Арсо Кљајевић; екипа *Србија Рајац* (Косидба на Рајцу) за коју су на-

ступали Небојша Спасојевић, Драго Иванић и Мићо Мрђа; те екипа *Динара* у саставу Драго Боговац, Ђуро Керкез и Александар Бањац.

У надметању косачица најуспјешнија је била Цеца Кнежевић, док је друго мјесто освојила Стојка Беатовић.

У оквиру Меморијала *Милош Цветићанин* прво мјесто припало је Предрагу Вилотићу, друго Драги Иванићу, а треће Васи Кукољу.

Међу ветеранима најбољи је био Ђуро Керкез, друго мјесто освојио је Драго Иванић, а треће Драго Боговац.

У конкуренцији сениора побиједио је Небојша Спасојевић, друго мјесто заузео је Александар Бањац, док је треће мјесто припало Предрагу Вилотићу.

За најбоље покошену парцелу проглашена је парцела коју је уредио Драго Иванић.

У екипној конкуренцији побједнички пехар ове године подигла је екипа *Динара*, друго мјесто припало је екипи *Јањска коса*, док је треће мјесто освојила екипа *Косидба на Рајцу*.

Током свечаности додијељене су плакете заслужним појединцима и организацијама за подршку у организацији ове манифестације. Велике плакете су добили: председник општине Стара Пазова Ђорђе Радиновић, власник фирме *Сујер ком-пани* из Старих Бановаца Петар Раковић, предузетник Драго Иванић, директор Косидбе на Рајцу Владимир Ивановић, Радоња Вуковић из Мојковца, народни посланик Миодраг Линта, представник Савеза Срба из региона Миле Шапић, Миодраг Добраш из Белегиша, Винарија *Милановић* из Сурдука, Мирослав Ђурђић са Рајца, један од организатора Косидбе на Рајцу Драган Јовичић и председница Савеза крајишких удружења Ранка Срдњи Милић.

Мале плакете уручене су трговинској радњи *Уна* власника Ђуре Ђопића из Сурдука, Мјесној заједници Сурдук на челу са Радованом Симићем, као и другим заслужним помагачима манифестације.

За добро расположење и завичајну пјесму током читавог дана били су задужени пјевачи Љубиша Каплановић и Саво Миодраг, уз пратњу Немање на клавијатурама.

Тринаеста Сурдучка косидба још једном је потврдила да традиција, дружење и завичајно наслеђе живе захваљујући људима који их несебично чувају и преносе будућим генерацијама. Уз мирис свјеже покошене траве, звуке крајишке пјесме и братско окупљање, Сурдук је и ове године био мјесто сусрета старих пријатеља и нових познанстава, доказујући да су коријени и традиција најјача спона која повезује људе без обзира на то гдје данас живе.

ДРАГАНА БОКУН

» Предраг Вилотић, Небојша Спасојевић, Александар Бањац и домаћин Мићо Мрђа

ГРАД ПРИЈЕДОР ПРЕУЗЕО ДОМАЋИНСТВО ИДУЋИХ СУСРЕТА

48. ВЕЧЕ КОЗАРЧАНА У БЕОГРАДУ

У Конгресној сали Хотела *Орашац* одржано је 48. *Вече Козарчана*, традиционална манифестација која деценијама окупља људе поријеклом са простора Поткозарја. Сусрет је и ове године имао јасан циљ – очување завичайних веза, традиције и идентитета српског народа који данас живи у Србији, Републици Српској и региону.

Манифестацију је званично отворила председница Скупштине општине Раковица Ксенија Миланковић, поручивши да је Козара много више од географског појма.

— Козара је симбол слободе, храбрости, страдања и непоколебљивости. Битка на Козари заузима посебно мјесто у нашој историји јер је показала да се слобода не брани само оружјем, већ заједништвом и вјером — истакла је Миланковићева.

У име организатора, присутника се обратио председник Извршног одбора Удружења Козарчана у Београду Раде Каралић. Он се посебно захвалио овогодишњем домаћину — Општини Козарска Дубица.

— Хвала Козарској Дубици која је, и поред свих финансијских тешкоћа и поплава, организовала једно од најљепших дружења у посљедњих неколико година — рекао је Каралић, подсећајући да удружење од 1974. године окупља људе из четири града (Градишка, Лакташи, Приједор, Бањалука) и

» Примопредаја стариначких пешкира

три општине (Козарска Дубица, Костајница, Нови Град).

У име Козарске Дубице скуп је поздравио председник Скупштине општине Милош Бањац, преносећи поздраве начелника Игора Савковића који је из оправданих разлога изостао.

— Начелник и његова супруга Ђурђица су прије два дана добили дијете и остао је уз породицу, што вјерујем сви разумијемо — објаснио је Бањац уз аплауз присутних, те позвао све Козарчане да посјете Дубицу.

Делегацију овог града чинили су и шеф кабинета начелника Ирена Кнежевић са сарадницима, а скупу су присуствовали и представници Градишке и Новог Града. На важност његовања културе

» Традиционално завичајно сабрање окупило је бројне Поткозарчане

сјећања подсетио је председник Скупштине Удружења др Рајко Срдих, који је присутне поздравио стиховима своје пјесме о Јеловцу, страдалничком селу на граници Дубице и Приједора: „У Јеловцу нема бразде што се плугом првртала, а да није иза себе људске кости изорала.“

СВЕЧАНА ПРИМОПРЕДАЈА

Централни чин вечери била је традиционална примопредаја домаћинства. Уз кићење везеним пешкирима, Бањац је знамења манифестације — ручно израђене пласке и торбице — предао представницима Града Приједора, који преузима организацију 49. сусрета.

Поздраве градоначелника Слободана Јавора пренијела је Оливе-

ра Брдар Мирковић, начелница Одјељења за образовање, здравство, социјалну заштиту и пронајалитетну и демографску политику у Приједору.

— Част нам је што смо поново домаћини. Ово дружење је знак да наши људи, гдје год да су отишли, чувају везу са завичајем. Кроз рад градске управе и мноштво КУД-ова свакодневно подстицамо код младих осјећај националне припадности — навела је Брдар Мирковић.

Међу бројним званицама био је и Дубичанин Бране Крњајић, командант Ратног ваздухопловства и противваздухопловне одбране Војске Србије.

— Ово је специфично сабрање јер обухвата више општина. Сва-

ке године се вртимо у круг и такмичимо ко ће бити бољи домаћин. Београд је највећи српски град и природно нас све привлачи да се сретнемо и размијенимо искуства — истакао је генерал Крњајић.

КУЛТУРНИ ПРОГРАМ И КОЗАРЧАКО КОЛО

Организацију културног програма носио је Центар за информисање и културу Козарска Дубица на челу са в.д. директора Дијаном Кондић, која је истакла да манифестација деценијама служи као мост између завичаја и дијаспоре.

Током вечери приказан је промотивни филм о Козарској Дубици, ријеци Уници и манастиру Моштаница. Глумац Јовица Јашин извео је здравицу и поему *Козара* Боре Капетановића, док су чланови Академског друштва *Нови Београд* одушевили присутне сплетом народних пјесама и шопским играма. Председница овог друштва Нина Шурлан, такође Дубичанка, најавила је да ће њихова пјевачка група у августу наступити на *Вечери ојкача* у Моштаници, као и на *Дубичком културном ланцу*.

Након службеног дијела и заједничког фотографисања, двораном су одјекнули звуци хармонике. Поткозарчани су заиграли традиционално козарачко коло, а уз наступ дубичког *Пеш илус бенда* завичајно славље и дружење потрајали су до касно у ноћ.

Београд обиљежио јубилеј – 150 година од Битке на Вучијем долу

У Свечаној сали Академије у Немањиној улици број 28 у Београду одржан је величанствени *Вучедолски сабор слоје – Вучији до*, чиме је свечано обиљежен велики историјски јубилеј – 150 година од славне Битке на Вучијем долу. Овај значајан догађај заједнички су организовали Савез Срба из Црне Горе, Удружење књижевника *Сјеверац* из Подгорице, Друштво гуслара и епске поезије *Цар Лазар* из Приштина са сједиштем у Београду и Завичајни клуб Билећана у Србији.

Као најагилнији домаћин манифестације истакао се председник Друштва *Цар Лазар* Мишо Албијанић, који је изнио своје утиске након успјешно одржаног сабора.

— Вучији до није само историјски датум или географска тачка у кршу, већ вјековни бедем наше слободе који нас обавезује на несаломиву

слогу, без обзира на данашње границе. Вечерас смо из Београда послали снажну поруку виталности нашег културног бића, вођени завјетном мишљу да је Косово вјечно огледало и свједочанство нашег народа. Поносан сам што је Друштво *Цар Лазар* успјешно изнијело ову велику националну свечаност — истакао је Албијанић.

У богатом културно-умјетничком дијелу програма учествовали су бројни истакнути ствараоци и чувари епске традиције. Публици су се представили Милан Ковачевић, Жељко Чуровић, епски бардови Бошко Вујачић и Владимир Миличић, познати писац Веселин Целетовић, као и Саша Лакетић, Срђан Авдаловић, Никола Јекнић, Драгић Бугарин, Сташа Копривица, пуковник професор Стеван Ђуровић и Световлад Симанић. Програм је надахнуто водила Ана Читлучанин.

» Бошко Вујачић, један од учесника

Банијско дружење на Стражилову

У организацији Завичајног удружења *Банија* из Суботице, на Стражилову је у недјељу, 7. јуна 2026. године, одржано традиционално годишње дружење Банијаца. Велики број окупљених земљака и њихових гостију уживао је код Лугарева куће уз котловину, роштиљ и гулаш.

У оквиру богатог програма одржан је турнир у малом фудбалу, гдје је прво мјесто освојила екипа Класнића, друго мјесто припало је екипи Црног Луга, док је треће мјесто заузео Градац.

По први пут ове године организовано је и такмичење у припреми најбоље банијске кобасице.

Титулу најбољег понио је Нино Кемера, друго мјесто освојио је Драган Караица, а треће Душко Арбутина.

За музички дио програма и добро расположење током читавог дана били су задужени Црни Љиљак и Ацо Тинтор.

Дружење је протекло у веселој и пријатељској атмосфери, а организатори су већ најавили ново сабрање за следећу годину.

У ВРШЦУ ОДРЖАНО ДЕВЕТНАЕСТО ХЕРЦЕГОВАЧКО СИЈЕЛО

Херцеговина није географија него карактер

У банатској равници, у амбијенту хотела *Хелвеција* у Вршцу, чији је власник херцеговачки кнез Родољуб Драшковић, пред више од 300 гостију одржано је традиционално, деветнаесто по реду Херцеговачко сијело у организацији Удружења Херцеговаца Вршац.

Да је Вршац те вечери био истинска престоница херцеговачког расијања, свједочи и присуство челиних људи матичних општина. Сабору су присуствовали Миленко Авдаловић, начелник општине Невесиње, Миодраг Парезанин, начелник општине Билећа, Дражен Бошковић, замјеник градоначелника Требиња, као и Дејан Сантрач, замјеник градоначелнице Вршца.

Протојереј Александар Станковић благословио је сабрање и пренио поздраве митрополита банатског Никанора, а у својој бесједи посебно је освјетлио лик Свете мати Анастасије Ане, мајке Светог Василија Острошког, чији је празник ове године први пут служен након канонизације.

ПАШАЈЛИЋ: НЕ ПОСТОЈИ ГРАД БЕЗ ХЕРЦЕГОВАЦА

Као и претходних година, највећи терет организације, али и понос изузетног домаћина, изнио је председник Удружења Божо Пашајлић.

— Због природе свог посла пропутовао сам скоро цијелу земљину куглу, али гдје год би ме путеви одвели, свједочио сам истом неvjероватном феномену — није се десило да дођем у било који град на свијету, а да у њему не сретнем бар неког свог земљака Херцеговца.

Пашајлић се посебно захвалио спонзорима пожељивши им, старим благословом, да „вазда имали и вазда другоме давали“. Такође, одао је признање својим најближим сарадницима Мирославу Бољановићу и Перу Благојевићу, који су изнијели огроман терет организације, као и свим осталим члановима удружења. У знак захвалности за несебичну подршку, Пашајлић је уручио иконе домаћину Родољубу Драшковићу (Swisslion) и Лазару Лазу Дангубићу из Хајдучице.

» Божо Пашајлић, Ивана Жигон и Марија Пашајлић

У име завичајне Херцеговине домаћинима се захвалио начелник општине Невесиње Миленко Авдаловић, подсјетивши на тежак историјски усуд и солунски дуг предака који су прије више од вијека, крвљу и знојем на свјетским фронтима, заступили своје мјесто под небом Војводине.

Пренио је топле поздраве из завичаја и изразио наду да ће овај духовни и културни мост између камена и Баната трајати деценијама које долазе.

БОГАТ ПРОГРАМ

Културно-умјетнички програм био је права ризница наше баштине. Традиционална гошћа херцеговачких сабора, првакиња драме Ивана Жигон, истакла је да јој

служи на велику част што пред овим скупом може да говори о свом праједу, генералу Митру Мартиновићу — првој сабљи Балканског рата, чији је отац Бошко ратовао на Вучијем долу. Она је овом приликом представила генералове мемоаре под насловом *Бишка за част*, књигу коју је сама приредила из заоставштине своје мајке Јелене, а која свједочи о узвишеним моралним начелима и вриједностима којима се овај велики ратник водио.

Посебан печат културно-умјетничком програму дала је оперска пјевачица Милица Досковић. Она је за ову прилику извела своју најпрепознатљивију пјесму, својеврсну идентитетску химну *Не дам*, чији је текст за ову прилику прера-

ПРИЈАТЕЉИ

Упућена је велика захвалност пријатељима Удружења: Граду Вршцу, хотелу *Хелвеција*, предузећима *S.V.N. SO-TRADE* из Нове Пазове, *МИК Пројект* из Београда, *Техника АД Вршац*, *Ослонац* из Беле Цркве, *Magica Court* из Београда, *Металинг* из Београда, *ВШ Електроинстал* – Пуцаревић из Вршца, *Дунав осигурању*, апартманима *Мила* из Мостара, апартману *Инвенто* из Вршца, породици *Спремо*, као и појединцима *Давору Мацури*, *Влади Чапићу*, *Дарку Бајчетићу*, *Милени Благојевић*, *Рајку Миловићу*, *Драгану Вејину*, *Божидару Пашајлићу*, *Радету Миљковићу*, *Драгану Аћимовићу*, *Ристу Пудару* и *Марији Пашајлић*.

ђен и у потпуности посвећен Херцеговини, што је изазвало снажне емоције и одушевљење присутних.

На музички и драмски дио програма природно се надовезала и поетска ријеч. Познати српски пјесник Благоје Баковић је у свом обраћању поручио Херцеговцима да њихово господство не потиче од материјалног богатства, већ од тога што су дубоко „прикопчани на Господа“.

Други дио програма отворио је херцеговачки епископски пјесник и здравичар Предраг Јаничић, након чега је кроз рецитал и играчку *Невесињска џушка* наступила породица *Спремо* из Велике Греде. Миодраг, некада најмлађи гуслар Србије, и његове сестре Анђела и Милица, оживјели су дух устаника из 1875. године.

Сестре Наталија и Емилија Јанчић извеле су *Побједничке њјесме* и нумеру *Невесињски равни луже*, док је на струнама гусала наступио народни гуслар и председник најтрофејнијег Гусларског друштва *Сћара Херцеговина Ђорђе Тановић*.

Допринос очувању баштине представило је и СКУГД *Петар Перуновић* – *Перун*, једино преостало гусларско друштво у Банату, које је наступило са мушком и женском пјевачком групом *Наш осмијех*.

Овогодишње сабрање имало је и племениту, задужбинарску димензију. Гости су упознати са акцијом обнове и живописања Храма Покрова Пресвете Богородице у билећком селу Хоцићи, а на улазу у дворану била је постављена кутија за добровољне прилоге. Сва прикупљена средства биће усмјерена за осликавање цјелокупне површине овог храма.

Сабор је завршен у касним сатима уз поруку надахнутог водитеља Уроша Марковића.

— Скоро двадесет година у Вршцу доказујемо да Херцеговина није само географија. Она је карактер. Она је вјера. Она је образ. Она је сјећање на претке и обавеза према потомцима... Нека нам је вјечна Херцеговина! Нека нам је вјечна Република Српска! Нека нам је вјечан српски народ!

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

БАНИЈА У СРЦУ БАЧКЕ: ТРЕЋЕ БАНИЈСКО ПРЕЛО У БАЈМОКУ

У Бајмоку је 6. јуна 2026. године, у историјама КУД-а *Јединство*, одржано треће по реду Банијско прело, које је окупило око 200 Банијаца и њихових драгих гостију.

Како и приличи правим домаћинима, госте су на улазу, уз традиционалну добродошлицу – погачу и со – дочекале Милица Лисица и Душка Лалић Томић, обучене у народне ношње. Као чланице женске пјевачке групе *Соколица*, оне су заједно са осталим чланицама групе у оквиру програма извеле неколико завичајних пјесама. На велико задовољство свих присутних, ово вече додатно су уљепшали својим наступом и најмлађи чланови КУД-а *Јединство* из Бајмока.

Све присутне је поздравио помоћник градоначелника Суботице Срђан Самарџић, који се редовно одазива свим манифестацијама Банијаца у Бајмоку и Суботици. Он је похвалио њихов рад и нагласио да ће за очување свог идентитета увијек имати пуну подршку Града Суботице.

Председник Завичајног удружења *Банија* из Бајмока Велибор Кнежевић истакао је да је и овогодишње сабрање протекло у

» Сандра Бабача Павић, Јована Бијелић, Велибор Кнежевић, Душка Лалић Томић, Душко Јанус, Жељко Максимовић и Александар Еркаловић

изразито лијепој атмосфери, уз дружење, пјесму и подсјећање на коријене.

— Оваква дружења су прилика да се сретнемо са земљацима, обновимо стара познанства и сачувамо дух Баније далеко од завичаја. Посебно нас радује присуство младих, јер управо кроз овакве сусрете преносимо традицију, обичаје и љубав према завичају на нове генерације – рекао је Кнежевић.

У умјетничком дијелу програма присутнима су се обратили и пјесници Милорад Јовановић, Здравко Боројевић и Ми-

лица Лисица, који су казивали своје завичајне стихове.

За добро расположење и пјесму били су задужени Ранко Цими Станић и *Мали мрав бенд*, који су још једном били на висици задатка и својим наступом направили одличну атмосферу.

Посебна драж овог прела огледа се у томе што се не одржава у елитним ресторанима и свечаним салонима, већ у једноставном амбијенту који подсјећа на некадашње зборове, саборе и народна окупља-

ња. Управо та непосредност и блискост дају овом дружењу посебан шарм, због чега му се земљаци из године у годину радо враћају.

Организатори су уз помоћ спонзора обезбиједили богату томболу са чак 90 награда, међу којима су се као највредније издвојиле веш-машина, тример, микроталасна пећница, путовање у манастир Тумане, обилазак фрушкогорских манастира, путовање на Плитвичка језера, те технички преглед.

За успјешну реализацију манифестације упућена је велика захвалност свим спонзорима и дародавцима: Завичајном удружењу *Банија* Бајмоку, Завичајном удружењу *Банија* Суботица, ДОО за управљање Слободном зоном Суботица, предузећима *Вишњић* ДОО, ПТП *Дубрава*, ДОО *Пајком*, Техничком прегледу *Иншеришјед* Бајмоку, Месари *Раинац*, ДОО *Евас* Бајмоку, *Андертраунг* Бајмоку, *ТА-ДУ* Бајмоку, *Микра* код ДОО Пачир, фризерском салону *After Before*, АС пицерији, пекари *Бели јолуб* Бајмоку, као и појединцима Петру Боци, Благоју Ачану, Сањи Шимон, Санели Вуковић, Данијели Вираг и Кристини Матковић.

ДРАГАНА БОКУН

ПОСЛИЈЕ 35 ГОДИНА МИЉАНОВЧАНИ СЕ ОКУПИЛИ НА СТРАЖИЛОВУ

Коријен кидали, али га нису ишчупали

Тридесет пет година прошло је од када су се мјештани Миљановца, села смјештеног између Дарувара и Пакраца, последњи пут окупили у свом завичају. Рат их је расуо по свијету, а некадашње село од око стотину кућа и 580 становника, у којем су вијековима живјели углавном Срби, данас је потпуно промијенило своју структуру. Срба у Миљановцу готово да више нема, а у њега су се након рата доселили Хрвати, углавном из Босне и Херцеговине.

Ипак, километри, океани и деценије нису успјели да прекину оно што је најјаче – припадност родном крају. Управо зато је овогодишње окупљање Миљановчана 20. јуна 2026. године на Стражилову, код Славонаца Здравка Жигића Шумара и његове жене Наде, било много више од обичног дружења. Био је то сусрет људи које су животни путеви одвели на различите стране свијета, али који су у срцу сачували исто село, исте успомене и исти завичај.

На заједничком ручку окупило се више од 150 људи, док је вечерњем дружењу присуствовало преко 90 некадашњих мјештана и њихових потомака. Дошли су из Сједињених Америчких Држава, Канаде, бројних европских земаља, али и из Србије. Посебну емоцију изазвао је долазак двојице људи који су се вратили да живе у Миљановцу. Међу присутнима био је и Симеон Сима Јовановић, такође Миљановчанин, иначе председник Организационог одбора Славонске вечери у Смедереву.

СУЗЕ, ЗАГРЉАЈИ И МОЛИТВЕНИ ВАПАЈ

Дан је био испуњен снажним емоцијама. Препознавали су се послије више од три деценије, присјећали школских дана, комшија, сокака, њива и дворишта у којима су одрастали. Није недостајало ни суза, ни осмијеха.

Окупљање је почело минутом ћутања за све страдале мјештане села. Поздрављајући присутне, организатор окупљања Василије Васо Павковић подсетио је да Миљановац није само мјесто на карти, већ завичај који свако од њих носи у срцу.

» Сложни Миљановчани чувају сјећање на родни крај

– Данас нас прожимају помијешана осјећања – неизмјерна радост што се поново видимо, али и дубока туга. Вихор рата нас је трајно отјерао са наших огњишта. Вријеме није избрисало сјећање на наше сокаке, наша дворишта и нашу родну груд. Опстали смо и подигли нове домове широм свијета, али коријен који носимо у срцу нико није могао ишчупати – поручио је Павковић.

Он је нагласио да је окупљање посвећено и свима онима који више нису међу живима.

– Наша је света дужност да се са најдубљим поштовањем и пијететом присјетимо невиних жртава нашег села које су страдале од усташке руке у Другом свјетском рату и у последњем рату. Не смијемо заборавити 24 мјештанина Миљановца мучки убијена током Другог свјетског рата, као ни десет наших сељана који су изгубили животе 1991. године. Њихова жртва нас обавезује да чувамо успомену на Миљановац, да је преносимо нашој дјечи и унуцима и да останемо сложни.

ЗА ЗЛОЧИНЕ 1991. ГОДИНЕ НИКО НИЈЕ ОДГОВАРАО

Миљановац је тешко страдао већ у првим мјесецима последњег рата. Након оружаних сукоба 18. августа 1991. године живот је изгубило десет мјештана. Четворица су погинула у борбеним дејствима, тро-

је цивила убијено је у селу, двије жене су киднаповане и до данас нису пронађене, док је један човјек свирепо мучен и убијен. За ове злочине, према свједочењима преживјелих, никада нико није одговарао.

Окупљенима се обратио и отац Ђорђе Милидраг, поручивши да су молитва и сјећање највећи дуг који живи имају према својим прецима.

– Данас свједочимо срцем, устима и својим присуством да наши страдалци нису створени да пропадну. Њихова ријеч и њихови животи и даље пребивају у нашим срцима, молитвама и мислима. Важно је да знамо да њихова имена нису записана само у нашим срцима, већ и на небесима – казао је отац Ђорђе.

ПАПРИКАШ, ПЕЧЕЊЕ И ПОМИРЕЊЕ

Како је за *Српско коло* испричао Василије Павковић, емоције нико није могао да сакрије ни током каснијег дружења.

– На овом сусрету сваки трећи човјек је плакао, а када смо се растајали – сваки други. Тридесет пет година је прошло. Неко се није видио од рата, неко се препознао тек када је чуо глас или видио осмијех. Било је много суза, али и много среће што смо поново заједно.

Иако су сјећања на трагичне догађаје била неизбјежна, дружење је протекло у ведром духу. Кувао се срнећи паприкаш,

испечена су два прасета и два овна, а уз пјесму и разговор сусрет је трајао до касно у ноћ. Колико су овакви сусрети снажни говори и дирљив детаљ – двојица Миљановчана, који су још прије рата били у завади, овом приликом су се коначно помирили.

ЗАВИЧАЈ ЖИВИ ДОК ГА НОСИМО У СРЦУ

Некада је у Миљановцу радила основна школа, од првог до четвртог разреда, док су ученици од петог разреда наставу похађали у Сирачу. Данас су школска звона утихнула, а село које је некада било пуно дјечје граје остало је без својих некадашњих становника.

У времену када се људи отуђују, а млађе генерације често знају врло мало о завичају својих предака, оваква окупљања добијају посебан значај. Она нису само прилика да се обнове стара пријатељства, већ и да дјеца и унучи упознају своје коријене, чују приче о селу из којег потичу и схвате да завичај није само мјесто рођења, већ дио идентитета који се преноси са кољена на кољено.

Миљановчани су то још једном показали. Иако их је живот расуо по цијелом свијету, нису дозволили да се изгубе ни сјећање, ни припадност, ни заједништво. Зато је овај сусрет био много више од обичног окупљања – био је доказ да завичај живи онолико дуго колико га људи носе у свом срцу.

ДРАГАНА БОКУН

» Ранко Продановић и Слађана Кузмић

ТРИНАЕСТО БУЧКО ВЕЧЕ НА АВАЛИ

У Београдском ресторану *Чарайићев брест* 6. јуна 2026. године одржано је традиционално, 13. по реду Бучко вече. Као и претходних година, окупљање је протекло у изузетно топлој и срдечној атмосфери, а Славонци и њихови гости искористили су прилику да се сретну, обнове стара познанства и евоцирају успомене на родни крај.

Амбијент *Чарайићеве бресте* и ове године је подсетио на некадашње народне зборове и завичајна сабрања. Од првих тактова завичајне пјесме, па све до касних вечерњих часова, дух заједништва и искреног дружења потврдио је да завичај живи онолико колико га његови људи носе у срцу.

За одлично расположење и пуну плесну дворану побринули су се *Ейиценшар бенд* и Ђорђе Мачак.

Организатор ове већ традиционалне манифестације Ранко Продановић истакао је да је вече било изузетно успјешно и весело, упутивши посебну захвалност завичајним пријатељима.

– Вече је било предивно. Посебно желим да се захвалим члановима Удружења *Славонија у срцу*, као и пријатељима из Удружења Банијаца, потомака и пријатеља Баније из Београда, који су својим доласком и енергијом додатно

увеличали ово наше сабрање – поручио је Продановић.

Бучко вече није само забава, већ и важан чин очувања историјске свијести о Бучју – селу у западној Славонији, смјештеном на обронцима планине Псуњ, на путу између Пакраца и Пожеге.

Бучје је некада представљало једно од најзначајнијих српских насеља и важан културно-привредни центар пакрачког краја. Овај питоми и шумовити крај био је надалеко познат по развијеном воћарству, сточарству и традиционалном славонском начину живота. Као и многа српска села западне Славоније, Бучје је током 20. вијека дало велики број учесника у Народноослободилачкој борби, док су се његови мјештани након Другог свјетског рата истицали радом у пољопривреди и локалној индустрији.

Након ратних дешавања деведесетих година, већина српског становништва била је принуђена да напусти своја вјековна огњишта, па данас живе расејани широм Србије и свијета. Управо због тога, оваква завичајна окупљања имају непроцењиву улогу у чувању народних обичаја, пјесама и идентитета људи који су потекли из овог славонског краја.

ДРАГАНА БОКУН

» Жељко Продановић и Нинко Тарбук

ПЈЕСМА, ПРИЈАТЕЉИ И МИРИС ПОКОШЕНЕ ТРАВЕ

26. Завичајни збор – Косидба на Буковцу

Буковац је и ове године био мјесто окупљања, пјесме и очувања старих обичаја. У суботу, 20. јуна 2026. године, успјешно је одржан 26. Традиционални завичајни збор – Косидба у организацији Завичајног удружења *Мањача*, на челу са предсједницом Ранком Срдић Милић. Ова манифестација, која више од четврт вијека окупља земљаке поријеклом са простора Крајине, али и све љубитеље народне традиције, поново је потврдила свој статус једног од најзначајнијих чувара културне баштине.

Манифестација је свечано отворена поздравима домаћина и гостију. Предсједница удружења Ранка Срдић Милић истакла је дубоки духовни и народни значај оваквих саборавања.

— Како Господ налаже, по реду и благослову, окупљени око непролазних вриједности, сабрамо се у радости и љепоти сјећања на минута времена која свједоче о трајању Срба кроз вијекове, са свим варијететима својих обичаја, врлина и божјих датости. Нека свако од нас, коме је небо дало шансу да дише, само своје воли, а туђе поштујући уздиже, па ће нам свима бити боље.

Она је додала да се кроз сабирање и његовање обичаја чува духовна веза са завичајним крајевима, чиме традиција остаје жива и у новим срединама. Нагласила је и важност континуитета ове манифестације, која представља мост између прошлости и садашњости, али и начин да се млађим генерацијама пренесе љубав

» Заједничка фотографија организатора, званица и учесника манифестације

према коријенима. У том духу, Буковац је протеклог викенда био епицентар завичајног поноса гдје су се, уз мирис покошене траве, смјењивали звуци пјесме, традиционалних инструмената и народних игара.

Овогодишњем Збору присуствовали су бројни угледни гости, међу којима су били савјетник предсједника Републике Српске Немања Давидовић, шеф Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицковић, чланица Градског вијећа Града Новог Сада за културу Маја Черемисић Шаиновић, начелник Општине Гламоч Небојша Радивојша, начелница Општине Дрвар Душица Рунић, као и бројни представници пријатељских и сродних завичајних удружења.

У име Града Новог Сада присутне је поздравила чланица Град-

ског вијећа за културу Маја Черемисић Шаиновић, поручивши да Град са поносом подржава овакве догађаје.

— Ово је збор људи који су из својих крајева понијели више него што се може понијети у рукама — језик, обичаје и сјећања као тајну везу са завичајем. Град Нови Сад подржава овакве манифестације јер оне представљају важан допринос очувању идентитета, традиције и културног наслеђа.

Шеф Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицковић истакао је кључну поруку заједништва.

— Важно је да будемо јединствени и сабрани, јер је то једини пут који обезбјеђује најбоље одговоре на све изазове и искушења, али и начин да покажемо одговорност према свом народу и покољењима која долазе.

Спортско-витешки дио програма започео је надметањима у традиционалним дисциплинама: варизању, клисању, крмању, скоку у даљ, бацању камена с рамена и надвлачењу конопца. Свакако, централни догађај манифестације било је надметање у кошењу траве ручном косом — вјештини која захтијева изузетну снагу, оштрину алата и врхунску технику. Косци одјевени у традиционалне народне ношње приредили су прави спектакл, а стручни жири је оцењивао брзину кошења, ширину и квалитет откоса, као и уредност и уједначеност покошене парцеле.

У конкуренцији косачица побједу је однијела Цвијета Гелић Кнежевић, док је друго мјесто припало Стојки Беатовић. Код ветерана је најбољи био Драго Боговац, друго мјесто освојио је Мом-

чило Катић, а треће Васо Кукољ. У сениорској конкуренцији тријумфовао је Младен Томић, друго мјесто припало је Недељку Керлецу, док је треће мјесто заузео Ђуро Керкез. Посебно признање за најбоље покошену парцелу поnio је Васо Кукољ.

У богатом културно-умјетничком програму наступили су музичка умјетница Милица Досковић, народни гуслар Витомир Вулин, рецитатор Радомир Вулин, здравичар Драгиша Симић, КУД *Милица Стојадиновић Српкиња* и Добрица Рибич, извођач пјевачке групе *Пећи у срицу*. Након званичног дијела и уручења признања, народно весеље настављено је у опуштеној атмосфери уз крајишну групу *Синови Мањаче* и солисте Миленка Крндију и Славицу Лучић.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

БУЋАЊЕМ ЧУВАЈУ УСПОМЕНУ НА МИЛАНА СУДАРА МИШУ

На теренима поред ресторана *Дашичара* 7. јуна 2026. године одржан је 9. Меморијални турнир у бућању *Милан Судар – Мишо (1952–2016)*. Манифестација се традиционално одржава у знак сјећања на Милана Судара Мишу, поријеклом из села Острвица код Госпића у Лици, који је био велики заљубљеник у бућање и један од оснивача Удружења Госпићана *Никола Тесла*. Турнир су након његове смрти 2016. године покренули породица, родбина и пријатељи како би сачували успомену на човјека који је окупљао земљаке и његовао завичајно заједништво.

Овај турнир редовно окупља екипе Крајишника поријеклом из Лике и Далмације. Поред спортског надметања, манифестација има снажан породични карактер — прије почетка турнира одржава се минут ћутања у Мишину част, а учесници током дана евоцирају успомене и анегдоте из дружења са њим.

СИМБОЛИЧНО ПРВО БАЦАЊЕ УНУКЕ ЕЛЕНЕ

Посебно емотиван тренутак обиљежио је сам почетак турнира

» Чувају успомену на Милана Судара: Породица, организатори и учесници

када је Мишина унука Елена, постављајући породичну традицију, извела прво бацање и тиме свечано отворила меморијал. Ове године организатори су јој уручили и посебан пехар као знак захвалности за њен допринос и вјерност

турниру, која својим присуством и учешћем годинама даје посебну топлину.

У спортском дијелу програма учествовале су четири екипе: Лика 1, Лика 2, Буковица и Динара. Након узбудљивих мечева, шам-

пионски пехар освојила је екипа Буковице, друго мјесто припало је тиму Динара, док је треће мјесто заузела екипа Лика 1 (без борбе са земљацима из тима Лика 2 због повреде једног играча). Медаље учесницима и пехар

побједницима традиционално је подијелила унука Елена, док је прелазни пехар шампионима уручила Мишина ћерка.

НАЈАВА ЈУБИЛЕЈА

Милорад Судар Суђо захвалио је свим учесницима на фер и коректној игри, нагласивши да су побиједили најбољи.

— Најважније је да смо се ми лијепо дружили. Желим свима да дођу и сљедеће године на 10. јубиларни турнир, који планирамо да обиљежимо још свечаније — поручио је Суђо.

Посебан допринос очувању традиције и пријатељске атмосфере дале су вриједне домаћице, Мишине пријатељице, које су за све учеснике и госте припремиле бројне домаће специјалитете и ђаконије, учинивши да ово окупљање буде много више од самог спортског надметања.

За дугогодишњи континуитет ове манифестације изузетно је заслужан Мишин брат Јовица Судар Лола, док је Удружење Госпићана *Никола Тесла* и ове године било спонзор пехара и медаља.

ДРАГАНА БОКУН

ЧУВАРИ КРАЈИШКЕ ТРАДИЦИЈЕ И СЈЕЋАЊА НА КОРИЈЕНЕ

ОДРЖАН 4. КОСАЧКИ ДАН У ВЕТЕРНИКУ

У Ветернику је у недељу, 21. јуна 2026. године, у организацији Удружења грађана *Јањска коса* на челу са председником Зораном Ракитом, одржана традиционална манифестација 4. *Косачки дан*. Ово саборовање, које из године у годину окупља све већи број учесника и посјетилаца, још једном је потврдило статус важног чувара обичаја и сјећања на крајишке коријене. По четврти пут на истом мјесту окупили су се косци и чувари народне традиције у живописним народним ношњама, уз мирис покошене траве, богату домаћу трпезу и звуке традиционалних пјесама.

Након свечаног отварања, присутне је у име Фондације *Завичајности* поздравио Душко Ђутило, истакавши да га радује што се кроз оваква окупљања заједно чувају обичаји и традиција. Он је нагласио да су кроз историју, и поред бројних сеоба и миграција, српски народ сачували вјера, језик, традиција и обичаји, те да је изузетно важно окупљати се и чувати оно што нас чини посебним, посебно изразивши задовољство због великог броја присутних младих људи. Културно-умјетнички програм отворила је пјесникиња и председница Завичајног удружења *Мањача* Ранка Срдић Милић, поручивши да је лијепо видјети млади нараштај, ношњу и домаћнице, те чу-

ти звук косе како се не би заборавило све што су нам преци оставили у аманет.

Након што је Ранка Срдић Милић рецитовала своје стихове, публика је уживала у наступима народног гуслара Витомира Вулина и КУД-а *Јањ Стројице*. У наставку програма успједило је надметање изворних пјевачких група: *Сана* из Старе Пазове, *Биро Личка Калдрма* – *Дрвар*, *Банијци*, *Од Тромеђе до мора* и *Момци са Романије*. Побједу међу пјевачким групама однио је састав *Од Тромеђе до мора*, друго мјесто припало је групи *Биро Личка Калдрма*.

– *Дрвар*, док су треће мјесто заузели *Момци са Романије*.

Централни догађај манифестације било је такмичење у ручном кошењу траве, гдје су снаге одмјерили искусни косци, али и млађи момци који са поносом уче овај стари занат. Међу јуниорима прво мјесто освојио је Данијел Попадић, друго мјесто припало је Богдану Џакићу, док је трећи био Миленко Рађен. У појединачној сениорској конкуренцији тријумфовао је Недељко Керлец, док је признање за најбоље покошену парцелу понио Младен Томић. У екипном надметању савила је *Јањска коса*, друго мјесто заузела је *Динара*, а трећу позицију *Прва коса Грмеча*. Посебан аплауз и симпатије свих присутних задобила је Стојка, једина жена међу косцима која је показала завидну вјештину кошења.

По завршетку косидбе, по старом народном обичају послужен је ручак на откосу са традиционалним јелима. Најуспјешнијим косцима и пјевачким групама уручени су пехари, медаље и дипломе, а додијељене су и захвалнице свима који су подржали ову манифестацију. Званични дио програма потом је прерастао у опуштено народно дружење уз музику Саве и Љубише, као и наступе пјевачких група *Срце завичаја* и *Јањска коса*.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

ВИШЕ ОД 200 БИЛОГОРАЦА НА 16. САБОРУ У БАТАЈНИЦИ

У организацији Завичајног удружења *Билогора* Београд, у недељу, 31. маја 2026. године, у ресторану *Happiness Event Centar* у Батајници одржан је 16. Сабор Билогораца, који је окупио више од 200 учесника из Србије, региона и расејања.

За разлику од претходних година, када се на Сабору окупљало око стотину учесника, овогодишњи сусрет забиљежио је рекордан одзив. Присутни су посебно истакли велики допринос Жарка Вуковића, једног од организатора, који није жалио ни вријеме, ни труд, да телефоном позове и мотивише своје познанике и пријатеље да дођу у Батајницу.

Управо оваква окупљања показују колико је снажна веза људи са завичајем. Сабор Билогораца није само годишњи сусрет сународника, већ мјесто на којем се чувају породична сјећања, обнављају пријатељства и преноси свијест о поријеклу на млађе генерације. За многе присутне, Билогора данас живи прије свега у успоменама, пјесми и заједништву.

СУЗЕ УЗ ПЈЕСМУ ЗАВИЧАЈА

Као и претходних година, Сабор је протекао у атмосфери у којој су се смјењивали радост сусрета и сјетно подсјећање на изгубљени завичај. Смијех, загрљаји и разговор старих познаника често су се претварали у тренутке тишине и суза, док су се присутни сјећали родних мјеста и људи који више нису међу њима.

Посебан печат сусрету дала је традиционална музика коју од првог Сабора изводе билогорски састави. Овога пута за музички дио програма била је задужена група

Ейценшар, коју чине Ђорђе Мачак, Алекса Будић и њихови другови.

СЈЕЋАЊЕ НА ОСНИВАЧЕ

Радни дио Сабора отворио је поздравним говором председник Завичајног удружења *Билогора* Синиша Радојчић. Он је предложио именовања Билогораца за попуно организационих тијела удружења, подсјећајући да је у последњих неколико година удружење остало без чак осам својих оснивача: др Милана Бастишића, Милана Дијаковића, дипл. инж. Александра Лолића, проф. Миленка Пишчевића, проф. др Слободана Покрајца, Стевана Радаковића, Петра Ракића и Петра Хасановића.

Њихова имена поменута су са посебним поштовањем, као људи који су поставили темеље удружења и оставили трајан траг у окупљању и очувању билогорске заједнице.

КЊИГЕ КАО ЧУВАРИ ЗАВИЧАЈА

У културном дијелу програма Ранка

Даутовић представила је трећу књигу поезије *Путовање душе* билогорске пјесникиње Милице Сладојевић Слијепац, која је потом присутнима говорила своје стихове.

О издавачкој дјелатности удружења говорио је Ранко Раделић, који је представио 21. књигу штапану у библиотеци *Задужбина* – обимну монографију Гојка Чизмића *Горња Ковачица – Трајом мојих билогорских предака*, на чак 850 страница. Присутни су овај подухват поздравили као драгоцен допринос очувању породичне и завичајне историје Билогораца.

ПОРУКА ИЗ ЗАТВОРА У ХРВАТској

Посебну пажњу учесника привукао је аудио-запис емитован преко озвучења – обраћање Живка Загораца, упућено учесницима Сабора из затвора у Хрватској.

У свом обраћању Ранко Раделић је подсјетио да су Живко Загорац и Милорад Давидовић, двојица Срба ухапшених прије не-

колико мјесеци у земљама Европске уније, изручени Хрватској на основу потјернице на којој се налазе 23 имена. Хрватске власти их терете као учеснике „оружане побуне“ из 1991. године.

– Тако их карактерише хрватска власт — иста она власт која данас, под окриљем Европске уније, отворено слави усташтво са М. П. Томпсоном. Истовремено, ниједан злочин који би се могао санкционисати по међународном праву не може се приписати ни Живку, ни Милораду. Њихова једина „кривица“ јесте то што су били у редовима Територијалне одбране Грубишно Поље — војне формације у саставу Бањалучког корпуса, односно легалне војне силе тадашње државе СФРЈ, коју су 31. октобра 1991. године напале паравојне формације међународно непризнате Хрватске. Тај напад и злочин који је њиме изазван ни данас немају адекватан одјек у међународној јавности.

У завршници скупа поручено је да без ратних догађаја и прогона из Билогоре не би било ни данашњег Сабора. Управо зато овај сусрет представља много више од обичног годишњег окупљања — он је свједочанство о свијести једног народа о сопственом трајању, али и опомена да се страдање, расељавање и губитак завичаја никада не забораве.

Док су се у Батајници смјењивали пјесма, разговори, књиге и сјећања, више од двије стотине Билогораца послало је јасну поруку: завичај може бити далеко, али док постоје људи који га памте, окупљају се и преносе његову причу, Билогора наставља да живи.

ОРДЕН КРАЉА МИЛУТИНА ЗА КТИТОРА МИЛОША ЛАЗАРЕВИЋА У ПЕТРОВОМ СЕЛУ КОД КЛАДОВА

Зов Мироча јачи од америчких даљина

Д а родне груде и коријени не знају за удаљеност, а да је кладовски крај кроз историју био и остао тачка која спаја све свјетске меридијане са завичајем, још једном је потврђено у Петровом Селу. На источним обронцима легендарне планине Мироч, мјештани и њихови потомци пристигли са разних страна свијета свечано су обиљежили своју заветну славу Духове.

Централни вјерски догађај одржан је код Цркве Свете Тројице уз литију и обредно сјечење славског колача. Овогодишње саборовање имало је посебан сјај — крунисано је високим одликовањем Српске православне цркве човјеку који је преко океана пренио љубав према завичају.

Литију и свечану службу предводио је протојереј Дејан Пајић, архијерејски намјесник кључки. На предлог Синода СПЦ, Милошу Лазаревићу — рођеном Петровоселанину који већ више од пола вијека живи и ради у далеком Милвокију у Америци — уручен је Орден Краља Милутина за прегалаштво, добротинство и улагање личне имовине у подизање сеоског храма.

ИЗ ЦРНЕ ГОРЕ НА МИРОЧ

Петрово Село заузима чак 6.484 хектара на источној страни Мироча, а његова историја јединствена је у овом дијелу Србије. Историјски записи и очувана предања потврђују да је насељавање започело 1847. године, када се из Црне Горе доселило девет породица са 51 чланом. Током 50-их и 60-их година 19. вијека, ово насеље постаје центар црногорских усељеника у Кнежевину Србији — локалитет је изабран плански како би ти храбри људи чували границу и јачали српски живаљ у овом крају.

Пуних 179 година Петровоселани су љубоморно чували своје обичаје и заветни дан, иако у селу нису имали сопствену цркву. Обновивши прославу 1997. године, мјештани су се окупљали испред традицио-

» Признање за добротинство: Протојереј Дејан Пајић уручује Орден краља Милутина ктитору Милошу Лазаревићу у присуству окупљених мјештана и потомака

налног „записа“ у центру насеља, док су за свете тајне одлазили у оближњи манастир Свете Тројице у Манастирици.

Велики преокрет догодио се 2023. године када се, захваљујући мосту повезивања између Америке и Мироча који је изградио Милош Лазаревић, у селу први пут огласило црквено звоно са Цркве Свете Тројице.

— Ово је завјештање и легат који остаје свим будућим покољењима. Мјештани су деценијама преносили дух предака са кољена на кољено, а онда су људи добре воље одлучили да селу подаре храм — подсјећа протојереј Дејан Пајић, истичући да је приоритет за наредни период трајно измјештање објекта са тренутне привремене локације.

ГДЈЕ САМ РОЂЕН, ТУ СЕ ВРАЋАМ

Примајући орден, ктитор Милош Лазаревић подсјетио је да ниједна даљина не може да избрише завичајне нити и да Кладово увијек остаје сидро за све своје људе, гдје год живјели.

— Овај орден је много значајнији за село и генерације које долазе него за мене лично. Овдје сам рођен, ту сам провео дјетињство и, без обзира на то што живећи у Америци спајам различите свјетске меридијане, гдје сам рођен — ту се и враћам. Орден је путоказ младима да морају чувати и поштовати постојбину својих предака.

Предео у коме се саборују Петровоселани опчињавао је путописце кроз вијекове. О овим крајевима писали су Евли-

ја Челебија, Феликс Каниц, Вук Караџић и Јован Цвијић, а у народној поезији Мироч је познат као планина на којој је вила Равијојла зацјеливала ране Марку Краљевићу и Милошу Обилићу.

Данас је источна страна планине знатно питомија него у Цвијићево доба. На просјечној надморској висини од 450 метара, мирочке ливаде обилују кантарионом, наном и љековитим биљем, док су шуме богате дивљачју и шумским плодовима. Поред природних љепота, Петрово Село лежи на специфичној карбонатној платформи из доба горње јуре и доње креде, због чега је ово крај богатих пећина (од којих је најпознатија Миличина пећина), понора, јама и вркана.

ПОГЛЕД У БУДУЊНОСТ

Ове године дужност домаћина славе и кумство од Милана Радовића преузео је Жељко Петровић. Иако према последњем попису у Петровом Селу стално живи 41 становник, заветни дан ове године окупио је велики број потомака пристиглих са свих страна.

Након службе, саборовање је настављено у сали Задружног дома. Иако је некадашња сеоска продавница одавно затворена, све је већи број оних који редовно долазе у свој завичај. Петрово Село данас израста у омиљено планинско излетиште и викенд-насеље, а у новоподигнутом храму до сада су већ обављена два вјенчања и шест крштења — доказ да док год постоје људи који спајају меридијане са завичајем, планина Мироч и Кладово имају сигурну будућност.

ДРАГАНА БОКУН

» ОВАЈ МЕДИЈСКИ САДРЖАЈ СУФИНАНСИРАН ЈЕ ОД СТРАНЕ ОПШТИНЕ КЛАДОВО

Ставови изнијети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је додијелио средства

ВИДОВДАНСКИ ПОМЕН ЈУНАЦИМА ЗЛАТИБОРСКОГ КРАЈА

П оводом једног од најзначајнијих српских празника, Видовдана, у Малом парку у Чајетини одржан је свечани комеморативни програм у знак сјећања на све борце и цивиле који су изгубили животе у оружаним сукобима током последње деценије 20. вијека. Организатор овог саборовања било је Удружење ветерана и ратних инвалида ратова деведесетих година општине Чајетина.

Скуп испред спомен-плоче на којој су уклесана имена 11 страдалих суграђана започео је свечаним интонирањем химне Републике Србије, након чега су присутни минутом ћутања одали пошту свима који су положили животе за отаџбину. Потом су свештеници мјесне Цркве Светог Архангела Гаврила одслужили парастос жртвама.

У знак дубоког поштовања, вијенце и цвијеће на спомен-обележје положили су бројне делегације: представници Војске Србије, СУБНОР-а, Удружења ратних војних ветерана и инвалида Златиборског округа, представници Општине Чајетина, као и чланови сродних борацких организација из других градова Србије и окупљени грађани.

СЛОБОДА ПЛАЋЕНА НАЈВЕЋОМ ЖРТВОМ

Присутнима се најприје обратио председник Удружења ветерана и ратних инвалида ратова деведесетих година општине

Чајетина, Александар Лазовић, подсетивши на тежину и значај жртве коју су поднијели њихови саборци.

— Окупили смо се са једним циљем: да пред овим спомен-обилежјем погнемо главе пред вјечном жртвом наших синова, очева, браће и пријатеља. Деведесете године прошлог вијека донијеле су нам вихор који нисмо бирали, али пред којим су наши јунаци стали чиста срца и непоколебљиве вјере. Када је отаџбина позвала, вођени љубављу према свом народу и

слободи, момци и људи из Златиборског краја нису устукнули. Стали су на браник отаџбине, остављајући своје домове, породице и снове, како би били на првој линији дужности. Нажалост, многи од њих никада се нису вратили. Њихови животи уграђени су у темеље мира који сви ми данас уживамо — нагласио је Лазовић.

У име СУБНОР-а, присутне је поздравио члан Предсједништва ове организације Војин Мрђа, који је указао на потребу заједништва свих борацких удружења у Србији.

— Драго ми је што се сваке године окупљамо на овом светом мјесту и што се овдје састају удружења која негују традицију ослободилачких и одбрамбених ратова Србије. Наша организација, измјеном Статута, не одаје пошту само учесницима Другог свјетског рата, већ и учесницима свих ратова које је водио народ Србије. Наша идеја је да се сва борацка удружења уједине и да заједничким напорима, у сарадњи са локалном самоуправом, настојимо да се ријешити статус бораца ратова деведесетих година — истакао је Мрђа.

ПОЕТСКА ТУЖБАЛИЦА ЗА ПОСТРАДАЛЕ НА ТОРНИКУ

Посебан емотивни печат овогодишњем видовданском помену дала је пјесникиња Мирјана Ранковић Луковић. Она је пред окупљеним народним сабором казивала своју пјесму Помен, коју је посветила свим палим борцима, а посебно за тројицу цивила пострадалих у НАТО бомбардовању на планинском врху Торник 8. априла 1999. године.

ДРАГАНА БОКУН

» ОВАЈ МЕДИЈСКИ САДРЖАЈ СУФИНАНСИРАН ЈЕ ОД СТРАНЕ ОПШТИНЕ ЧАЈЕТИНА

Ставови изнијети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је додијелио средства

ЗАСЕЉЕ БЕЗ СРБА, АЛИ И ДАЉЕ НА МЕТИ: ПУЦАНО НА ПРАВОСЛАВНИ КРСТ И ГРОБЉЕ

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта најоштрије је осудио пуцање на православни крст и простор некадашњег гробља у насељу Засеље код Травника, оцијенивши да је ријеч о злочину из мржње усмјереном против српске духовне и културне баштине.

Према његовим ријечима, ово је наставак континуираног уништавања српске баштине у Федерацији БиХ с циљем брисања трагова вишевековног присуства српског народа.

– Истовремено, овакви инциденти имају за циљ да заплаше малобројне Србе у ФБиХ, као и да обесхрабре прогнане да посјећују своја огњишта или се врате – навео је Линта.

Он је позвао међународне организације у Сарајеву да од надлежних у ФБиХ затраже јавну осуду напада, хитну истрагу и привођење починилаца и налогодаваца правди.

– Политика некажњивости и прећуткивање оваквих напада представљају опасну поруку да се злочини из мржње могу понављати без посљедица, што подстиче нетрпељивост и несигурност – упозорио је Линта.

Према подацима Одбора за заштиту права Срба у ФБиХ, у Засељу је на православно крст и некадашње гробље испалено више десетина хитаца из ватреног оружја.

Крст је поставио и простор гробља сопственим средствима оградено Србин поријеклом из Травника, који данас живи у Аустралији, са жељом да обиљежи мјесто и подсети на простор на којем су некада живјели Срби.

Према резултатима пописа становништва из 2013. године, у насељу Засеље данас не живи ниједан Србин.

СКАНДАЛОЗНА ПРЕСУДА СУДА У ЗАГРЕБУ КОЈОМ ЈЕ БРАНИМИР ГЛАВАШ ОСУЂЕН НА СВЕГА СЕДАМ ГОДИНА ЗАТВОРА

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцијенио је као скандалозну одлуку Вишег кривичног суда у Загребу којом је Бранимир Главаш правоснажно осуђен на свега седам година затвора за ратне злочине над српским цивилима у Осијеку. Тиме је само потврђена срамна пресуда Жупанијског суда из октобра 2023. године. Поред Главаша, за убиство седам српских цивила Гордана Гетош Магдић осуђена је на четири, а Дино Контић и Здравко Магдић на свега три године затвора. Линта истиче да је ова пресуда дубоко увредљива и представља наставак понижавања српских жртава и њихових породица. Пресудом је обухваћен само мали број одговорних, као и мали дио злочина, будући да је Главаш био господар живота и смрти у Осијеку и да сноси одговорност за нестанак, мучење и ликвидацију више од 100 Срба током 1991. и 1992. године. Случај Главаш је, према Линтиним ријечима, још један доказ да хрватско правосуђе није независно. Оно доноси ослобађајуће пресуде или изриче минималне казне припадницима хрватских снага како би оправдало лажни мит о Домовинском рату. С друге стране, већина Срба пред хрватским судовима добија максималне казне од 20 година затвора, и то често у монтираним поступцима на основу лажних свједочења и претпоставки.

Србима ван Србије омогућити да по олакшаној процедури добују српско држављанство

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта се залаже да свим Србима ван Србије треба омогућити да по олакшаној процедури добију српско држављанство. То значи да би поступак за стицање српског држављанства требало максимално поједноставити.

Приједлог је да подносилац захтјева преда надлежном дипломатско конзуларном представништву Србије у иностранству двије попуњене, потписане и овјерене изјаве. У првој изјави подносилац захтјева се изјашњава да је Србин односно да припада српском народу. Уз поменути изјаву подносилац захтјева би требало до-

ставити и доказ да је Србин или да су му преци Срби. У другој изјави подносилац захтјева се изјашњава да Србију доживљава и прихвата као своју матичну државу.

Линта истиче да је у питању један од начина повезивања Срба изван Србије са матичном државом и јачања културног и духовног јединства српског народа. Такође, нови српски држављани би имали право да гласају на предсједничким и парламентарним изборима у Србији. Важно је увијек истичати истину да Србија једнако припада свим Србима без обзира одакле су родом и поријеклом, као и свим другим грађанима који у њој живе.

СЈЕЋАЊЕ НА СТРАДАЊЕ СРБА У ДОЛИНИ НЕРЕТВЕ: 34 ГОДИНЕ ОД ЗЛОЧИНАЧКЕ ОПЕРАЦИЈЕ ЧАГАЉ

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта подсетио је да се навршавају 34 године од почетка војне акције Чагла, коју су хрватске снаге извеле с циљем етничког чишћења српског становништва из долине ријеке Неретве.

Операцију, познату у хрватској јавности под називом *Литанске зоре*, извеле су Хрватска војска, Хрватско вијеће одбране (ХВО), Хрватске одбрамбене снаге (ХОС) и једна муслиманска добровољачка јединица, под командом генерала Јанка Бобетка. Акција је трајала од 7. до 26. јуна 1992. године.

Према подацима које износи Линта, током операције је са подручја Мостара, Чапљине, Стоца и других мјеста у долини Неретве прогнано више од 40.000 Срба, док је више од 600 лица убијено или се и данас води као нестало.

Током офанзиве опљачкано је и спаљено 55 српских села, а већина кућа и друге имовине у власништву Срба уништена је, оштећена или узурпирана. Разарања нису заобишла ни српску духовну и култур-

ну баштину. Уништени су манастир Жито-мислић, црква са спомен-костурницом у Пребиловцима, у којој су почивале кости пребиловачких мученика из 1941. године, Саборна црква Свете Тројице у Мостару, као и сви православни храмови у долини Неретве, заједно са бројним другим споменицима српске културе.

Линта подсјећа да је на подручју Мостара постојало најмање десет логора и других мјеста заточења за Србе, док су многи одвођени и у логоре ван града. Заточеници су, како наводи, били изложени тешким облицима злостављања, мучења и убиствима. Најпознатија стратишта била су некадашња Војна амбуланта, сједиште ХОС-а и затвор Ђеловина у Мостару, логор *Дрешић* код Чапљине, логор у Љубушком, као и злогласна *Лора* у Сплиту.

Према евиденцијама размјена заробљеника током рата, регистровано је најмање 843 заточених Срба из Мостара и других мјеста у долини Неретве.

Када је ријеч о процесуирању злочина,

Линта истиче да је пред Судом БиХ осуђено свега шест припадника ХОС-а за злочине почињене у логору Дретел и Војној амбуланти у Мостару, док за масовна убиства, прогон и систематско мучење српских цивила нико други није одговарао.

– То је један од бројних показатеља да правосуђе БиХ није успјело да обезбиједи једнак приступ свим жртвама ратних злочина, због чега породице страдалих Срба и даље чекају правду – наглашава Линта.

Он поручује да је трајна обавеза српског народа да његује културу сјећања, да не дозволи да страдање Срба у долини Неретве падне у заборав и да одаје пошту свим невиним жртвама.

Као један од важних корака у том правцу, Линта поново истиче иницијативу да Република Србија оснује Меморијални центар српских жртава на простору бивше Југославије, који би систематски прикупљао документацију, чувао историјску грађу и доприносио очувању сјећања на страдање српског народа.

НЕ СМИЈЕМО ЗАБОРАВИТИ ЗЛОЧИН НАД 30 СРПСКИХ ЦИВИЛА У ЧЕМЕРНОМ

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта поручио је да је трајна обавеза српског народа да чува сјећање на 30 српских цивила убијених у селу Чемерно код Илијаша, гдје су, прије 34 године, припадници муслиманских снага починили један од најтежих злочина над српским становништвом у рату у Босни и Херцеговини. Међу убијенима су, како подсјећа Линта, били углавном старици, жене и дјеца.

Муслиманске јединице нападе су Чемерно у раним јутарњим часовима 10. јуна 1992. године. Након убиства, село је, према Линтиним наводима, систематски опљачкано и савијено са земљом. Данас је Чемерно потпуно пусто и у њему нема ниједног

српског повратника. Говорећи о судском епилогу, Линта истиче да за овај злочин до данас нико није правоснажно осуђен. Подсјећа да је Суд БиХ почетком 2018. године потврдио оптужницу против десет припадника такозване Армије БиХ, али да судски поступак траје већ осам година, без доношења пресуде.

– То је један од бројних доказа да Суд БиХ не обезбјеђује једнак третман свим жртвама ратних злочина. У великом броју случајева у којима су страдали Срби изостаје правосремено процесуирање и кажњавање одговорних – наводи Линта.

Посебно истиче значај свједочења Бранке Трифковић, једине преживјеле жртве ма-

сакра у Чемерном, које представља драгоцену свједочанство о почињеном злочину.

– Од суштинског је значаја да као народ плански његујемо културу сјећања, прикупљамо свједочанства о страдању Срба и представимо их домаћој и свјетској јавности – поручио је Линта.

Он је упутио апел породицама страдалих, као и свима који су преживјели мучења и ратне страхоте, да у складу са својим могућностима, забиљеже и подијеле своја свједочанства.

– Истину о страдању нашег народа морамо сачувати и пренијети будућим генерацијама, како жртве никада не би биле заборављене – закључио је Линта.

ЛИНТА ПОВОДОМ СВЈЕТСКОГ ДАНА ИЗБЈЕГЛИЦА

Срби не могу да остваре права у Хрватској, ФБиХ и на КиМ

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта, поводом Свјетског дана избјеглица (20. јун), истиче да прогнани Срби и даље не могу да остваре своја права у Хрватској, Федерацији БиХ и на Косову и Метохији. Власти у Загребу, Сарајеву и Приштини систематски отимају српску имовину с циљем цементирања етничког чишћења нашег народа.

Куће, станови, пословни простори, пољопривредно и шумско земљиште отимају се путем законских одредби или фалсификовања докумената.

Такође, прогнани Срби немају право на накнаду штете за уништenu имовину, нити могу да ријеше бројне друге проблеме.

Влада треба да покрене политичку, дипломатску и правну

борбу за спровођење Анекса Г Бечког споразума о сукцесији, под називом *Приватна својина и стицена права*. У њему прецизно стоји да свим грађанима и правним субјектима морају бити враћена и заштићена права која су имали на дан 31. децембар 1990. године, а сви уговори склопљени под притисцима и пријетњама морају бити проглашени ништакним.

Споразум о питањима сукцесије потписан је 2001. године у Бечу од стране представника држава које су настале на подручју бивше Југославије. Ступио је на снагу у јуну 2004. године, након ратификације у парламентима СР Југославије, Словеније, Босне и Херцеговине, Македоније и Хрватске.

По међународном праву и Уставима држава наследница бивше Југославије, овај спора-

зум има јачу правну снагу од домаћих закона. Нажалост, за разлику од осталих анекса који су реализовани у већој или мањој мјери, поменути Анекс Г је и даље остао мртво слово на папиру.

Важно је нагласити да је близу 9.000 прогнаничких породица из Хрватске и Федерације БиХ, као и више од 3.000 прогнаничких породица са Косова и Метохије, и даље у статусу подстанара или живе у њудским условима.

У питању је људско и хуманитарно питање које је морало да буде ријешено у претходном периоду, јер су у питању највеће жртве рата.

Такође, више од 2.000 прогнаничких породица које су добиле станове кроз различите програме (станови изграђени средствима италијанске и ја-

панске Владе, социјално становање у заштићеним условима, као и преко других донатора) и даље немају право откупа својих станова у складу са одредбама Закона о избјеглицама. У питању је дугогодишња дискриминација поменутих породица.

Линта позива Комесаријат за избјеглице и миграције да хитно објави јавне позиве за станове, сеоска имања, грађевински материјал и монтажне куће за прогнана лица која су и даље подстанари на територији читаве Србије, као и да активно помогне и допринесе у рјешавању питања откупа станова. Србија има обавезу да коначно ријешити стамбено питање свих прогнаничких породица, како је то било предвиђено Регионалним стамбеним програмом чија је реализација почела још 2012. године.

ОТКРИВАЊЕ НАЦИОНАЛНОСТИ 1.725 НЕСТАЛИХ ЛИЦА ОТКРИВА ИСТИНУ КОЈА РУШИ ХРВАТСКИ МИТ О „ДОМОВИНСКОМ РАТУ“

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта истиче да Хрватска годинама лажно оптужује Србију за нерјешавање 1.725 несталих лица током грађанског рата деведесетих година прошлог вијека. Циљ је да се код домаће и међународне јавности стекне погрешан утисак да су сви нестали Хрвати.

У питању је лицемјерна замјена теза, јер Хрватска настоји да оправда лажни мит о Домовинском рату према коме су Срби тобоже злочинци који нису имали цивилне жртве, док су Хрвати били наводно жртве великосрпске агресије и да су током рата поштовали Женевске конвенције.

Поменути безочну лаж је поново изрекао представник Хрватске на сједници Савјета безбједности УН која је била посвећена раду Механизма за међународне кривичне судове у Хагу (бившег Хашког трибунала), а одржана је 12. јуна у Њујорку. Једна од бруталних лажи хрватских званичника јесте да Србија у својим архивама тобоже крије информације о локацијама гробница.

Кључни разлог лажних оптужби Хрватске према Србији јесте чињеница да су више од 1.000 несталих лица, која се налазе на поменутом хрватском списку — Срби. Због тога Хрватска упорно одбија да објави националну припадност несталих лица и јавно наведе колико је несталих Срба и Хрвата од 1991. до 1995. године.

Такође, због тога Хрватска одбија да идентификује око 900 ексхумираних тијела која се налазе у Заводу за судску медицину у Загребу, али и одбија да ексхумира и затим идентификује више од 200 посмртних остатака Срба који се налазе на више од 30 познатих масовних и појединачних гробница. На тај начин више од пола случајева несталих лица са хрватског списка било би ријешено.

Поред тога, нису објављени подаци о

околностима како су и гдје барем неки од њих страдали, која су могућа мјеста гдје су сахрањени, као ни да ли има осумњичених за њихове нестатке. У питању је смишљена стратегија хрватске власти да сакрије масовне злочине почињене над Србима од 1991. до 1995. године.

Србија треба да инсистира у међународној заједници да Хрватска престане да блокира рјешавање питања несталих лица. То конкретно значи да Хрватска коначно објави националну припадност 1.725 несталих лица колико их има на званичном списку у Министарству хрватских бранитеља са свим осталим познатим подацима, да отвори архиве у којима се налази документација о масовним злочинима против Срба од 1991. до 1995. године, да хитно ексхумира посмртне остатке Срба са више од 30 познатих гробних мјеста и да идентификује посмртне остатке 900 већ ексхумираних тијела.

СМИШЉЕНИ НАПАДИ НА СПЦ ИЗ РЕГИОНА СУ НАСТАВАК УДАРА НА СРБИЈУ И СРПСКИ НАРОД

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта истиче да смишљени напади на Српску православну цркву од стране шовинистичких кругова у Загребу, Сарајеву, Подгорици и Приштини представљају наставак удара на Србију и српски народ.

Против Српске православне цркве се износе најбезочније лажи да је инструмент власти у Србији, да води велико-

српску политику, да је ширила српски национализам, оправдавала ратове на подручју бивше Југославије и ратне злочине, као и низ других бесмислених оптужби.

Српска православна црква је најзначајнија духовна, културна и друштвена институција која има кључни значај за опстанак српског народа без обзира на постојеће границе, чији је примарни задатак очу-

вање духовног и националног идентитета. Због тога је потпуно јасно да ширење мржње и вођење кампање лажи према Српској православној цркви од стране екстремних снага у региону има за циљ да се угрозе темељи самог српског постојања.

Крајњи циљ антисрпских снага јесте отимање српских манастира, цркава и друге црквене имовине, стварање про-

фашистичке Хрватске православне цркве, Босанске православне цркве и Косовске православне цркве, као и протјеривање и асимилација Срба.

Захваљујући литијама и херојском отпору српског народа у Црној Гори, није успио покушај режима Мила Ђукановића да отме имовину Српске православне цркве и додијели је неканонској Црногорској православној цркви.

ХАПШЕЊЕ МИЛОВАНА ПЕРИЋА НАСТАВАК ЈЕ ПРОГОНА КРАЈИШКИХ БОРАЦА

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцијенио је да хапшење Милована Перића (72), држављанина Србије и избјеглог Србина из Лике, од стране хрватске полиције због сумње на ратни злочин представља наставак, како је навео, дугогодишњег прогона крајишких бораца. Према његовим ријечима, оваква хапшења имају за циљ да застраше прогнане Србе и обесхрабре их да долазе у своја родна мјеста, обнављају куће и одржавају породична имања.

Милован Перић је родом из села Толић код Удбине, а након избјеглиштва живи у Србији. Са породицом је избјегао током војне операције *Олуја* 1995. године. Од 2019. године повремено је одлазио у родни крај, гдје је започео обнову породичне куће и имања.

Према Линтиним наводима, Перић је ухапшен на граничном прелазу Товарник, на основу потјернице хрватских правосудних органа.

Линта тврди да се у Хрватској, када су у питању процеси против крајишких Срба, крши начело владавине права, те да се, како наводи, поступци покрећу без довољно конкретних доказа.

Он је позвао министра правде Србије Ненада Вујића да хитно покрене разговор са министром правосуђа, управе и дигиталне трансформације Републике Хрватске Дамиром Хабијаном, како би се, како истиче, отворило питање хапшења крајишких Срба на основу хрватских потјерница.

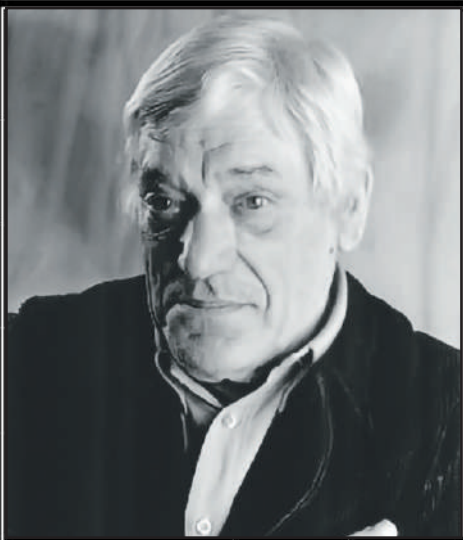
– Србија треба јасно да стави до знања да је неприхватљиво хапшење крајишких бораца без конкретних доказа и вођење судских поступака који, према оцјени Савеза Срба из региона, нису засновани на једнаком третману свих жртава и осумњичених – навео је Линта. Он је додао да Министарство правде Србије треба да обезбједи правну и финансијску помоћ Миловану Перићу, као и другим крајишким борцима против којих се воде кривични поступци у Хрватској, без обзира на то да ли се бране са слободе или се налазе у притвору или на издржавању казне.

ВИДОВДАН - ТЕМЕЉ НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта честитао је грађанима Србије, као и свим Србима у региону и расијању, Видовдан, истичући да је ријеч о једном од најзначајнијих датума у историји српског народа и темељу националног идентитета.

Линта је поручио да Видовдан симболизује жртву кнеза Лазара и косовских јунака, као и вјековну борбу српског народа за слободу, достојанство, вјеру и државу.

Он је нагласио да се на овај дан са поштовањем одаје почаст свим српским јунацима који су од Косовског боја до данас положили животе за отаџбину, као и ветеранима који су се деведесетих година борили за одбрану свог народа. Линта је честитао и крсну славу Војске Републике Српске свим њеним ветеранима, њиховим породицама и припадницима Трећег пјешадијског (Република Српска) пука Оружаних снага БиХ, који баштини традицију Војске Републике Српске.

		СРПСКИ СЛИКАР, АКАДЕМИК, РОЂЕН ПРИЈЕ СТО ГОДИНА, (ВИДИ СЛИКУ)		РАНИЈЕ ИМЕ ЗА ВИЈЕТ-НАМЦЕ	СЛИКАРКА, СУПРУГА УМЈЕТНИКА СА СЛИКЕ	ЖИТЕЉИ СТАНА ИЛИ КУЋЕ
		СТАРО-РИМСКА БОГИЊА МИРА				
		РУСКИ НАЗИВ ЗА РАКУНА				
		ТАНАСИЈЕ ОД МИЉА				
		ГЛАВНИ ГРАД ЈОРДАНА				
ДИО ГРАДА РИЈЕКЕ РОДНО МЈЕСТО СЛИКАРА СА СЛИКЕ		НЕРВОЗА ПРЕД ЈАВНИ НАСТУП	СРПСКО КОЛО	ВОДЕНА ЖИВО-ТИЊА КЕЛВИН		
СРЕДЊИ ТАЛАСИ			ГРАД У БОКИ УЗЕТО НА СИЛУ			
УГОСТИ-ТЕЉСКА РАДНА ОРГАНИЗ.				ГЛУМАЦ РОРК СЛИКАР, СТОЈАН		
ОСОБА У ШЕЋИ					ШКОЛА БИЉКА СА БОД-ЉАМА	НАПАД, НАСРТАЈ
СИРОВО ПАМУЧНО ПЛАТНО						
ЈЕДНО ЈАПАН-СКО ПИСМО						
СРПСКО КОЛО	ШИНСКА КОМПО-ЗИЦИЈА	СЛИВНИК НА КУЋИ ГРЧКО СЛОВО			ВОЛТ ВОДЕНИ ЗГЛАВКАР	
ВОЈНИ ЕКСПЕ-ДИТОР (СКР.)			ПОЛУ-СТРВО У ЈАДРАНУ А. Д.			
ЈЕДАН РОДИТЕЉ				АМЕРИЧКА АВИО КОМПАНИЈА РАДИЈУС		
ЊЕГОВА УМЈЕТ-НИЧКА ГРУПА						

Решење: Пакс, отац, УАЛ, Задарска
Истра, отац, УАЛ, Задарска

Краљице већ 16 година чувају стару пјесму Борова

На празник Духова у Борову су поново оживјели стихови једног од најстаријих српских обичаја источне Славоније и западног Срема. Поворка Краљица — свечано обучених дјевојака и младића у народним ношњама са цвјетним украсима и уз звуке тамошњих тамбураша — прошла је сеоским улицама, доносећи мјештанима жеље за здравље, напредак и породични благослов.

Овај древни обичај везан за Педесетницу у Борову је након Другог свјетског рата готово потпуно нестао. Обновљен је почетком двије хиљадитих захваљујући КУД-у Бранислав Нушић и од тада је постао неизоставни дио пражичне традиције.

Откако смо обновили Краљице, овај обичај чувамо сваке године. Наши чланови га добро познају и са поносом учествују у њему — каже предсједник КУД-а Радо Босић, објашњавајући да је поворка подијељена у двије групе како би обишла што више кућа, при чему се пјесме бирају намјенски, према породичним приликама домаћина.

Велику заслугу за поновно оживљавање традиције има Је-

лица Димитријевић, која је знање о обичају донијела из родне Трпиње.

— Први пут сам са Краљицама ишла прије 70 година. То ми је остало дубоко у сјећању и зато сам била упорна да их обновимо у Борову, да млади упознају живот и дух наших предака — при-сјећа се она.

Њена упорност се исплатила — боровске Краљице су до сада два пута успјешно представиле овај обред и на Међународном фестивалу фолклора у Загребу.

Да обичај живи и међу младима потврђује и Јелена Коларевић из Борова, која је ове године имала част да буде главна краљица.

— Увијек је весело. На глави носим шешир са огледалцем и цвијећем што представља буђење природе, дукати на кошуљи симболизују богатство, а мач у руци означава снагу и заштиту домаћинства.

Данас поред краљица у поворци учествују и краљеви, млада, дјевери и други традиционални ликови, подсјећајући да народни обичаји нису само успомена на прошлост, већ живи дио идентитета читаве заједнице. **SRBIHR**

БРЂАЦИ ПОНОВО ЗАЈЕДНО

ПАПУЧКО ВЕЧЕ ОКУПИЛО ЗАВИЧАЈ У ПЈЕСМИ, ИГРИ И УСПОМЕНАМА

● Осми сусрет Папучана у Београду још једном потврдио да се завичај чува срцем, а најљепше успомене пјесмом и заједништвом.

Брђаци сваке године са нестрпљењем очекују Папучко вече, када се окупе рођаци, пријатељи и комшије из Вођина, Кометника, Добрића, Секулинаца, Мељана, Ђуричића, Пушине, Слатинског Дреновца, као и из Мацуга, Смуда, Бокана, Пералија, Ријенаца...

Ове године, по осми пут, сусрели су се 27. јуна 2026. године у ресторану *Мој кафе* у Угриновцима. Допutoвали су из разних дијелова Србије, региона, али и дијаспоре.

Организатори Ранко Томашевић и Горан Радоњић побринули су се, као и сваке године, да сви гости кући оду насмија-

ни, понесу много лијепих тренутака и већ почну да броје дане до наредног сусрета.

Како то обично бива код Славонаца, играло се и пјевало без престанка. Славонци су одувјек важили за вриједне, честите и људе широког срца. За њих се често каже да знају да засучу рукаве, али и да се искрено провеселе када се посао заврши.

Пјесма је одувјек била неодвојиви дио славонског живота. Пјевало се на мобама, у жетви, на прелима, свадбама, крштењима и сеоским слављима, али и онда када је било најтеже. Није случајно што се за Славонце каже да пјевају и када су срећни и када су тужни. У пјесми су налазили снагу да преброде недаће, да одагнају тугу и подијеле радост са другима.

Тако је било и ове вечери. Од првог до последњег такта *Еуро бенда*, подијум је био

пун. Играла су се славонска кола, пјевале су се добро познате завичајне пјесме, а осмијеси и загрљаји говорили су више од ријечи. За многе је ово била прилика да након дужег времена поново сретну драге људе, присјете се дјетињства, разговарају о завичају и подијеле успомене које вријеме није избрисало.

Папучко вече одавно је постало симбол очувања завичајног идентитета Брђака, мјесто на којем се његују традиција, обичаји и говор папучког краја. Док се коло вије, а пјесма ори салом, оживљавају успомене на родна села и људе који су у њима живјели. Управо зато овај сусрет има посебну вриједност — он повезује генерације и показује да се завичај не мјери километрима, већ љубављу којом се носи у срцу.

ДРАГАНА БОКУН

САНА И МУЛЕЖ КАО ВЈЕЧИТА ИНСПИРАЦИЈА

Ликовна колонија у Каћу: Сликарством до завичаја који се не заборавља

У организацији Удружења грађана *Пећи код Кључа*, у суботу, 27. јуна 2026. године, у Каћу је одржана једнодневна ликовна колонија. Окупила је умјетнике, локалне ствараоце и поштоваоце ликовне умјетности, а замишљена је као начин да се кроз стваралаштво сачувају живе везе са завичајем, развијене идеје и обогати културни живот ове бачке средине.

Радни дио манифестације почео је у јутарњим часовима. Умјетници су надахнуће црпили из сјећања на родни крај, љепоту природе, завичајне пејзаже и традиционалне мотиве, а сликало се у различитим техникама – претежно у уљу, акрилу и акварелу. Током читавог дана атеље и двориште одисали су стваралачком енергијом, док су посјетиоци изблиза пратили настајање платна. Као плод овог окупљања, фондус удружења обogaћен је за вриједна умјетничка дјела, а читав сусрет протекао је у духу искреног дружења и братског разговора.

Предсједник Удружења грађана *Пећи код Кључа* Добрица Рибих истакао је да је ријеч о пионерском подухвату њихове организације, али и најави низа активности посвећених очувању баштине.

Он је нагласио да је окупљање још један начин да се удруже појединци који држе до традиционалних вриједности, уз јасну намјеру да колонија прерасте у традицију.

Природна знамења завичаја – долина ријеке Сане и планина Мулеж – остају трајна инспирација људима овдашњих коријена. Осим сликарских сусрета, удружење његује и друге облике народног памћења, а један од прадавних обичаја који жели да обнови јесте Божићни сабор, по коме су Пећи некада биле надаљеко познате.

— На Божић смо се окупљали на мјесту гдје је некада стајала црква. Ту светињу су срушили комунисти, да бисмо је осамдесетих година изградили изнова. Нажалост, поново је срушена у последњем рату, па је поново обновљена. На Божић бисмо једни другима дозивали: „Ајмо у коло!“ У то коло сабирали су се наши сународници из свих околних села – Прхова, Тодора, Пламеница, Рамића, Хумића, Пиштанице и Подо-

» Јованка Беквалац, Слађана Телечки, Зора Благојевић, Добривоје Рибих, Светлана Савић, Нада Грбић и Душан Кондић

ва. Обичај је прерастао у традицију која је трајала све до егзодуса 1995. године – присјетио се Добрица Рибих.

Међу учесницима колоније била је Светлана Савић, поријеклом из Пећи, која је за ову прилику израдила портрет. Слађана Телечки из Петроварадина представила се морским пејзажом. Јованка Беквалац, рођена у војвођанској равници, али кордунашких коријена, одрасла је подно Петрове горе – на платно преноси и равничарске ширине и брдовите предјеле своје младости, а за ову колонију одабрала је управо мотив кордунашког крша. Нада Грбић из Каћа такође се представила пејзажима инспирисаним природом.

Посебан допринос дао је Душан Кондић, родом из села Подови у општини Сански Мост. У Нови Сад дошао је још као ђак првак, али никада није прекинуо везу са завичајем.

— Музика и спорт су ме увијек привла-

чили, а касније и сликарство. Сликањем сам озбиљно почео да се бавим по повратку из армије. Сам осмишљавам слике, а најрадије сликам пејзаже из родних крајева и све што ме асоцира на завичај. Волим и историјске мотиве, али и надреализам – испричао је Кондић.

Он је иначе члан Удружења грађана *Змијање*, будући да његово село Подови географски припада том предјелу. За ову прилику уступио је своју породичну кућу – у којој се налазе његов атеље и галерија – пријатељском Удружењу *Пећи код Кључа*, пружајући тако несебичан лични допринос чувању традиције.

Осим сликара који раде у техници уља и акварела, на колонији је учествовао и Гавра Радин, стваралац који његује не свакидашњу и ријетку технику – сликање сламом. До сада је израдио укупно 215 оваквих дјела, а први рад направио је још као основац. Идеју је добио при-

ликом посјете баки, гдје је видео приказ каубојске куће урађен од сламе; одлучио је да се и сам опроба, и успио. Тако је све почело. Наредна четири рада настала су по повратку из војске, а потом је услједила дуга пауза све до прије десет година, када је, одласком у пензију, поново почео да ствара.

— У овом занату сам потпуни самоук. Бака је знала само то да се слама мора испелати да би се користила, а све остало сам савладао сам. Процес је дуг: сламу најприје припремим, исичећем, потопим у воду да прокува, а затим је цијепам и пеглам. На сликама нема преклапања – све мора бити савршено уклопљено и састављено – објаснио је Радин.

Надахнуће и теме Радин налази у непосредном окружењу, кад год примијети упечатљив мотив – манастир, старо здање, знамениту кућу или установу. Овакав умјетнички израз данас готово нико више не практикује, па су његови радови потпуно јединствени.

Ликовну колонију својим цртежима и сликама обогатила су и дјеца, овјековјечивши мотиве села Пећи онако како их она замишљају и доживљавају.

Уз сликарска платна и завичајне мотиве, читав простор током манифестације био је испуњен звуцима традиционалних и родољубивих пјесама у извођењу чланова групе *Пећи у срцу*.

О самом селу остао је и трајан писани траг – књига *Моје село Пећи*, коју су приредили Добривоје и Драган Рибих; дјело садржи детаљан историјат села праћен аутентичним фотографијама, као и избор пјесама о завичају аутора Добривоје Рибиха. Као наставак ових завичајних прегнућа, у оквиру удружења тренутно је у припреми и нова књига Драгана Рибиха, која ће такође донијети стихове посвећене родном крају.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

» ОВАЈ МЕДИЈСКИ САДРЖАЈ СУФИНАНСИРАН ЈЕ ОД СТРАНЕ ГРАДА НОВОГ САДА

Ставови изнијети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је додијелио средства

Боћање, дружење и чување обичаја на Старој Буковици у Батајници

На теренима *Старе Буковице* у Батајници, на Видовдан, одржан је традиционални турнир у боћању на којем су учествовале 22 екипе.

Бобо Бједов, Печењара *Шуша*, Зоран Бундало, Љубан Грубић, Љубе Мркела, Горан Вукашин, Драгиша Шушак, Тишма (Дражен, Драган и Шпиро), Мирко Марунић Брзи, Мики Ђук, Зоран Матић, Братишковци, Љубе Тампоља, Драган Ковачевић, Чаруга, Неђо Кресовић, Четник Чедо, Владо Павић, Маркет Мима, Зоран Вујанић, Небојша Шкорић, Миле Шарић.

Прво мјесто освојили су Мирко Марунић, Саша Раич и Никола Курбалија.

Друго мјесто припало је Љубану Грубићу, Марку Перићу и Слободану Каназиру.

Треће мјесто освојили су Рајо Вукчевић, Бошко Баљак и Момчило Урукало.

Боћарско спортско удружење *Стара Буковица* основано је 27. јула 2018. године. Чланови УО су предсједник Никола Нико Кнежевић, секретар Милан Цвитковац и чланови Бранка Еремић, Гојко Приметица и Петар Марунић.

Главни циљ клуба и удружења је очување традиције, културе и обичаја крајишких Срба, окупљање Далматинаца и љубитеља овог спорта кроз бројне турнире.

Ово мјесто је већ годинама много више од боћарског терена. Нарочито током лјетних мјесеци, код Нике Кнежевића свакодневно се окупља велики број људи. Једни долазе да одиграју партију боћања, други да одиграју карте, а многи једноставно да размијене новости и проведу вријеме са својим земљацима и пријатељима. Управо таква дружења чине *Стару Буко-*

» Првопласиране екипе са домаћином Ником Кнежевићем

вицу препознатљивим мјестом окупљања, гдје се његују пријатељство, заједништво и дух завичаја.

Турнир је зато још једном показао да је боћање много више од спорта – оно је по-

вод за окупљање, дружење и очување блиских веза међу људима. Фер-плеј, добро расположење и осјећај заједништва оставили су најљепши утисак на све учеснике и посјетиоце.

ДРАГАНА БОКУН

Видовданско саборованье боћара на Алтини: Наступило 30 екипа и више од 120 такмичара

Боћарски клуб Алтина организовао је традиционални, девети по реду Међународни боћарски турнир *Видовдан 2026*, који је одржан у суботу, 27. јуна, под покровитељством Градске општине Земун. Иако је температура тога дана била екстремно висока, на Алтини су се окупили боћари из Црне Горе, Босне и Херцеговине, као и из разних дијелова Србије. На такмичењу је учествовало укупно 30 екипа, са више од 120 такмичара, а за све њих домаћини су обезбједили доручак и заједнички ручак. Надметања су се одвијала у Асоцијацији Вола, у дисциплинама пар и прецизно избијање, као и у Асоцијацији Рафа, гдје су се тимови надметали у дисциплини тројке.

Поред дугогодишњег организатора овог турнира, а сада почасног председника Боћарског клуба *Алтина* Тодора Мандића, велики допринос овогодишњој успјешној реализацији дао је и нови председник Ален Терзић, који својим организационим способностима тежи да унаприједи рад клуба. Тодор Мандић је напоменуо да је резултат у другом плану и да је ово прије свега дан када се боћари међусобно друже, додајући да као некадашњи председник сада спремно помаже Терзићу својим савјетима. Он је изразио наду да ће клуб, уз помоћ општине, успјети да наткрије терен, нагласивши да ће се прије свега борити сами колико могу и да су сигурни да ће до наредног, јубиларног десетог турнира потпуно наткрити игралиште.

Нови председник Ален Терзић истакао је да је цијела његова породица у овом спорту и да ће дати све од себе да подигне рад клуба на виши ниво. Он је објаснио да се ништа не може урадити преко ноћи, али да се иде степеним по степенима ка жељеним резултатима. Терзић је нагласио ко-

» Напоран дан украсили пехари и медаље

лико је значајно што су сви искусни људи у клубу ту за њега да му помогну савјетима, а најавио је и план да се доведе подмладак, односно млађе категорије, како би овај спорт и клуб опстали. Тренинзи за дјецу би били потпуно бесплатни, а на располагању би им били терен и комплетна опрема. Такође, потрудиће се да поставе столице на трибине и да их наткрију, а Терзић је овом приликом упутио велику захвалност спонзорима, компанији *Вога Врњаци* и Ресторану *Мандић*.

У дисциплини Пар у оквиру Асоцијације Вола учествовало је шеснаест екипа, а снаге су одмјерили Боћарски клуб *Козара*, *Алтина 1*, *Меандр*, *АС 1*, *АС 2*, *Сава Бјелобрк*, *Радиша* из Босне и Херцеговине, *Нови Београд*, *НБГД*, *Алтина 2*, *Вал* из Херцаг Новог, *Зеле*, *Алтина 3*, *Смедерево*, *Динара* и *Земун*. Након узбудљивих мечева, прво мјесто освојила је екипа *Но-*

вој Београда, друга је била *Динара*, док је трећепласирана била екипа *Радиша* из Босне и Херцеговине. За најбољег играча у овој дисциплини проглашен је Милан Рашковић.

У прецизном избијању, које се такође играло у оквиру Асоцијације Вола, такмичило се десет боћара, а то су били Дарко Гагић из *Козаре*, Зоран Стојанац из *Алтине 1*, Милан Ергић из екипе *АС 1*, Гордан Миличевић из *Радише*, Милан Рашковић из *Новой Београда*, Лазар Комарец из тима *АС 2*, Дејан Ковачевић из *НБГД-а*, Милан Вагић из *Алтине 3*, Саша Несторовић из *Динаре* и Стефан Родић из екипе *Земун*. Са петнаест погодака најуспјешнији је био Саша Несторовић из Боћарског клуба *Динара*, друго мјесто заузео је Гордан Миличевић из клуба *Радиша* са десет погодака, док је трећу позицију однио Лазар Комарец из екипе *АС 2* са осам погодака.

» Тодор Мандић и Ален Терзић

У слободном стилу, односно дисциплини Тројке у Асоцијацији Рафа, надметало се четрнаест екипа, међу којима су били *Златибораци*, *Цаја*, *Бос*, *Мима маркеш*, *Брајишикови*, *Вариводе*, *Корлаи*, *Маричићи*, *Панчево*, *Цети*, *Борча*, *Банзото*, *Десио* и *Чаруја*. Шампионску титулу и прво мјесто освојила је домаћа екипа *Брајишикови* са Алтине, сребро је припало екипи *Цети* из Бановаца, док је трећепласиран био тим *Мима маркеш*. За најбољег играча у Рафа стилу проглашен је Петар Грајић.

У улози администратора, као и сваке претходне године, нашла се Снежана Милеуснић, која данас обавља функцију председнице Боћарског савеза Србије. Да сви такмичари и гости буду брзо и срдечно услужени на врелом видовданском дану, побринуо се тим волонтерки и волонтера који су чинили Бојана Вујановић, Урош Терзић, Виолета Вукић Терзић и Анита Петровић. Наравно, на висини тешког и одговорног задатка биле су и судије Милан Милеуснић и Слободан Пекић, којима свакако није било лако да на екстремној врућини проведу читав дан на отвореним теренима и омогуће да све протеку у најбољем реду и у духу фер-плеја.

ДРАГАНА БОКУН

ТРАДИЦИЈА: РЕВИЈАЛНИ РЕМИ *КАРИОКА* И *МАНГУЛИЦА* У ЈАКОВУ

Традиционална ревијална утакмица ветерана, фудбалских пријатеља и играча из Карловца и Кордуна, као и некадашњих првотимаца београдских клубова, одиграна је и ове године, 26. јуна 2026. године, на стадиону Фудбалског клуба *Срем* у Јакову. Резултат је, као и претходних љета, био у потпуно другом плану, јер је најважнији циљ овог традиционалног окупљања очување искреног пријатељства које у континуитету траје већ 19 година. Пред десетак гледалаца на трибинама јаковачког стадиона снаге су одмјериле екипе *Кариока* и *Мангулице*, а овај занимљив ревијални сусрет завршен је без побједника, пријатељским резултатом 2:2. На полувремену су *Мангулице* имале предност од 2:1, али су играчи екипе *Кариока* у наставку меча успјели да стигну до изједначења.

За екипу *Кариока* оба поготка постигао је некадашњи ас *Партизан* и италијанских клубова Дражен Болић, након одличних асистенција Жељка Маћеша, некадашњег фудбалера *Карловца* и *Кордуна*. На другој страни, стријелци за *Мангулице* били су Бојан Јовановић и Милан Трифунковић. Публика је

» Пријатељски резултат дугодишњих ривала и слика за успомену

током читавог меча уживала у лијепим акцијама, атрактивним потезима и бројним приликама на обје стране, што је још једном потврдило да врхунско фудбалско знање и љубав према овој игри уопште не блиједе с годинама. У редовима *КАриока* посебно се истакао одличан голман Бојан Добросављевић из Војнића, који је са неколико маестралних одбрана у кључним моментима сачувао свој тим од пораза.

Утакмицу је веома коректно водио судија Недељко Стојаковић из Карловца. Међу вјерном публиком на трибинама нашао се

и некадашњи прослављени фудбалер Рајко Јањанин, истинска легенда која је током своје богате и успјешне каријере наступала за загребачки *Динамо*, *Црвену звезду*, као и за познате грчке клубове *ОФИ* и *АЕК*.

За екипу *Кариока* на овом сусрету наступили су Бојан Добросављевић, Саша Колар, Немања Еремић, Борко Пекеч, Игор Дуковић, Жељко Пајић, Душко Дејановић, Дарко Пекеч, Жељко Маћеша, Драган Карталија, Дражен Болић, Небојша Калинић, Александар Благојевић, Дражен Крагуљцац, Дејан Комадина и Ни-

кола Каран. Састав *Мангулица* чинили су Никола Крцуновић, Мирко Буњевчевић, Иван Павић, Бојан Јовановић, Дарко Ђорђевић, Дејан Ђорђевић, Милан Трифунковић, Стеван Сучин, Дејан Тадић, Данко Алексић, Урош Белегић, Марко Арамбасић, Небојша Јевтић, Жељко Стојанац и Нешко Ђуровић.

Оно што овом традиционалном сусрету даје посебну вриједност и тежину није само добра фудбалска представа, већ импресивна традиција која траје готово двије деценије. Некадашњи саиграчи и спортски ривали, а данас

блиски пријатељи, сваког љета изнова излазе на заједнички терен, изнова потврђујући да фудбал представља снажну и нераскидиву спону међу људима, без обзира на године и мјеста у којима данас живе. Управо због тога ова ревијална утакмица јесте много више од обичног спортског догађаја. Она је савршена прилика да се обнове стара пријатељства, сретну људи који дијеле исто завичајно поријекло и љубав према спорту, али и да се на млађе генерације пренесе дух заједништва који се годинама пажљиво негује.

Организатори са поносом већ сада најављују да ће наредне године бити обиљежен велики јубилеј – двадесет година овог јединственог дружења фудбалских пријатеља, које је временом постало неизоставан дио љетних окупљања Кордунаша и њихових драгих гостију. Након узбудљивог надметања на травнатом терену, популарно треће полувријеме и заједничко славље настављени су у угодном амбијенту *С* клуба у Јакову, док је два дана касније приређено и традиционално емотивно дружење код домаћина, породице Карталија. ДРАГАНА БОКУН